

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

R.R. 200X
DERIJ

Digitized by Google

MUZ. 225

PROEVEN VAN CHRISTELIJKE GEZANGEN.

GEDRUKT BIJ METZLER & BASTING, TE AMSTERDAM.

PROEVEN

VAN

CHRISTELIJKE GEZANGEN

VOOR

DE HERSTELD-EVANGELISCH LUTHERSCHE GEMEENTEN,

VERZAMELD DOOR

DE COMMISSIE TOT HET VERVAARDIGEN VAN EEN NIEUW GEZANGBOEK.

TE AMSTERDAM, BIJ

H. J. BRAUN, A. JAGER, W. H. KIRBERGER, LEEPPEL & BRAT,

G. M. P. LONDONCK, J. M. E. MEIJER, METZLER & BASTING,

C. F. STEMLER EN G. W. TIELKEMEIJER.

1854.

VOORBERIGT.

Wij hebben bij deze proeven tot een nieuw gezangboek voor de Herst.-Evang. Luth. gemeenten in ons vaderland, alleen aan te merken, dat wij getracht hebben, om hetgeen den Evangelischen (oorspronkelijke benaming der Luther-schen) eigenaardig was, en wij ook voor ons zelven nog niet anders dan goedkeuren konden, in het nieuwe gezangboek te herstellen. Wij zullen dus, vooreerst, geen afzonderlijk psalm- en gezangboek geven, maar de psalmen onder de gezangen opnemen. Hierdoor is het onbruikbare tot kerklied in de psalmberijmingen weggefallen, overigens de bij de gemeente in gebruik zijnde berijming behouden, of die van anderen, waar zij ons beter voorkwam, overgenomen. Ten andere lag het in den aard der Evang. Kerkafdeeling, sedert de Hervorming, om zich aan de geschiedenis der vorige eeuwen aan te sluiten. Daarom hebben wij in het gezangboek getracht, zooveel zulks doenlijk was, de stemmen van alle christenvolken en tijden te laten hooren. Moesten hiertoe in het gezangboek vele gezangen uit andere bundels worden overgenomen; wij hebben daartoe de vrijheid verzocht, die ons door de Evangelische en Evang. Luthersche Gezangen-Compagnie reeds goedgunstig is gegeven.

Om deze proeven ook dan nog belangrijk te doen blijven, als het gezangboek tot stand is gekomen, zullen wij er eenige historische aantekeningen bijvoegen, die met de gezangen die wij overnemen verbonden zijn.

Wij geven hierbij de lijst der rubrieken waarnaar wij de gezangen zullen ordenen. Achter ieder rubriek voegen wij, met afzonderlijke paginering, de geheele lijst der gezangen, zoo als die, of behouden of overgenomen met de hier gegevenen, in het gezangboek naar het oordeel der commissie op elkander zouden volgen.

Hiermede worden deze proeven den Heer der gemeente aanbevolen! Wij hopen er door gelegenheid te verkrijgen, om ons gezangboek nog meer te volmaken, waartoe wij van ieder eene teregtwijzing en inlichting volgaarne zullen ontvangen en ter harte nemen. Mogen slechts bevoegde mannen ons hunne aanmerkingen niet onthouden. De Heer stemme aller harten, en doe onzen arbeid wélgelukkig ter bevordering van zijne eer, en die des Vaders door zijnen H. Geest.

De Commissie tot het vervaardigen van een nieuw gezangboek voor de Herst. Evang.-Luth. gemeenten :

J. H. SONSTRAL.

H. KERKHOFF.

G. W. STEMLER.

J. C. C. MEIJER.

G. H. SESBRUGGER.

C. A. BROMS, *Secret.*

LIJST DER GEZANGEN.

I. ALGEMEENE ZONDAGSGEZANGEN.

Opwekking tot Godsvereering.
Aan God.
Vóór, tusschen, na de predikatie.

II. KERSTGEZANGEN.

Voorbereiding (*Advent*).
Jezus geboorte.
De Openbaring van Christus.

III. LIJDENSGEZANGEN.

Jezus Lijden in het algemeen.
Op Goeden Vrijdag.

IV. PAASCHGEZANGEN.

V. HEMELVAARTSGEZANGEN.

Op het feest.
Verheerlijking van Jezus.

VI. PINKSTERGEZANGEN.

VII. DE KERK VAN CHRISTUS.

De Uitbreiding.
De Hervorming.
De Zegepraal.

VIII. HET WOORD GODS.

IX. DOOP EN AVONDMAAL.

X. CHRISTELIJKE ZIN EN WANDEL.

XI. OP DE EEUWIGHEID.

Op den Dood.
Des Christens uitzigten in de eeuwigheid.

XII. BEDEZANGEN.**XIII. BOETGEZANGEN.****XIV. KLAAGGEZANGEN.****XV. TROOSTGEZANGEN.****XVI. LOFZANGEN.****XVII. BIJ BIJZONDERE GELEGENHEDEN.**

Bij inzegening en intrede van Leeraars of Opzieners.

- › de bevestiging van nieuwe Leden.
- › de wisseling des jaars.
- › de wisseling der jaargetijden.
- › de wisseling van dag en nacht.

Voor land en overheid.

In algemeene nooden.

- › persoonlijke omstandigheden.

I.

ALGEMEENE ZONDAGSGEZANGEN.

I.

Wijze: (?)

Wij gelooven in één God,
Aller dingen Levensader,
En Beschikker van ons lot,
Onzen Schepper, onzen Vader,
Die het groot heelal behoedt,
Die den loop der starren wijzigt,
Die de jonge raven spijzigt,
Die ons ziel en ligchaam voedt,
Eeuwig magtig, eeuwig goed!

Wij gelooven in één HEER,
's Vaders Zoon en Uitverkoorne,
Eeuwgen weêrglans zijner eer,
God uit God en Ééngelboorne,
Kindeke, op Mariaas schoot,
Offeraar en offerande,
Koning aan het kruis der schande,
•Overwinnaar van den dood,
Eeuwig goed en eeuwig groot!

Wij gelooven in één GEEST,
Geest van Zoon en Vader beide,
Die het kranke hart geneest,
En, in heiligend geleide,

Pelgrims voert door 't dal des tijds,
 Armen overstort met gaven,
 Dooden 't pad wijst door de graven,
 Zondaars draagt naar 't Paradijs,
 Eeuwig groot en eeuwig wijs!

J. J. L. ten Kate.

II.

God! blijf met uw gunst ons bij,
 O Vader! Heer der heeren!
 Door uw bijstand zullen wij
 Uw wetten altijd eeren.
 Sterk Gij door uw wonderkracht,
 O Schepper aller dingen!
 Ons, zwakke stervelingen,
 Die 't al van U ontvingen!
 Nooit zal dan der boozen magt
 Ons, die in U gelooven,
 Den moed des harten dooven,
 En van uw gunst berooven.
 Daarvoor zij uw majesteit
 Hoog geroemd in eeuwigheid!

Blijf met uw genâ ons bij,
 O Heiland, bron van liefde!
 Maak ons van de zonde vrij,
 Die eens aan 't kruis U griefde.
 Zoon van God! die door uw dood
 Den vloek hebt opgeheven,
 Gij zult ons nooit begeven!
 Schenk ons het eeuwig leven,
 Die, in blijdschap en in nood,

Op uw genade bouwen!
 Beschaam niet ons vertrouwen;
 Maak ons geloof aanschouwen!
 Zoo zij uw barmhartigheid
 Eindeloos door ons verbreid!

Blijf ons met uw troost nabij,
 O Geest! Leer Gij ons waken!
 Sta in 't strijden ons ter zij,
 Wil ons verwinnaars maken!
 Houd steeds onzen voet gerigt
 Op 't pad van reine zeden;
 Doe ons, met vaste schreden,
 In 't spoor der waarheid treden!
 Dan volbrengen we onzen pligt.
 Och! leer met alle krachten
 Ons, die uw bijstand wachten,
 Naar heiligmaking trachten!
 Zoo zij U, die ons geleidt,
 Lof en eer in eeuwigheid!

Naar *Luther*.

III.

U, aller heeren Opperheer!
 Van wien wij 't al ontvingen,
 Zij in uw heilgen tempel eer!
 't Voegt alle stervelingen
 U, die ons in genâ gedenkt,
 En ons uw troost en vrede schenkt,
 Gedurig lof te zingen.

U, Vader! Oorsprong van 't heelal!
 U, Bron van licht en leven!
 U, die ons uit den zondenva
 In gunst hebt opgeheven,
 U roemt ons hart op blijden toon!
 Gij hebt voor ons behoud uw Zoon
 Zelfs in den dood gegeven.

Wees, eeuwig Woord! Gods beeld en Zoon!
 Wiens kruis ons kon genezen,
 Door uw gemeente op 's Vaders troon
 Als Heer en God geprezen!
 Gij, in ontferming naamloos groot,
 Gij, overwinnaar van den dood,
 Gij zijt voor ons verrezen!

Aan U zij lof, o Heilge Geest!
 Uw kracht, die nimmer faalde,
 Beziel ons als op 't pinksterfeest,
 Toen waarheid zegepraalde.
 Voleind in ons des Heilands werk,
 En maak de zwakken harten sterk,
 Waar liefde in nederdaalde!

Naar *Decius*.

IV.

Wijze: Gez. 49 Herv. B.

Geloofd zij God, de hooge God,
 Met blijden zin en diep ontzag!
 Zijn liefde regelt heel ons lot,
 Verblijdt en troost ons dag aan dag.

O Vader, die ons leidt en hoedt!
Gij zijt ons trouw en goed;
Al wat gij doet,
Is liefde en majesteit;
Uw milde gunstbewijzen
Te roemen en te prijzen,
Is zaligheid.

Gods Zoon zij met den Vader eer!
Hij, die in 't vleesch voor zondaars kwam,
Was arm op aard', schoon Vorst en Heer,
En droeg haar zonde als 't godlijk Lam.
Dank, Jezus, dank! Naar 's Vaders raad
Verlost Ge uit jammer-staat
Den slaaf van 't kwaad.
Uw armoê, smaad en kruis
Heeft eeuwig licht en leven,
Heeft plaats ons weêrgegeven
In 't Vaderhuis.

Den Heiligen Geest zij dank en lof!
Den milden Trooster eer en prijs!
Die zondaars in Gods hemelhof
Doet juichen op der englen wijs.
Daal, Geest van God, daal in ons neêr!
Schenk ons 't vertrouwen weêr!
Beziel, regeer
Gij onzen zwakken geest!
Leid ons door strijd en stormen,
En wil ons 't harte vormen
Voor 's hemels feest!

Verleen ons, Jezus, uw gena!
 Wees onze sterkte in nood en dood!
 Sla, Vader! ons ontfermend ga,
 En maak in ons uw liefde groot!
 In uw gemeenschap, Geest van God!
 Zij 's hemels rein genot
 Reeds hier ons lot!
 Wij buigen, God! ons neér,
 En hart en mond stemt zamen,
 In 't dankbaar jublend: Amen!
 Uw naam zij de eer!

C. S. Adama van Schellema.

V.

Wijze: Gez. 85 Herv. B.

'k Wil 's Heeren dag,
 In diep ontzag,
 Met heel mijn hart begroeten.
 O! ware alom
 Het Christendom
 Gekniel'd aan Jezus voeten!
 Naar 't hemelhof
 Klimt nu Gods lof,
 En galmt langs zuil en wanden;
 Het orgel bruist,
 Het feestlied ruischt,
 Bij dankbare offeranden.
 Gods vredewoord
 Wordt hier gehoord,
 De heilmaar blij verkondigd,
 Dat Jezus kwam,
 Als 't offerlam,
 Het lam dat de aarde ontzondigt.

Juich, vrome schaar!
De Alzegenaar,
De Heer is in ons midden;
Hij hoort en ziet
Ons hart en lied,
Ons loven, danken, bidden.

Kom herwaarts heen,
Met uw geweën,
Beproefde! om troost te ontvangen!
Hier wijken nacht,
En jammerklagt
Voor licht en feestgezangen.

Komt van alom
Naar 't heiligdom,
Verleegnén, droeven, armen!
Snelt aan, knielt neêr!
De trouwe Heer
Zal uwer zich erbarmen.

Hoe zou dan niet
Ons vreugdelied
Des Heeren dag begroeten?
Het leed verdwijnt,
Als hij verschijnt;
Hij doet ons God ontmoeten.

Eens, eens licht hij,
Van neevlen vrij,
Voor ons aan blijder kusten.
Waak op, mijn geest!
Dan zult ge, op 't feest
Van d' eeuwgen Sabbat, rusten.

W. A. Dwars.

VI.

Heere! 't is ons goed in 't oord,
 Waar, in stillen vrede,
 't Woord des kruises wordt gehoord.
 Heilig zij dees stede!
 Kweek Gij hier in hart en zin,
 Vader! 't heilig leven,
 Dat ons zaam in broedermin,
 Vormt voor hooger dreven.

Vader! doe ons wel verstaan,
 Open hart en ooren;
 Leer ons op uw wegen gaan,
 U geheel behooren.
 Schenk ons, Vader! uwen Geest!
 Christus zij ons leven!
 Uw genade leer ons meest,
 Naar het Godsrijk streven!

Naar Gezang 378. Ev. Luth. B.

VII.

Al de aarde, en al wat de aarde heeft,
 Moet God als Schepper eeren!
 Wat ademt, zich beweegt en leeft,
 Is de eigendom des Heeren!
 Aanbidt dien Koning van 't Heelal,
 Die was, en is, die wezen zal,
 En eeuwig blijft regeeren.

Wie zal in 't huis des Heeren gaan?
 Wie voor Gods aanschijn treden,
 En voor zijn alziend oog bestaan?
 Alleen wie, rein van zeden,

Zijn hart den Eeuwge heeft verpand,
 En voor zijne eer in ijver brandt;
 Hem volgt met vaste schreden.

Wie godvrucht mint, zal meer en meer
 Gods vadergunst erlangen,
 En eens de vreugde van zijn Heer
 In 't Vaderhuis ontvangen.
 Heil u, vernieuwd en vroom geslacht!
 God zegent, wie zijn wil betracht,
 Hem eert in al zijn gangen.

Naar Ps. 24 vs. 1-5, H. E. L. B.

VIII.

Wijze: Ps. 2 H. E. L. B.

Zend, Vader, zend uw Geest en licht,
 Tot leidslîen voor mijn aangezicht;
 Laat mij uw waarheid hoeden,
 En, in uw tempel ongestoord,
 Mij 't manna van uw dierbaar woord
 Verkwikken en doorvoeden.
 Dan kom ik, liefdriek Opperheer!
 God van mijn kracht en vreugde en eer!
 Den bangsten strijd te boven;
 En 'k zal, hoe hoog mijn kommer ga,
 De trouw en kracht van uw genâ
 Met blijden danktoon loven.

Wat buigt gij, o mijn ziel! u neêr,
 Als hadde uw Helper en uw Heer
 Voor altijd u begeven?
 Waarom brengt u dan onrust pijn,
 Als hun, die zonder trooster zijn,
 Wie nacht en schrik doen beven?
 Mijn ziele, zie en hoop op God!
 Verwacht van Hem een blijder lot,

Blijf waken en gelooven ;
 En eens, hoe hoog uw kommer ga,
 Brengt u de kracht van Gods genâ
 Den bangsten strijd te boven.

Naar Ps. 45.

IX.

Hoe lieflijk, hoe vol heilgenot,
 Ontfermend Vader, trouwe God!
 Zijn mij uw huis en tempelzangen!
 Mijn hart, door uw gena bekoord,
 Wacht voedsel uit uw dierbaar woord,
 En brandt in mij van sterk verlangen.
 Mijn ziele dorst naar U die leeft,
 En door uw Geest mij 't leven geeft.

Welzalig hij, die al zijn kracht
 En hulp alleen van U verwacht,
 Hij treedt op welgebaande wegen:
 Schoon hem een nacht van jammer beidt,
 Hij gaat, door uwe gunst geleid,
 Het lieflijk licht des vředes tegen.
 Welzalig hij! uw heerlijkheid
 Wordt hem door uw genâ bereid.

O God, die ons ten schilde zijt,
 Die ons behoedt in onzen strijd,
 En sterkt uit milden zegenader!
 Één dag is in uw huis mij meer
 Dan duizend, daar ik U ontbeer!
 In uw nabijheid, heilig Vader!
 Vergeet, veracht mijn ziel de vreugd,
 Die 't aardschgezinde hart verheugt.

Gij, Vader! Gij, zoo goed, zoo mild,
 Zijt te allen tijd een zon en schild;
 Gij zult genade en eere geven;

Gij zult ons 't goede niet in nood
 Onthouden, zelfs niet in den dood,
 Als we in opregtheid voor U leven.
 Welzalig, Heer! die op U bouwt,
 En zich geheel aan U vertrouwt.

Naar Ps. 84 der Herv. B.

X.

Wijze: Ps. 2. H. E. L. B.

Hoe vriendlijk rijst uw zon, o Heer!
 Hoe voelt zich, bij haar wederkeer,
 Tot dank ons hart gedreven.
 Heil ons! de dag van rust brak aan;
 Uw zon, uw woord doen ons verstaan:
 In God is licht en leven.
 Als broederschap ging vereend
 Ten heiligen tempel uw gemeent';
 Hier wil zij eer U geven.
 Haar lied, gewijd aan uw genâ,
 Schalt vrolijk uit: Halleluja!
 In God is licht en leven!

De bloem zendt U haar geur omhoog;
 Zoo rijst ook tot der heemlen boog
 Een koor van blijde toonen.
 Wat adem heeft en stemgeluid,
 Galmt U ten prijs zijn loflied uit,
 Die ook op aard' wilt wonen.
 Maar zingt U stroom en berg en dal,
 Des menschen stem en lofgeschal
 Weêrgalmt, waar engelen troonen.
 De heerlijkheid van uw genâ
 Klimt opwaarts in 't: Halleluja!
 God wil op aarde wonen!

En zou ik zwijgen, ik alleen,
 Waar alles dankt en lofzing? Neen!
 'k Wil me in uw reijen scharen,
 O vromen! die, door Jezus woord
 Tot reiner levensvreugd ontgloord,
 Gods liefde mogt ervaren!
 Mijn God! mijn Vader! hoor ook mij!
 Toon U in Christus mij nabij,
 Als hart en stem zich paren;
 Dat, roemend in uw heilgenâ,
 Mijn hart ook juich: Halleluja!
 Ik mogt Gods liefde ervaren!

Eens wijken aarde en hemelrond!
 Maar, eeuwig God! uw heilverbond
 Zal met hun puin niet vallen.
 Na 't woeden van den jongsten storm,
 Herrijst uw werk in schooner vorm,
 En Gij vergadert allen,
 Die één zijn in uw lieven Zoon,
 Opdat ze, als priesters voor uw troon,
 Het sabbatslied doen schallen.
 Dáár heilig, zalig, door genâ,
 Aanbidden in 't: Halleluja!
 U, God! uw kindren allen.

C. S. Adama van Schellema.

XI.

Wijze: Gez. 96 Herv. Bundel.

Wees gegroet, gij eersteling der dagen,
 Morgen der verrijzenis,
 Bij wiens licht de magt der hel verslagen,
 En de dood vernietigd is!

Heere Jezus! Trooster aller smarten!
 Zon der wereld! schijn in onze harten!
 Deel ons zelf den voorsmaak meê,
 Van der zaalgen sabbatsvreê!

Op uw woord, o leven van ons leven!
 Werpt ons hart het doodskleed af.
 Door de kracht uws Geestes uitgedreven,
 Wandlen we uit ons zondengraf.
 Leer ons daaglijks, leer ons duizendwerven,
 Meê gekruisigd in uw kruisdood sterven,
 En, herboren opgestaan,
 Achter U ten hemel gaan!

In uw hoede zijn wij wel geborgen;
 En schoon eerlang 't oog ons breek',
 't Zal ontsluiten op den grooten morgen,
 Na deze aardsche lijdensweek.
 Heere! welk een sabbat zal dat wezen,
 Als we onsterflijk, uit onze asch verreezen,
 Knielen voor uw dankaltaar! —
 Amen, Jezus! maak het waar!

J. J. L. ten Kate.

XII.

Wijze: Gez. 70 Herv. B.

Groote God! U loven wij,
 Heer! wij prijzen uwe sterkte.
 De aarde aanbidt uw heerschappij
 In de wondren, die Gij werkte.
 Vóór de wording van den tijd,
 Waart Gij, die Gij eeuwig zijt.

Heilig en ontzaglijk groot!
 Heilig Heer der legerscharen!
 Sterke helper in den nood!
 Hemel, aarde, lucht en baren
 Prijzen uwe magt alom:
 Alles is uw eigendom.

Zie uw volk genadig aan!
 Heer! doe ons uw gunst verwerven!
 Breng ons op de regte baan,
 Laat geen vijand ons verderven!
 Voer door boete en door geweën,
 Ons ten zaalgen hemel heen!

Heer, wees ons, ons zondaars, goed!
 Ons uw bijstand, ons uw zegen!
 Leid ons als een Vader doet,
 Aan uw hand langs al uw wegen!
 Zie ons de oogen op U slaan,
 Laat ons niet verloren gaan!

B. ter Haar.

XIII.

O God! dat ons uw Geest bestraal',
 Op ons uw zegen nederdaal',
 Dien wij in ootmoed beiden.
 Naar U zij oog en hart gerigt!
 Wil zelf ons, door uw heilig licht,
 In geest en waarheid leiden;
 Opdat ons leven, U ten prijs,
 De kracht van uw genâ bewijz',
 En ons geloof doe blijken!
 Zie vol ontferming op ons neêr;
 Blijf met uw dierbre gaven, Heer!
 Milddadig ons verrijken.

Dat, Vader! onze levenstijd
 Aan U geheel zij toegewijd!
 Dat rein geloof, dat vrede,
 Gesterkt door broederlijke trouw,
 Uw geestelijken tempel bouw'!
 Deel, deel uw Geest ons mede!
 Sterk Gij ons hart tot heiligheid,
 Opdat wij, door 't geloof geleid,
 De wereld overwinnen;
 En, trouw verbonden aan uw woord,
 Ook eenmaal, in volmaakter oord,
 U eindeloos beminnen!

Gez. 20 H. E. L. B.

XIV.

O God! die steeds uw kindren hoort,
 Verleen uw zegen op het woord,
 Gepredikt aan ons harte;
 En schenk aan ons, uw dierbaar kroost,
 Versterking, blijdschap, vrede en troost,
 Bij 's werelds strijd en smarte.
 Spreek Gij tot onze ziel van vreê,
 Deel ons geloof en liefde meê;
 Dan rigten we onze schreden
 Standvastig naar uw hemelstem,
 Tot we eenmaal 't nieuw Jeruzalem
 Lofzingend binnentreden!

Gez. 22 H. E. L. B.

XV.

Wijze: Ps. 66 Herv. B.

We ontvingen, Heer! de zielenspijze,
 Het brood des levens uit uw woord;
 En zetten nu de vreemdlingsreize,
 Gesterkt met nieuwe krachten, voort.
 't Geloof houdt zijn banier geheven;
 Wij volgen, waar uw Zoon ons leidt,
 Die, door zijn sterven en herleven,
 Ons 't spoor baant ter onsterfelijkheid!

B. ter Haar.

XVI.

Wijze: Ps. 150 Herv. B.

Amen! U zij kracht en eer!
 Zalig, alleen magtig Heer!
 Heer! wien 't gansch heelal aanbidt,
 Die de onsterfelijkheid bezit,
 Eenig, eeuwig, onafhankelijk!
 Koning, die daar boven troont,
 En een heilig licht bewoont,
 Sterflijke' oogen ontoegankelijk!

N. Beets.

VOLGREEKS

DER

ALGEMEENE ZONDAGSGEZANGEN

IN HET GEZANGBOEK.

Gez.

1. Ps. 100 van den H. E. L. B. berijmd door *N. S. van Winter*.
2. Gez. 80 uit den Remonstr. 1sten B. of Doopsgez. grooten B. Gez. 123, van *P. J. Kasteleyn*; in de verwachting, dat de overname ons zal toegestaan worden.
3. I, in deze proeve, is de Niceensche Geloofsbelijdenis, door *Luther*, geb. 1483 en overl. 1546. De nieuwe redactie komt het oorspronkelijke nader.
4. Het Te Deum, van *Ambrosius*, Aartsbisschop van Milaan, overl. 397, of van een ander uit dien tijd. Van de zes navolgingen is door bevoegde beoordeelaars die van *Ahasuërus van den Berg* en *A. Rutgers*, in den Herv. B. Gez. 3, de meest geschikte geacht.
5. Gez. 84 H. E. L. B. oorspronkelijk van *Luther*.
6. II vs. 1 is de berijming van *J. Lublink de Jonge* behouden. De oorspronkelijke dichter is onbekend; wordt ten minste in het Dantz. Gez. No. 255 niet opgegeven.
7. III is oorspronkelijk van *Nic. Decius*, die ten tijde van *Luther* leefde. Ook hij was eerst monnik. Als leeraar te Stettin stierf hij vergiftigd in 1529. Dit gezang is door hem in 1524 uit het latijn vertaald. Hij zelf maakte de wijzen voor zijne gezangen; de zijne is hier behouden.
8. Gez. 87 H. E. L. B. van *D. J. Olearius*, hofprediker en Generaal-Superintendent te Weissenfels, overl. 1584.
9. Gez. 2 Herv. B. van Mevr. *E. J. van der Velde*, geb. *Helmcke*.
10. IV.
11. Gez. 45 Remonstr. 1sten B., Doopsgez. gr. B. Gez. 59, van *A. H. van Gelder*.
12. Gez. 56 Remonstr. 1sten B., Doopsgez. gr. B. Gez. 79, van *A. Vereul*, met deze verandering, dat vs. 1 en 2 tot een vers zijn gebracht.

Gez.

13.

14.

15.

16.

17.

} zijn in deze proeve V, VI, VII, VIII, IX.

18. Gez. 11 E. L. B. door *A. Simons*.19. Ps. 92, vs. 1, 2, 3, Herv. B. Het 3de vers is zamengesteld uit de 4 eerste regels van het 3de en de 4 laatste regels van het 4de vers.20. X, van *E. G. Geijer*, geb. 12 Januarij 1783. In 1817 Hoogleeraar in de Geschiedenis aan de Akademie te Upsala, werd hij in 1819 de leermeester des tegenwoordigen Konings van Zweden. Overl. 23 April 1847.

21. XI.

22. XII, vroeger, even als XV, in gebruik bij de Godsdienst-oefening der Duitsch-Katholieke gemeente te Frankfort a/M.

23. Ps. 133, vs. 1 van *Laus Deo*, vs. 3 van *Eus. Voet*.24. Gez. 90 Herv. B. van *Ahasuërus van den Berg*.25. Gez. 21 H. E. L. B., oorspronkelijk van *Tob. Clausnitzer*, Zweedsch Veldprediker, geb. 1618 en overl. 1684, vertaald door *Lukas Pater*. In vs. 2 is de derde en vierde regel dus veranderd:

Wil op reis naar 't vaderland

Licht ons schenken uit den hoogen!

Vs. 3, reg. 2, 5, 6, meer naar het oorspronkelijke, aldus:

Licht van licht, van God geboren!

.

.

Onze beden, onze zangen

Wil die, Heer! in gunst ontvangen!

26. Ps. 48 vs. 4 H. E. L. B. met eenige verandering naar vs. 6.

27. Gez. 19 H. E. L. B. met kleine verandering, van *N. S. van Winter*.

28.

29.

30.

} XIII, XIV en XV in deze proeve.

31. Gez. 152 vs. 5 H. E. L. B. Aan *Luthers* Gez.: Ein fester Bürg, toegevoegd, doch niet van *Luther*.32. Gez. 96 Herv. B. door *A. Rutgers*.

33. XVI.

III.

KERSTGEZANGEN.

VOORBEREIDING (*Advent.*)

I.

Wijze: (?)

Herleef, mijn ziel! Wat u beklemm',
Scheep moed! Gods Evangelie-stem
Heeft balsem voor de smarte,
Stort licht en troost in 't harte.
Heil u! zoo klinkt zijn vredewoord,
Uw smeekgebeden zijn verhoord,
Gij hebt genâ gevonden;
De tijd der redding is vervuld,
Ik laat vergeving van uw schuld
En leven u verkonden!

Verhoogd zij 't dal, de berg geslecht,
Wat kronklend voortliep worde regt;
Treed, op gebaande wegen,
Vol vreugd uw Redder tegen!
Des Heeren heerlijkheid genaakt;
Hij, die voor u vol liefde blaakt,
Zal tot zijn tempel komen,
En storten over aller hoofd
Zijn zegen, eeuwen lang beloofd,
Met volle liefdestroomen.

Klimt, heilherauten! Sion op,
 En jubelt op zijn hoogen top
 Met heilige dankbetooning.
 Ziet hier uw God en Koning,
 Ziet hier uw Vorst, der heeren Heer!
 Hij komt, de Magtige, met eer,
 En zal uw zwakheid schragen;
 Gelijk een goedig herdervorst,
 Die zelf zijn moede lammren torscht,
 Zal hij zijn kindren dragen.

Zeg dan, o sterfling! zeg niet meer:
 Mijn weg is donker voor den Heer,
 Mijn regt is voor Gods oogen
 Met duisternis omtogen.
 O! weet het nu, erken het luid:
 Gods arm wordt door geen grens gestuit,
 Wordt nimmer mat of moede;
 Hij schenkt de sterkte, Hij de kracht,
 En neemt, tot alles is volbragt,
 U in zijn vaderhoede.

Komt, heffen wij naar God omhoog
 Het zuchtend hart, het biddend oog;
 Hij zal als helper schragen,
 Wat nooden ons belagen.
 De moed kan jeugdigen ontgaan,
 De jongling struiklen op zijn paân;
 Maar die den Heer verwachten,
 Verheffen zich, met aadlaars vlugt,
 Al hooger op naar reiner lucht,
 Met onbezweken krachten.

C. S. Adama van Schellema.

II.

Wijze. (?)

Bereidt den Heer een effen baan,
Word vlak, gebergte! rijst, o dalen!
Uw Vorst, der vaders hoop, spoedt aan,
En doet op u zijn luister stralen.
Hij, Davids Zoon en Heer te gader,
Treedt vol genade en waarheid nader;
Wees ons gezegend, wees geloofd,
Van God gekomen Heer en Hoofd!

Maak, Salems kroost! uw poorten breed,
Blijf, Abram waard, uw Vorst omringen!
Zie, volk bij volk rukt aan, gereed
Met geestdrift u vooruit te dringen.
't Profetisch woord klonk hun in de ooren,
En zij ook doen uw feestkreet hooren:
Wees ons gezegend, wees geloofd,
Van God geschonken Heer en Hoofd!

Hij komt! maar van geen legermagt,
Maar van geen wereldglans omgeven;
En toch, zijn heiligen geestes kracht
Doet hoogmoed wanklen, snoodheid beven.
Genade en waarheid rigt zijn strijden,
Zijn liefde zegeviert door lijden.
Wees ons gezegend, wees geloofd,
Van God gekomen Heer en Hoofd!

Had ook U de aarde een kruis bereid,
Gij, Heer! gij droegt er hare zonden;
En hebt den weg tot heerlijkheid
Voor U, maar ook voor haar, gevonden.

En wie nu liefde en waarheid minnen,
 Zij jublen met verheugde zinnen:
 Wees ons gezegend, wees geloofd,
 Van God gekomen Heer en Hoofd!

Jerusalem ligt plat getreên,
 Haar tempel tot den grond in puinen,
 Geen priester rigt daar meer zijn schreên,
 Bij 't feestgeklank der lofbazuinen;
 Maar 't Christusrijk zal staan en leven,
 En altijd rijker vruchten geven.
 Wees ons gezegend, wees geloofd,
 Van God gekomen Heer en Hoofd!

E. G. Geijer.

C. S. Adama van Schellema.

III.

Wijze. (?)

't Licht dezer wereld is reddend verschenen;
 't Woord, dat vóór de eeuwen bij God was, werd vleesch;
 Christus komt menschen met God weêr vereenen,
 Zondaars verlossen van oordeel en vrees.
 Heemlen, o wilt uw gezangen ons leenen! —
 't Licht dezer wereld is reddend verschenen!

Christus daalt neder; geslaakt zijn de banden!
 De Eeniggeboorne des Vaders maakt vrij!
 't Lied der verlossing weêrgalmt langs de stranden;
 Dat nu heel de aard' Hem als Redder belij!
 Moge aller harte van dankbaarheid branden! —
 Christus daalt neder; geslaakt zijn de banden!

Christus daalt neder, de Heer aller heeren;
 Hemel en aarde, verheft nu uw stem!
 Christus, Gods Heilge, komt zondaars bekeeren;
 Opent nu deuren en harten voor Hem!
 Zalig, wie Hem als hun Koning vereeren! —
 Christus daalt neder, de Heer aller heeren!

Christus daalt neder, als 't Offer der zonden;
 Dank en aanbidding dien Eenge gebragt!
 Laat ons met de engelen zijn liefde verkonden;
 Prijzen het Lam, eens aan 't kruishout geslagt!
 Wie kan die diepte van liefde doorgronden? —
 Christus daalt neder, als 't Offer der zonden!

Christus daalt neder, als Redder uit lijden,
 Trooster in droefheid, in angst en gevaar;
 Hij zal de zijnen eens heerlijk verblijden,
 Valt ook de vuurproef des levens hun zwaar.
 Palmen der zege vervangen het strijden!
 Christus daalt neder, als Redder uit lijden.

Christus daalt neder, als Bron van 't verblijden;
 Drink' hij, wie dorst heeft, en laav' zich om niet!
 Komt tot die waatren, wie bukt onder 't lijden,
 Waar zijn ontfermen genezing u biedt!
 Kranken, komt knielend uw hulde Hem wijden! —
 Christus daalt neder, als Bron van 't verblijden.

Christus daalt neder, als 't Beeld van den Vader;
 Volken, gekniel op die beeldtnis gestaard!
 Aard'! dat uw kroost om dien Heer zich vergader,
 Die voor de broedren zijn leven niet spaart! —
 Amen, Heer Jezus! kom telkens ons nader!
 Voer ons te zaâm eens in 't huis van uw Vader!

IV.

Hosianna, Davids Zoon!
 Hosianna, juicht, o vromen!
 Juicht, uw Koning is gekomen!
 God schenkt scepter Hem en kroon.
 's Vaders zegen rust op Hem,
 Die ons, in den naam des Heeren,
 Zal verlossen en regeren;
 Luistert, volken! hoort zijn stem.

Hosianna, Davids Zoon,
 Wien de vaders hopen wachtten,
 Spreidt, in woord en wonderkrachten,
 Heerlijk Gods genâ ten toon.
 Wees gezegend ons, o Heer!
 Aller harten staan U open,
 Leer gelooven ons en hopen,
 Kroon ons met uw vreugde en eer.

Hosianna, Davids Zoon!
 Englen, jubelt in den hoogen;
 Davrend door de hemelbogen,
 Klinke uw vreugde en eerbetoon!
 Aarde, smelt uw zangen zaâm
 Met het lied in 's Vaders woning!
 Groet met lofgezing uw Koning!
 Zing den Christus, prijs zijn naam!

JEZUS GEBOORTE.

V.

(Beurtzang.)

Wijze. (?)

VROUWEN.

Heb, Vader! eeuwig dank en prijs,
 't Loflied rijz',
 Gij gaaft ons van uw gunst bewijs.

GEMEENTE.

Zingt God op hoogen toon.

VROUWEN.

O Zoon des Vaders! hoor ons lied,
 't Blijde lied,
 Dat U in 't stof ons harte biedt.

GEMEENTE.

Zingt, Christnen! zingt Gods Zoon.

VROUWEN.

Uw liefde, Vader! gaf uw Zoon
 Van uw troon,
 U zingen wij op hoogen toon.

GEMEENTE.

U geeft ons harte de eer.

VROUWEN.

Heer, beeld van 's Vaders majesteit!
 Zaligheid
 Heeft eeuwig ons uw komst bereid.

GEMEENTE.

Neem onzen dank, o Heer!

VROUWEN.

Uw Eenge hebt Gij niet gespaard,
 Maar aan de aard'
 Den vrede door zijn kruis bewaard.

GEMEENTE.

God! Gij zijt allen goed.

VROUWEN.

Gij, Jezus, onze broeder! Gij,
 Mensch als wij,
 Maakt zondeslaven eeuwig vrij.

GEMEENTE.

Gij kocht ons door uw bloed.

VROUWEN.

Lof zij den Vader, lof den Zoon!
 Tot den troon
 Klim nu ons lied op hoogen toon!

GEMEENTE.

Geloofd zij Gods genâ.

VROUWEN.

O Trooster, die in 't hart ons leest,
 Heilige Geest!
 Kom tot ons, stem en leid ons feest!

GEMEENTE.

Gij komt, Halleluja!

VI.

Wijze. (?)

Heilige nacht!
 Nacht, die Gods englen doet loven,
 En van den hemel daar boven
 Straalt met onsterflijke pracht.
 Heilige nacht!

Heilige Nacht!

Door de profeten verkondigd!
Nu wordt de menschheid ontzondigd,
Gij brengt tot heiliging kracht,
Heilige nacht.

Heilige nacht!

Van uit zijn hemelsche woning
Hebt gij den Heilige, den Koning,
Zondaars als broeder gebragt,
Heilige nacht.

Heilige nacht!

Nacht, die Gods liefde doet blijken,
Kommer en vrees doet gij wijken;
Gij hebt ons lijden verzacht,
Heilige nacht.

Heilige nacht!

Zalig zijt gij aan ons armen!
Volheid van goddlijk erbarmen
Hebt gij ons zondaars gebragt,
Heilige nacht.

Heilige nacht!

Gij waart de hope der vaders;
Gij kwaamt tot God ons vergadren;
Zalig maakt gij ons geslacht,
Heilige nacht.

Heilige nacht!

Hemelsche rust doet gij erven
't Hart, dat in leven en sterven,
Alles van Jezus verwacht,
Heilige nacht.

Heilige nacht!
 Leer ons, bij lijden en zorgen,
 Hopen op de eeuwigen morgen;
 Blijf steeds als feestuur herdacht,
 Heilige nacht.

Naar J. F. von Meijer.

VII.

Wijze. (?)

Uw naam klinkt lieflijk, Bethlehem!
 Bethlehem,
 Uw glans verdooft Jeruzalem,
 God kroonde uw vest met eer;
 Gij, wijdberoemde Davidsstad!
 Grooter schat
 Heeft rustplaats in uw schoot gehad;
 Gij schonkt aan de aard' haar Heer.

Dees dag vermeldt den blijden stond,
 Toen uw grond
 Den morgen zag van 't vreêverbond,
 In 's Vaders eengen Zoon;
 En wij, wij juichen Hem ten groet:
 God is goed!

Zijn Eenge deelde ons vleesch en bloed,
 Wij deelen eens zijn troon!

Halleluja! Halleluja!
 Gods genâ
 Sloeg zondaars in ontferming gê,
 Toen Hij zijn heilge zond.
 Ons hart, nu de aard' haar Redder ziet,
 Zingt Hem 't lied:
 Gods vadertrouwe wankelt niet,
 Noch 't eeuwig vreêverbond!

VIII.

Wijze. (?)

Heft aan, heft aan met luide zang!
Laat al wat leeft dien hooren!
Laat dreunen door dit kerkgewelf,
Laat klinken door den hemel zelf,
Dat Jezus is geboren!

Rijst, Vorsten, van uw troonen op!
Met al uw pracht en waardel
Legt diadeem en rijksstaf neêr,
En brengt geknield den Koning eer
Van hemel en van aarde!

Hij zetelt in geen trotsch paleis,
Met weidsche praalvertooning;
Hem siert geen purper en geen kroon:
Een houten kreb, ziedaar zijn troon,
Een stal, ziedaar zijn woning.

Toch heerscht Hij over 't vorsten hof,
Als over rieten daken;
Toch breekt Hij 't knellend slavenjuk,
De schandboei onzer zonden stuk,
En komt ons zalig maken.

Heft aan! heft aan met luide zang,
Gij Godgewijde koren!
Verheft, vermeldt, met snaar en stem
Den lof van 't needrig Bethlehem,
Waar Jezus is geboren!

Al ligt Hij op een bed van stroo,
 Gedekt met schamel linnen,
 Al klimt Hij uit de kreb aan 't kruis —
 Het orgel dreun'! het lofied ruisch'!
 Hij komt den dood verwinnen!

Heft aan, heft aan met zang en snaar!
 Laat aarde en hemel 't hooren!
 Heft aan, want Jezus Christus leeft!
 De hel verbleekt, haar koning beeft,
 Want Jezus is geboren!

Tollens.

IX.

Zingt, Christnen! zingt, verheugd van geest!
 Immanuëls geboortefeest
 Eischt dankbre jubelklanken.
 Uw lofzang stroom' ten boezem uit!
 Hoe lieflijk is 't met psalm en luit
 Den God des heils te danken!

Stemt aan dan 't lied, verheft uw toon:
 Zoo minde ons God, dat Hij zijn Zoon
 Heeft tot ons heil gegeven!
 Wie zijn wij, Heer! och wie zijn wij,
 Almagtig, eeuwig God! dat Gij
 Uw Zoon ons gaaft ten leven?

Hij, wien het heer des hemels dient,
 Wordt ons ten Heiland, ons tot vriend,
 Die God vijandig waren!
 Hij kwam in 't vleesch, werd ons gelijk,
 Om ons zijn liefde en 't heerlijk rijk
 Zijns Vaders te openbaren.

Neemt deel aan 't heil, door Hem bereid,
 Tracht daaglijks in boetvaardigheid,
 Tracht in 't geloof te leven.
 't Baat niets, dat gij Hem Meester noemt,
 En, schoon gij op dat voorregt roemt,
 Verzuimt Hem na te streven.

Door dankbre wederliefde ontvonkt,
 Zal 't hart, o Heer! om 't geen Ge ons schonkt,
 De broeders teêr gedenken;
 vertroosten, waar de droefheid schreit,
 En de armen, trouw ter hulp bereid,
 Steeds kleeden, spijzen, drenken.

Zingt, Christnen! dan op hoogen toon!
 Aanbidt den Vader; eert den Zoon
 Voor al zijn gunstbewijzen!
 Hef aan, hef aan, verlosteschaar!
 Breng offers op zijn zoen-altaar!
 Laat al wat leeft Hem prijzen!

O Vredevorst! Held, Kracht en Raad,
 Die alles voortbragt, wat bestaat,
 Herschept, bewaart en heiligt!
 Genadig Heer! U kent, U roemt
 Het volk, dat naar uw naam zich noemt,
 Uw kerk, door U beveiligd.

U, Vredevorst! wiens wondre kracht
 Ons, zondaars, tot den Vader bragt,
 Die U voor ons niet spaarde.
 Uw roem zij door 't heelal verbreed,
 U zij de lof en heerlijkheid
 Van hemel en van aarde!

Gellert.

3*

X.

Dit is de dag der hoogste vreugd:
 Komt, Christnen! lofgezongen!
 Zelfs engelen heeft zijn glans verheugd.
 En van uw heil doordrongen,
 Toen 's Vaders Zoon, uw Vorst en Heer,
 In 't vleesch verscheen, en kroon en eer
 Voor ons heeft prijs gegeven.
 Volgt de engelen in hun juichen na,
 En jubelzingt: halleluja!
 In Jezus is ons leven!

Wat leeft, wat ademt, zich verblijdt,
 Wanneer, na 't somber duister,
 De heldre zon zich wijd en zijd
 Vertoont in al haar luister;
 Maar hooger, luider moet alom
 De juichtoon zijn van 't Christendom,
 Om 't heil aan de aard' bewezen,
 Toen uit den bangen zondennacht
 Gods morgenstar, met gloed en kracht,
 Voor eeuwig is verzezen.

Juicht in den glans, dien Hij verspreidt!
 Gods Zoon, ons licht en leven,
 Heeft ons een zaligheid bereid,
 Als God alleen kon geven.
 Aanbidt en roemt en dankt den Heer,
 Die zich verneedrende eeuwige eer
 Verwierf voor stervelingen;
 Hij blijve ons licht, Hij onze Raad,
 Tot we eenmaal, in volmaakter staat,
 Hem hooger danklied zingen.

Naar *L. Pater*.

XI.

Wijze: Ps. 2.

Nu heeft de hooge Godheid eer,
 Nu kent het heilig hemelheer
 Zijn liefde als nooit te voren;
 Nu straalt zijn raad in eeuwig licht,
 't Is vrede op aard', haar jammer zwicht,
 De Christus is geboren!
 Zing, aarde, met den hemel zaâm,
 Galmt juublend: Vader is de naam,
 Dien onze God wil dragen.
 Vermeldt en roemt zijn gunstbetoon,
 God staafde in 't geven van zijn Zoon
 Den mensch zijn welbehagen.

C. S. Adama van Scheltema.

XII.

Wijze: (?)

Hoe schittert van der heemlen trans,
 O God! uw oogverblindbre glans,
 Langs Bethlems heuvelklingen!
 God is in 't vleesch geopenbaard!
 Zijn heilig kind bezocht onze aard',
 Met bange schuld en wee bezwaard,
 En al Gods englen zingen.

Hoe zacht, hoe statig rolt die toon,
 Bij 't nederdalen van Gods Zoon,
 Bij 't lieflijk heillichtdagen;
 De hemel komt op aarde weêr,
 En zendt zijn zalig lofied neêr:
 Op aarde vrede, Gode de eer,
 In menschen welbehagen!

Wij snellen, op der herdren schreên,
 Ter zegenvolle kribbe heen;
 We aanbidden bij 't beschouwen:
 De Heer, de Zoon van David, kwam,
 't Beloofde zaad van Abraham,
 De Christus, 't onbevleete Lam!
 Wij loven en vertrouwen.

Al ligt Gij daar in armoê neêr,
 Wij buigen ons in 't stof, o Heer!
 O Zoon aan ons gegeven!
 Wij weten, wat uit dezen nacht,
 Ons hart in stil geloof verwacht,
 Wat uit uw oog ons tegenlacht,
 O Vorst van 't eeuwig leven!

Immanuël, o Zoon der maagd!
 O Godslam! dat de zonden draagt,
 U loven de englentongen!
 En de aarde, die U lijden ziet,
 Aanbidt U, maar begrijpt U niet,
 En 't vurigst, zielvol zondaarslied
 Heeft nooit uw lof volzongen.

O Zoon des menschen, Zoon van God,
 Wij danken, schoon de hoogmoed spot,
 En de afval U moog' tergen.
 Eens komt Gij weêr, hoe lang verbeid,
 Als Ge uw ontzagbre glansen spreidt,
 O Zonne der gerechtigheid!
 Ver boven alle bergen.

Halleluja! eens komt Gij weêr,
Geen needrig, hulploos wichtje meer,
Maar schittrende op de wolken;
Als over de aarde U 't lofied ruischt,
En wie uw almagt tegendruischt
Zijn woede ziet in 't stof vergruisd,
O Koning aller volken!

Halleluja! Gij komt, Gij komt!
Het waanziek ongelooft verstormt;
Gij leeft, Gij zult verwinnen!
Het schepsel zucht: o maak het vrij
Van 's afgronds harde heerschappij,
En voer ons met uw Englenrij
Uw Paradijzen binnen!

Wij wachten, Heer! wij wachten lang,
Onze avondbede en morgenzang
Dringt zuchtende naar boven.
Verhef uw vriendlijk aanschijn weêr,
O! zend uw Geest, den Trooster, neêr,
Uw liefde dringe en leere ons, Heer!
Verbeiden en gelooven.

van Groningen.

DE OPENBARING VAN CHRISTUS.

XIII.

LOFZANG VAN SIMEON.

Wijze: Herv. B.

Laat, God van majesteit!
Na 't heil hem toebereid,
Uw dienstknecht gaan in vrede;
Nu hij uw zaligheid,
Die 't wachtend aardrijk beidt,
Gezien heeft op zijn bede.

Nu is de zaligheid
Aan allen toebereid;
Zij zal heel de aard' beschijnen;
En door haar lieflijkheid
Al, wat de volken scheidt,
Voor eeuwig doen verdwijnen.

Dan spreidt zich van uw troon
Het heuglijkst licht ten toon,
Zoo ver nu Heidnen dwalen,
En draagt, in uwen Zoon,
Uw Israël een kroon,
Die 't eeuwig zal omstralen.

XIV.

Wijze: (?)

Wat flonkerstar daagt op in 't scheemrend oosten,
 En spreidt haar licht met ongekenden glans?
 Geen nachtgestarnt kon ooit aan 's hemels trans
 Den sombren nacht door zoo veel gloed vertroosten.

't Is Efrata, 't is Davids oude woning,
 Waarop haar licht zijn heldre glansen spreidt;
 't Is Bethlehem, waarheen haar schijnsel leidt
 De aanbidders van den nieuwgeboren Koning.

Daar zien ze, op wien hun hopen zielsoog staarde:
 Het kind, bestemd tot koning van 't heelal,
 Rust sluimrend in een stillen herdrenstal,
 De Zone Gods, die hemel schiep en aarde.

Miskent Hem vrij, verblinde wereldlingen:
 Bloost vrij van schaamt' bij zulk een nedrigheid.
 De majesteit, die hier haar luister spreidt,
 Is zondaarsmin, die 's hemels englen zingen.

Straal in ons hart, o klare Morgensterre!
 Beschijn ons met uw levenwekkend licht,
 Verhelder door uw luister ons gezigt;
 Gij gaat ons voor: wij volgen U van verre!

Naar *C. Malan.**Mr. H. J. Koenen.*

XV.

Wijze: (?)

Driemaal welkom, Jesse's spruit!
 't Loflied dring' ten boezem uit,
 't Stroom' van alle tongen!
 Dank en eer zij U gebragt,
 Zoo als, in dien zaalgen nacht,
 Eens Gods englen zongen!

Vrede daalt op aarde neêr,
Sticht nu tempelen voor den Heer,
 Waar de haat eens griede.
Met verborgen majesteit,
Schuilt, in 't kleed der sterfelijkheid,
 Hier de hoogste liefde.

Liefde, liefde, ondenkbaar groot,
Liefde, sterker dan de dood,
 Doet deze aard' herbloeien.
Broedren! laat uw jubelstem,
Met het lied van Bethlehem,
 Tot één lofzang vloeijen!

Christnen! wat hier wijkt en vliedt,
O vergeet die liefde niet,
 Roemt haar op uw snaren!
Laat ons zamen 't vredewoord,
Van Gods engelen eens gehoord,
 Diep in 't hart bewaren!

Schoon het oost zijn schatten breng',
Wierook bij die kribbe pleng',
 't Godlijk kind komt groeten:
Wij, in waarheid en in geest,
Leggen, op dit heerlijk feest,
 't Hart aan Jezus voeten!

Leef en heersch, o Koning! kom!
Maak U de aard' ten eigendom,
 Heersch en blijf verwinnen!
De afgrond beev', zijn zetel daal'!
Leid eens tot uw zegepraal
 Uw verlostten binnen!

Amen, Heer! van oord tot oord
 Worde ons kerstlied eens gehoord,
 Als nu in ons midden!
 Amen! eens, van strand tot strand,
 Worde uw kruisbanier geplant,
 Om uw naam te aanbidden!

W. A. Dwars.

XVI.

Wijze: Ps. 118 Herv. B.

Daar is, in 's werelds duistre wolken,
 Een licht der lichten' opgegaan:
 Komt tot zijn schijnsel, alle volken!
 En gij, mijn ziele! bid het aan!
 Het komt de schaduwen beschijnen,
 De zwarte schaduw van den dood,
 De nacht der zonde zal verdwijnen,
 Genade spreidt haar morgenrood.

Al hebt Ge, o God! vermenigvuldigd
 De gaven van uw overvloed,
 Wat baat het, waar zich 't hart beschuldigt,
 En siddrend voor U krimpen moet?
 Geen dubbelde oogst van most of koren
 Verdrijft de smarten van een ziel,
 Voor wie de hemel is verloren,
 Omdat ze, o Heer! van U verviel.

Maar nu, nu zullen we ons verblijden,
 Verblijden voor uw aangezicht,
 O Heer! de volheid uwer tijden
 Is voor de volken aangelicht!

Komt dat we aanbeddend nederknielen,
 En juichend roepen: God is groot!
 Daar komt een oogsttijd voor de zielen:
 De Heer zal spijzen met zijn brood.

Gij wilt met vrede tot ons komen,
 Met vrede en vrijheid, vreugd en eer,
 Het juk is van den hals genomen;
 Door U zijn wij geen slaven meer.
 De staf des drijvers ligt verbroken,
 Aan wien ons hart zich had verkocht,
 En hij geboeid, van magt verstoken,
 Die hongrig onze zielen zocht.

Triomf! een Kind is ons geboren;
 Een Zoon gegeven door zijn kracht;
 De heerschappij zal hem behooren,
 Zijn last is ligt, zijn juk is zacht.
 Zijn naam is wonderbaar, zijn daden
 Zijn wondren van genade alleen:
 Hij deed de ziel, met schuld beladen,
 Verzoend voor 't oog des Vaders treên.

In Hem verschijnt, uit Hem zal spreken
 De wijsheid Gods, der zielen raad;
 De troost zal van zijn lippen leeken
 Voor Adams neêrgebogen zaad.
 Roept uit tot Hem, gij, wie de zonde
 Geworpen heeft op 't smartlijkst bed!
 Gebroken harten, toont uw wonden!
 Hij is de sterke God, die redt.

O Vredevorst! Gij kunt gebieden
 Den vrede op aarde en in mijn ziel.
 Doe heel mijn ziel U tegenvlieden;
 Dat heel de wereld voor U kniel'!
 Leer Gij ons bidden, leer ons waken,
 Houd ons voor uwe komst bereid!
 En wil bij ons uw woning maken
 Van nu tot in alle eeuwigheid!

N. Beets.

XVII.

Wijze. (?)

Paar aan 't lied der zaalge koren
 Uw gezang, o Christenschaar!
 Doe nu luid 't hosanna hooren,
 Voor uw Heer en Middelaar!
 Met ons naamloos leed bewogen,
 Kwam Hij neder uit den hoogen;
 Juich, hosanna, Gods genâ
 Schonk zijn Zoon, halleluja!

Loof, in Bethlems pasgeboorne,
 't Kindeke in den beestenstal,
 's Vaders eenge en uitverkoorne,
 Die een wereld redden zal.
 Hij ontving in armoê 't leven,
 Om ons 't eeuwig goed te geven;
 Juich, hosanna, Gods genâ
 Maakte ons rijk, halleluja.

Zing uw kruisheld, o gemeente!
 Die de schuld heeft weggevaagd,
 En, als keur- en hoekgesteente,
 Nu Gods eeuwgen tempel schraagt.

Hij, voor ons ter dood verwezen,
 Is als Levensvorst herrezen;
 Juich, hosanna, Gods genâ
 Delgt de schuld, halleluja!

Roem den graf- en doodvertreder!
 Hoe de helle heeft gewoed,
 Hij wierp 's afgronds koning neder,
 Tot een voetbank voor zijn voet.
 Hij brengt ons den hemel nader,
 Als verlost van den Vader;
 Juich, hosanna, Gods genâ
 Neemt ons aan, halleluja!

Bid Hem aan in 't stof gebogen!
 Hij is 't keerpunt van ons lot;
 Hij zal eeuwig ons verhoogen
 Hij ons broeder zijn en God;
 Hij doet ons met Hem verwinnen,
 Leidt ons zelf den hemel binnen;
 Juich, hosanna, Gods genâ
 Zaligt ons, halleluja!

Op den toon der hemelsalmen,
 Wordt ons hallel eens gehoord,
 Zal ons zegelied weêrgalmen
 In der englen harpakkoord.
 Eeuwig zullen stervelingen
 't Nieuwe lied des Lams daar zingen;
 Juich, hosanna, Gods genâ
 Schonk zijn Zoon, halleluja!

C. S. Adama van Scheltema.

XVIII.

Wijze: Gez. 83 Herv. B. of 147 H. E. L. B.

Wat vleesch noch bloed
Mijn stug gemoed,
O Heiland! openbaarde,
Zegt mij de stem,
In 't hart, van Hem,
Die hemel schiep en aarde.

In U aanschouw
Ik 't Zaad der vrouw,
Op wien alle eeuwen wachtten,
Den Man, wiens dag
Reeds Abram zag,
Den Zegen der geslachten.

Gij zijt het, Gij!
Wien profecy,
En schaduwdienst verkondde;
De Christus Gods,
De sterke rots,
Waar ik mijn hoop op gronde.

Ja in U leeft
De God, die heeft,
Zijn Zoon aan ons gegeven.
Heer! waar dan heen?
Gij hebt alleen
Het woord van eeuwig leven!

N. Beets.

XIX.

Wijze: Gez. 25 Herv. B.

Gij, Jezus! naast der heemlen Heer,
 Als de eenge Zoon, gezeten!
 Laagt in de schaamle kribbe neêr,
 In armoede en vergeten;
 Schoon U der starren loop voorspelt,
 En 't hemelheer uw komst vertelt,
 Bleeft Gij voor de aard' verscholen.

Gij, trouw in 't werk, dat God U gaf,
 Hebt aller smart genezen;
 Gij waart der armen heul en staf,
 Woudt vriend van zondaars wezen.
 't Verloren schaap bragt Gij, o Heer!
 Tot de U vertrouwde kudde weêr,
 En 't kind weêr tot den Vader.

Uw woord, zoo lieflijk maar vol kracht,
 Kan 't hart met zielrust laven;
 Wat rijken troost 't aan allen bragt,
 Aan koningen en slaven!
 Ja, 't licht, door uw genâ verspreid,
 Heeft de aard' tot één geloof geleid,
 Den zondaar tot verzoening.

Getrouw tot in den wreedsten dood,
 Door de uwen, Heer! verlaten,
 Toen schuldloos Ge U ten offer boodt,
 Stierft Gij voor wie U haten.
 Uw kruis bragt 's aardrijks einden zaâm,
 En aller knie ligt, in uw naam,
 Nu voor Gods troon gebogen!

Voor U had de aarde boei, noch band,
 't Geweld des doods geen kluister;
 't Verderf des grafs geen scherp tand,
 Zijn nacht geen eeuwig duister.
 Uw zege draagt 't getuigenis:
 Dat, wie hier rein en heilig is,
 Met U zal overwinnen.

Ons hart, voor 's werelds vleitaal doof,
 Draag' van uw beeld den stempel;
 Het strekk', gereinigd door 't geloof,
 Uw heiligen Geest tot tempel!
 In nood en dood, in elke smart,
 Zij ons gebed met mond en hart:
 «Uw wil geschiede, o Vader!»

G. E. Geijer.

W. A. Dwars.

XX.

Wijze. (?)

't Licht der wereld zijt Ge, o Heer!
 Als wij op uw luister staren,
 Doet Ge ons harte 't beeld ontwaren
 Van Gods heerlijkheid en eer.
 's Vaders deugden doet gij stralen,
 In de reinste majesteit;
 Zijn volmaaktheid zien we ons malen;
 In uw liefde en heerlijkheid.

Één met God, met ons ook één,
 Middlaar tusschen God en de aarde,
 Geeft Ge ons leven nieuwe waarde,
 Dat een eeuwig raadsel scheen;

Neêrgedaald van 's Vaders troone,
 En een broeder ons op aard,
 Trekt Ge ons, Gods en menschen Zone!
 Als Gods kindren hemelwaart.

't Licht, o Heer! dat gij verspreidt,
 Is de levensbron voor allen;
 't Zondaars hart, hoe diep gevallen,
 Rigt Gij op door lieflijkheid.
 Zonder U waar' de aard' verloren,
 Ten verderve toebereid;
 Heil! in U is ze uitverkoren,
 Wacht haar kindren zaligheid.

Adama van Schellema.

XXI.

«Komt herwaarts,» sprak Gods groote Zoon,
 Toen Hij, gedaald van 's hemels troon,
 Aan 't menschdom was verschenen:
 «Komt herwaarts, allen, wie de schuld
 «Het bevend hart met angst vervult!
 «Ik zal u rust verleenen.»

Zijn juk is zacht, zijn last is ligt;
 Zijn Geest doet zelfs den zwaarsten pligt
 Den Christen moedig dragen:
 Hij torscht, hoe hoog ook 't lijden ga,
 Dat kruis den Heiland willig na,
 Naar 's Vaders welbehagen.

Wie Christus tot zijn vriend begeert,
 Hem als zijn Heer en Meester eert,
 Smaakt hier reeds, bij zijn zwerven,
 Door Gods genade, 't heerlijkst loon,
 En zal met Hem, Gods eigen Zoon,
 De vreugd des hemels erven.

De zondaar hijgt wel naar geluk,
 Maar weigert steeds het zachte juk
 Van onzen Heer te dragen;
 Hij blijft, verdwaasd in 't wuft gemoed,
 Alleen naar 't vlugtig, aardsche goed,
 Als 't hoogste heilgoed, jagen.

Maar als de wereld hem ontvliedt,
 Dan wordt, door 't allerbangst verdriet,
 Zijn hart van een gereten!
 Als in dat uur bedwelming zwicht,
 Dan staat op eens het jongst gerigt
 Voor zijn ontwaakt geweten!

Komt dan, gij allen, wie de schuld
 Met angst en bittren rouw vervult!
 Tot Hem, voor ons verschenen;
 Hij slaat ons, vol van liefde, gâ,
 Hij geeft, wie tot Hem komt, genâ,
 Hij wil ons rust verleenen.

Gez. 111 H. E. L. B. eerste ged.

XXII.

Wijze: (?)

Mijn goede Herder is de Heer;
 Hij stelt zijn leven voor de schapen,
 Hij doet des nachts mij veilig slapen,
 En 's morgens wekt zijn stem mij weêr.
 Mij zal geen goede weide ontbreken;
 Mij spijzigt Hij met overvloed,
 En zachtkens leidt Hij mijnen voet,
 Aan rustige en aan frissche beken,
 Die Hij uit rotsen vloeijen doet.

Hoe wordt door Hem mijn hart verkwikt!
Hij is de sterkte mijner ziele,
Als ik onmagtig nederkniele,
En Hij genadig nederblijkt.
Niet mij, niet mij, maar Hem zij eere,
Indien ik wandel in zijn licht;
Zijn goedheid heeft mijn voet gerigt;
Mijn goede Herder is de Heere,
Hij ondersteunt mij, waar ik zwicht.

Geen duistre schaduw van den dood,
Geen angst der helle doet mij beven.
Waakt niet die Herder voor mijn leven,
Die eens voor mij zijn bloed vergoot?
Al ligge ik zelfs in doodsche banden,
De doodschrik snijdt mijn hoop niet af.
Ik hef mijne oogen naar den staf,
Die nimmer wankelt in zijn handen,
En juich in Hem, bij 't open graf.

Wees, Herder Jezus! wees geloofd!
Uw hand is nimmer moê des gevens;
Gij spijst mij met het brood des levens;
Uw vreugdenolie zalft mijn hoofd.
Gij doet mijn hart uw goedheid smaken,
In alle ding, dat mij ontmoet.
Mij volgt, mij achterhaalt het goed.
Gij weet mij, arme, rijk te maken;
Het bitter maakt uw liefde zoet.

Hoe zal 't mij zijn, als ik betreed
Het huis, waar Gij mij plaats bereidde
En uwe hand mij binnenleide,
Ten dage, die uw wijsheid weet!

Och, dat mijn ziele stil verbeide
 Het heil, uw vrienden toegezeid,
 Vóór 's werelds grondslag was geleid,
 Als elk der schapen uwer weide
 U prijzen zal in eeuwigheid!

N. Beets.

XXIII.

Wijze: Ps. 45 H. E. L. B.

Jezus komt, om ons van lijden,
 Van strijd en jammren te bevrijden,
 Hij komt met magt en majesteit.
 Op dien grooten dag der dagen,
 Verwisselt zich der vromen klagen
 Met eeuwgen vrede en heerlijkheid.
 Hij rijst, de morgenster;
 Hij komt, en is niet ver,
 Uw Bevrijder!
 Juich, 's Heeren volk!
 Als morgenwolk,
 Verdwijnt uw smart voor hemelvreugd.

Oogenblikken van ons lijden!
 Wat zijt gij, bij 't volmaakt verblijden
 Van aller eeuwen eeuwigheid?
 Ziet de kroon, dáár opgehangen!
 Streeft rustig voort, om 't pand te ontvangen,
 Door Gods genade u toebereid!
 Drukt smart, of bang verdriet,
 't Vertraag' uw streven niet,
 Overwinnaars!
 Nabij is 't loon
 Van de eerekroon;
 Haast rijst uw hallel tot Gods eer!

Die zich u ten leidsman stelde,
 Uw lijden woog, uw tranen telde,
 Kampte eens met onuitdoofbren moed.
 Hoe heeft Jezus niet gestreden,
 Met zuchten, tranen en gebeden;
 Hoe droeg Hij 't kruis, hoe vloot zijn bloed!
 Maar 't oog zijns vijands vond
 Hem, in dien bangsten stond,
 Zonder vreezen.
 Daar van omhoog,
 In 't brekend oog,
 De Middlaars kroon Hem tegenblonk.

Zalig, als wij met Hem lijden!
 Eens zullen we ons met Hem verblijden,
 En deelen in zijn heerschappij!
 Laat ons strijden, voor Hem leven,
 En, op Hem ziende, voorwaarts streven;
 Zijn liefde en Geest zijn ons nabij!
 Zijn hulp zendt Hij ons neêr,
 Zijn groote naam is: «Heer,
 «Onze sterkte!»
 Wie Hem betrouwt,
 En op Hem bouwt,
 Wordt ook verwinnaar eens met Hem.

Ja Gij komt, na moeite en strijden,
 Om ons, uw broedren, te bevrijden;
 Daalt met uw englen tot ons neêr.—
 Zelfs in de allerbangste smarten,
 Zal 't hart den kamp des levens tarten,
 Verbeidend blij uw toekomst, Heer!

Wij weten 't, dat Gij zijt
Verwinnaar voor altijd.

Dierbre Heiland!
Als de aard bezwijkt,
En alles wijkt,

Dan is 't uw arm, die ons behoedt.

B. Munter.

W. A. Dwars.

XXIV.

Wijze: Gez. 7 Herv. B.

Wie wijst ons, stervelingen,
Op 's werelds kronkelpaân,
Bij al haar wisselingen,
Het pad ten hemel aan?
Wie roept, bij 't voorwaarts streven,
Verdoolden tot zich weêr;
Wie is de weg ten leven?
't Is Christus, 't is de Heer!

Hier wanklen wij en dwalen,
Gehuld in donkren nacht;
Wie heeft, omkransd met stralen,
Den dag ons aangebragt? —
Van boven kwam die klaarheid,
Waarvoor al 't duister zwicht;
Juicht: Christus is de waarheid,
Die de aarde alom verlicht!

Wie schenkt ons hier 't verblijden,
Dat nimmer 't hart bedroog?
Wie beurde ons, onder 't lijden,
't Gebogen hoofd omhoog?

Als dood en graf doen beven,
 Wie geeft den zwakken moed?
 't Is Christus; Hij is 't leven,
 Dat eeuwig leven doet!

Welzalig, zoo te kennen
 Hem, die tot God ons leidt!
 Zich aan zijn dienst te wennen,
 Schenkt hier reeds zaligheid.
 Snelt, zondaars! snelt dan nader,
 En luistert naar zijn stem;
 Gelooft het: tot den Vader
 Komt niemand dan door Hem!

K. J. Aschenfeldt.

W. A. Dwaars.

XXV.

Wijze. (?)

O, hoe heerlijk,
 Hoe begeerlijk
 Is de dienst van Jezus niet!
 Niets op aarde
 Haalt in waarde,
 Bij het heil, dat Hij ons biedt.

Hij geeft waarheid,
 Hij geeft klaarheid,
 Zelfs in 't somber doodendal;
 Hij geeft kronen,
 Hij geeft troonen,
 Die geen magt verguizen zal.

Hij geeft vrijheid,
Hij geeft blijheid;
Hij geeft lust en kracht en moed,
Om te leven,
Om te streven
Naar het onvergankelijk goed.

O, hoe teeder
Kwam Hij neder,
Innig met mijn ziel begaan!
In zijn lijden,
In zijn strijden
Heeft Hij voor mijn schuld voldaan.

Hij, verrezen
Uit de vreezen,
Uit de smarten van den dood,
Zal, ten dage
Aller plage,
Mij verlossen uit den nood.

Hij doet zonen,
Dochtren wonen
In des Vaders zalig huis;
Schenkt hun vrede,
Op hun bede,
Midden in het aardsch gedruisch.

Halleluja!
En hosanna!
Prijst den eengeboorne Gods!
Lof en eere
Hem, den Heere,
Aller eeuwen eeuwge Rots!

De Liefde.

XXVI.

Wie is die schoone Morgenster,
 Die, glansrijk lichtend, heinde en ver,
 Mij toeblikt met haar stralen?
 't Is Jezus, dien ik min en eer,
 't Is Davids Zoon en Davids Heer,
 De vreugd van 's hemelszalen.
 O Gij, Die mij,
 In mijn duister, Door uw' luister,
 Bleeft bestralen,
 'k Wil U eeuwig dank betalen.

Gij zijt de parel, die mij siert,
 En wat, sinds Gij mijn erfdeel wierdt,
 Zou U mijn hart onttrekken?
 Geen moeder is zoo trouw als Gij,
 Uw liefde kan alleen in mij
 De ware vreugd verwekken.
 'k Beschouw Uw trouw,
 Onbezweken Mij gebleken,
 Als een zegen,
 Door geen schatten op te wegen.

O Heer! ontsteek in mijn gemoed,
 Door U genâ, een liefdegloed,
 Die nimmer kan verflaauwen!
 Gij houdt mijn hart aan U verpand,
 Wat tegenspoed van allen kant
 Mij 't leven moog benaauwen.
 Geneugt', Noch vreugd,
 Zal mijn zinnen Ooit verwinnen,
 Of verleiden,
 Om van U mij af te scheiden.

Hoe troostrijk wordt mijn ziel verlicht,
 Wanneer uw vriendlijk aangezicht
 Mij toestraalt uit den hoogen!
 O Jezus, Zoon des grooten Gods!
 Gij hebt mij, hel en dood ten trots,
 Het wis verderf ontogen.
 Ja, Gij Hebt mij,
 Door uw wonden, Van der zonden
 Juk ontslagen.
 'k Blijf U eeuwig opgedragen.

Gij blijft altoos mijn deel, mijn goed,
 Gij zijt de troost van mijn gemoed,
 Wien heb ik ergens nader?
 Door 't waar geloof, dat Ge in mij werkt,
 Noem ik, door U daarin gesterkt,
 Uw Vader ook mijn Vader.
 En blij, Hoort Gij,
 Aan mijn lippen, 't Woord ontglippen,
 't Woord van leven,
 Door uw Geest me in 't hart gegeven.

Klim op dan, uit dit lage stof,
 Mijn danklied tot Gods hemelhof,
 Tot roem van Hem, mijn Koning,
 Die, naar het vast gestaafd verbond,
 Op zijn vergoten bloed gegrond,
 Me eens opneemt in zijn woning!
 Komt, juicht, Getuigt
 Luid tot eere Van dien Heere,
 Blijde koren!
 Doet met mij uw feestzang hooren.

Hoe dorst mijn hart naar 't hoogst geluk,
 Naar volheid, zonder zonde en druk,
 Naar 't mij beloofd aanschouwen;
 't Brandt van verlangen, om uw lof,
 Mijn Heiland! in Gods tempelhof,
 Op reiner toon te ontvouwen.
 O Heer! Daal neêr!
 Voer me, o Koning! In uw woning;
 't Hemelsch leven
 Kan me alleen voldoening geven.

Gez. 96. H. E. L. B.

XXVII.

Wijze: (?)

Zaalge rust van binnen,
 Zaalge vreê van God!
 Christus rein te minnen,
 Onuitspreeklijk lot!
 Aan zijn hand te wandlen,
 Luistrend naar zijn stem,
 Één in wil en handlen,
 Één te zijn met Hem.

O, wie mint zoo teeder,
 Als de Heiland doet?
 Wie zoo vurig weder,
 Als 't verlost gemoed?
 Minnend kwam Hij neder,
 Gaf zijn vleesch en bloed.
 O, wie mint zoo teeder,
 Als de Heiland doet?

Innig mint de Vader
Zijnen eengen Zoon,
Niemand leeft er nader
Aan zijn liefdetroon.
Boven alle namen
Gaf Hij Hem eene eer,
Aarde en hemel zamen
Noemen Hem hun Heer.

Boven serafijnen,
Mint Hem de Eeuwge teêr,
Christus mint de zijnen,
Even innig weêr.
Van Gods welbehagen
De geliefde Zoon,
Heeft Hij 't kruis gedragen,
En de doornenkroon.

Hem wil ik behooren,
Eeuwig en altijd,
En, in Hem herboren,
Hem zijn toegewijd;
Op zijn liefde bouwen,
't Zij in vreugde of nood,
Op zijn magt vertrouwen,
Ja tot in den dood.

Zijn mijn zonden velen,
Hij is mij ten zoen,
Wil de wonden heelen,
Die in 't harte bloên;

O, met welk een luste,
 Reinigt Hij het hart,
 Dat in zijne ruste
 Balsem vindt in smart.

Ben ik arm van geeste,
 'k Wacht zijn erfenis;
 Hij toch is de meeste,
 Die de minste is.
 Wat ik ook verlieze,
 In dit nietig slijk,
 Zoo ik Hem maar kieze,
 Ben ik eeuwig rijk.

Wie Gods welbehagen,
 Zoo als Hij, betracht,
 Die is van zijn magen
 En van zijn geslacht;
 Wie God kan beminnen,
 Zoo als Hij bemint,
 Heeft den Zoon van binnen,
 En is 's Vaders kind.

De Liefde.

XXVIII.

Wijze: Gez. 13 of 31 H. E. L. B.

O levensbron! wat heldre gloed
 Straalt van uw glans ons in 't gemoed!
 Die aller wensch en hoop vervult,
 Als Ge aller heil volmaken zult!

Wat blijde hoop het hart bezielt,
 Als ootmoed, Jezus! voor U knielt!
 Hoe goed voor elk, die naar U haakt,
 Hoe zalig die U vindt en smaakt!

Blijf bij ons, Heer! — het vriendlijk licht
 Van uw volheerlijk aangezicht
 Verdrijv' de neevlen van 't gemoed;
 Vervul de wereld met zijn gloed!

O als die glans ons oog bestraalt,
 De waarheid in ons harte daalt;
 Dan vliedt de glans der wereld heen,
 En liefde gloort voor U alleen.

O Jezus! heel uw liefdegloed
 Ontvonk', verwarm mijn koud gemoed!
 Doordring' mij met de majesteit
 Van uwe tegenwoordigheid!

Kom spoedig, groote Koning! kom!
 Uw glorie rijz' op aarde alom!
 Verschijn' uw luister telkens meer!
 Wij wachten op uw toekomst, Heer!

Pierre Abelard.

W. A. Dwars.

XXIX.

Wijze: (?)

Mijn Jezus is getrouw! Als rouw mij 't hart doet beven,
 Om smetten zonder tal, die op mijn wandel kleven,
 En ik boetvaardig in zijn naam tot God mij keer,
 Schenkt God mij door zijn Geest en vrede en blijdschap weêr.

Mijn Jezus is getrouw! Als moed en licht mij falen,
 En mij de vrees bevangt van hooploos af te dwalen,
 Reikt, als ik tot Hem roep, Hij mij zijn sterke hand,
 En 'k voel een nieuwen geest mijn boezem ingeplant.

Mijn Jezus is getrouw! Als voorspoeds blijde dagen
Mij vleijen, om op nieuw het zondenjuk te dragen,
Zwijgt ook zijn roepstem niet, maar waarschuwt in mijn hart,
En rukt mij helpend uit, eer mij de strik verwart.

Mijn Jezus is getrouw! Als rust en welvaart wijken,
En vleesch en harte mij doen siddren voor bezwijken,
Trekt Hij mij tot zijn kruis en doet mijn ziel verstaan,
Dat niemand zonder strijd Gods rijk zal binnen gaan.

Mijn Jezus is getrouw! Laat vrij het sterven dreigen,
Hoe ras mijn levensdag ten avond zich moog' neigen,
Mijn Jezus heeft den dood van magt en schrik beroofd;
Hij leeft en ik in Hem, mijn Heer en eeuwig hoofd.

Mijn Jezus is getrouw! Hem wijd ik hart en leven,
'k Wil Hem in woorden, Hem in daden eere geven,
En strijden in zijn kracht, tot ik den loop volend,
Gelijk een kind, dat God in Hem als Vader kent.

O Vader, die uw Zoon verheerlijkt hebt daar boven,
Gun me op mijn sterfbed nog mijns redders naam te loven,
Te toonen, hoe 'k op Hem alleen en zeker bouw;
Och, zij 't mijn jongste woord: «mijn Jezus is getrouw!»

G. E. Geijer.

C. S. Adama van Schellema.

VOLGREEKS
DER
KERSTGEZANGEN
IN HET GEZANGBOEK.

VOORBEREIDING (*Advent.*)

Gez.

34. Ps. 97 H. E. L. B. vs. 1, 2, 6 en 7, met kleine verandering, vs. 3 en 4 tot één vers gebragt.
35. Ps. 98 Herv. B. met kleine verandering in vs. 3 en 4.
36. Ps. 89 Herv. B. vs. 1, 3, 4, 5, 7, en vs. 8 met eene kleine verandering uit vs. 20.
37. Ps. 67 H. E. L. B. met kleine verandering in vs. 3, van *Lukas Pater*.
38. Gez. 25 H. E. L. B.
39. Gez. 26 H. E. L. B.
40. I ontleend uit Jes. 40.
41. II naar het Zweedsch.
42. Gez. 24 H. E. L. B. met kleine verandering, van *Paul Gerhard*, geb. 1606 en overl. 1676. Predikant te Berlijn, werd hij door den grooten Keurvorst *Frederik Willem III* van Pruisen ontslagen, omdat hij aan de openlijke bestrijding der Hervormde leer geen deel wilde nemen. Zijne liederen heeft hij meestal gedurende den dertigjarigen oorlog, van 1618—1648, vervaardigd. Dit lied is vertaald door *Lukas Pater*.
43. III. Het lied is van *Joh. Aug. Freylinghausen* (Wurtemb. Gez. N°. 84), geb. in het hertogdom Wolfenbittel, medehelper en schoonzoon van den beroemden *Aug. Herm. Francke*, en diens opvolger in het bestuur van het weeshuis te Halle.
44. IV.

KERSTGEZANGEN.

JEZUS GEBOORTE.

Gez.

45. V.

46. Doopsgez. gr. B. Gez. 11, Rem. 1ste B. Gez. 10, van *D. ten Kate*.

47. Doopsgez. gr. B. en Rem. 1ste B. Gez. 5, van *A. Vereul*.

48. VI van *J. F. Meijer*, Dr. in de Theol. en Regten, geb. 1772.

49. H. E. L. B. Gez. 31, met weglating van vers 3 en verandering van vs. 2 en 6. Het lied van *Luther* (Dresd. Gez. 71) schijnt de stof te hebben aangegeven.

50. H. E. L. B. Gez. 30 vs. 10, 11 en E. L. B. Gez. 408 vs. 9 en 10.

51. VII.

52. VIII.

53. IX, oorspronkelijk van *C. F. Gellert*, Hoogl. in de Wijsbegeerte te Leipzig, geb. 1715 en overl. 1769. Hij achtte de oude liederen zeer hoog. Men zegt, dat hij de zijne in 11 dagen zou gemaakt hebben. Dit is eene nieuwe redactie van de vertaling door *Lublinsk de Jonge*, te vinden H. E. L. B. Gez. 39, E. L. B. Gez. 189.

54. X. Hierbij ligt Gez. 191 E. L. B. verg. Gez. 32 H. E. L. B. van *Lukas Pater* ten grondslag, die zijne stof waarschijnlijk heeft ontleend van een lied van *Benno*, Bisschop van Meissen, overl. 1107. Zie Dantz. Gez. N°. 44.

55. E. L. B. Gez. 194, van *W. H. Warnsinck Bz.*

56. E. L. B. Gez. 198, met verandering en omzetting der 2 vss.

57. XI.

58. Herv. B. Gez. 117, van *A. Rutgers*.

59. E. L. B. Gez. 197, van *W. H. Warnsinck Bz.*

60. Herv. B. Gez. 114, van *P. L. van de Kasteele*.

61. H. E. L. B. Gez. 38, met weglating van vs. 2, 3 en 5; verder is deze vertaling van *Gellerts* lied door *Lukas Pater*, verbeterd naar de Herv. B. Gez. 112, waaruit ook het laatste vers is overgenomen.

62. XII.

KERSTGEZANGEN.

DE OPENBARING VAN CHRISTUS.

Gez.

63. XIII.
64. XIV. *C. Mañan*, Dr. der Godgel. en Pred. te Genève.
65. XV.
66. XVI, met eenige verandering en uitlating.
67.)
68.) in deze proeve XVII, XVIII, XIX en XX.
69.)
70.)
71. H. E. L. B. Gez. 94 vs. 4, 5, 6 en 8, met kleine verandering. Oorspronkelijk is het van *Lazarus Spengler*, geb. 1479 en overl. 1534, zie Wurtemb. Gez. N°. 78. Als vriend van *Luther* bevorderde hij wel het meest de hervorming in zijne vaderstad Neurenberg, waar hij eerste secretaris in den raad was.
72. Herv. B. Gez. 89 vs. 1, 2, 9, 10 en 11, met kleine verandering in vs. 3 en 4, van *R. Feith*.
73. XXI, het eerste gedeelte van een lied van *Barth. Ringwald*, geb. 1531 en overl. 1558, zie Wurtemb. Gez. N°. 289. Het is, volgens vertaling van Ds. *de Bosch*, overgenomen in Gez. 111 H. E. L. B.
74. Herv. B. Gez. 39, met verandering in vers 3 en weglating van vs. 5 en 6, van *J. Scharp*, naar *Zimmerman*. Oorspronkelijk is het van *Erdm. Neumeister*, geb. 1671 en overl. 1756. Zie Wurtemb. Gez. N°. 310.
75. XXII.
76. H. E. L. B. Gez. 42, vs. 4, 5 en 6, met kleine verandering in vers 6.
77. Herv. B. Gez. 62 vs. 1, 2, 4, 5 en 9, door *A. Rutgers*, naar *Lodesteyn*.
78. XXIII, volgens het Wurtemb. Gez. N°. 485, van *Balth. Munter*, Hoogl. te Koppenhagen, geb. 1735 en overl. 1795.
79. XXIV, volgens het Wurtemb. Gez. N°. 81, gemaakt in 1800, van *K. Jul. Aschenfeld*, geb. te Kiel 1792, Predikant te Flensburg.

KERSTGEZANGEN.

Gez.

80. Doopsgez. gr. B. Gez. 97, Remon. 1ste B. Gez. 67, van *P. J. Kasteleyn*, met kleine verandering.
 81. XXV.
 82. Herv. B. Gez. 43, van *Lodesteyn*, met kleine verandering in vs. 1 en 2.
 83. XXVI, volgens het Wurtemb. Gez. N°. 347, van *Phil. Nicolai*, leeraar te Hamburg, geb. 1554 en overl. 1608.
 84. XXVII.
 85. XXVIII. *Petr. Abelard* was een der grootste geleerden van zijn tijd, niet minder bekend door zijne liefde voor Heloïze. Hij was geb. te Palais in Bretagne in 1079 en overl. als Prior in 1142.
 86. Doopsgez. gr. B. Gez. 23, Remonstr. 1ste B. Gez. 17, van *A. H. van Gelder*, met weglating van vs. 3 en kleine verandering in vs. 4.
 87. Herv. B. Gez. 45, van *P. L. van de Kastele*.
 88. XXIX.
-

III.

LIJDENSGEZANGEN.

I.

Wijze: Gez. 8. Herv. B.

Daar naakt met ongewissen spoed,
De vrees of hoop in 't jagend bloed,
Der moordenaren bende.
De boosheid raast en woedt ontzind,
En Jezus laatste strijd begint
In namelooze ellende.

Hij heeft der haatren eisch gehoord.
«Ik ben het!» klinkt zijn heldenwoord;
Zij siddren, deinzen allen;
Verstommend voor zijn majesteit,
De stemme zijner heerlijkheid,
In 't stof ter neêr gevallen.

«Ik ben het!» zonde en hel verzinkt,
Zoodra dat eeuwig magtwoord klinkt,
Om niet weêr op te rijzen;
Maar 't harte, dat uw grootheid eert,
Uw liefde, o Heer! uw heil waardeert,
Herâamt om U te prijzen.

Gij zijt het! De verharde beeft,
 De booze, die U wederstreeft,
 Uw majesteit durft hoonen;
 En komt Ge in hemelluister weêr,
 Dan stort hij voor uw blik ter neêr,
 Als Gij uw kracht zult toonen.

Gij zijt het! Gij, die 't al volbragt!
 Wij kennen uwe trouw en magt,
 Wij, die uw liefde aanbidden:
 Wanneer wij roemen in uw kruis,
 En opzien naar uws Vaders huis,
 Dan zijt Gij in ons midden.

Wij siddren voor uw aanschijn niet;
 Wij zingen 't overwinningslied,
 Terwijl we in ootmoed knielen.
 Wij kennen U, uw smaad en wee,
 O Strijder van Gethsemané!
 O Redder onzer zielen!

De zonde vleit, de strijd wordt hard;
 Wij zien op U in nacht en smart,
 O liefdevolle Ontfermer!
 Uw woord: «Ik ben het!» klinkt, en licht
 Straalt van uw vriendlijk aangezigt,
 Almagtige Beschermer!

Gij, die voor ons uw bloed vergoot,
 Gij zijt verwinnaar van den dood,
 Wat zou ons harte vreezen?
 Ja, trouwe Herder, Zon en Schild!
 Gij, die ons zwakken leiden wilt,
 Zult eeuwig bij ons wezen.

O leer ons meer op U te zien;
 En U opregter hulde bièn;
 Geef krachten tot vertrouwen!
 Wie hier uw komst in hoop verbeidt,
 Zal U, bij 't licht der eeuwigheid,
 Gelijk Gij zijt aanschouwen.

van Groningen.

II.

Wijze: Gez. 56 H. E. L. B.

o Hoofd, om 's werelds zonden,
 Met bloed en zweet gesprengd!
 Hoofd, overdekt van wonden,
 Die U een spotkroon brengt!
 Om onze schuld gebonden,
 Aan 't kruis geofferd Lam!
 Hoe zijt Ge ook dáár bevonden
 De Leeuw uit koningsstam!

Hoe blonk, bij al die smarten,
 Bij al dien smaad en spot,
 Bij 't breken zelfs uws harten,
 En 't ver zijn van uw God, —
 Uw zalving en uw krooning,
 Uw hoogheid en uwe eer,
 Als Gods verkoren Koning,
 Als aller schepslen Heer!

In diepten neêrgezonken
 Van waatren zonder grond;
 Aan 't vloekhout vastgeklonken —
 Daar heeft uw bleeke mond

Van Gods heropend Eden
 Vrijmagtiglijk beschikt,
 En uw: « Voorwaar, nog heden!»
 Des boetlings ziel verkwikt.

o Liefde zonder gade!
 Die, daar Gij 't al volbrengt,
 Den moordenaar genade,
 Den vriend uw moeder schenkt!
 Die, waar ze uw lippen laven
 Met snerpend edikvocht,
 Des Geestes levensgaven
 Voor uwe haters zocht!

Die in der moordren midden,
 Die aan des kruises voet,
 Voor Israël blijft bidden,
 De schuld zijns gruwels boet!
 o Hoofd, bedekt met wonden!
 o Hoofd, van 't doodzweet klam!
 Hoe zijt Ge ook dus bevonden
 De Leeuw uit Judaas stam!

Dat Koningshoofd — het boog zich!
 Het leef zijn leven neêr!
 Gebergte en rots bewoog zich;
 't Graf gaf zijn dooden weêr!
 Hergeeft ook gij uw dooden
 o Isrel! op zijn stem,
 En val, o zaad der Joden!
 Aanbiddend neêr voor Hem.

Hosanna! all' gij volken,
 Met Israël te zaam!
 Tot boven 's hemels wolken
 Roept uit dien wondernaam:
 «De Leeuw, die overmocht heeft,
 Uit Jesse voortgebracht,
 Het Lam, dat ons gekocht heeft,
 Voor onze schuld geslagt!»

da Costa.

III.

Wijze. (?)

Gij droegt uw kruis, ontfermend Heer!
 En stierft den dood der liefde.
 Gij bragt aan de aard' verlossing weêr,
 Hoe wreed haar haat U griefde.
 Geen wedergâ
 Kent uw genâ
 Wie kan haar diepte peilen?
 Gij droegt uw kruis! toen hebt Gij ook
 Mijn zondenschuld gedragen;
 En toen uw oog zich stervend look,
 Verwierven ook uw slagen
 Genezing mij,
 En 'k adem vrij,
 Mijn Jezus, door uw banden!
 Gij droegt uw kruis! — Uw heerlijkheid,
 Uw kroon, zoo rijk bepereld,
 Verliet Gij, willig, en bereid,
 Tot redding van een wereld!
 Wat Gij volbragt,
 Toont ons de magt
 Van onbegrensde liefde.

Gij droegt uw kruis! Leer mij ook hier,
 Verwinnaar! zegepralen;
 En onder 't kruis, als heilbanier,
 Den zegepalm behalen.
 Dan wordt mijn hart
 Bewaard voor smart,
 En 't leeft in uwe liefde.

W. A. Dwars.

IV.

Wijze: Gez. 13 of 31 H. E. L. B. of Gez. 82 Herv. B.

O Christus, Koning! hoog in magt,
 Die 't al uit niet hebt voortgebracht,
 Verlosser! zend, uw naam ter eêr,
 Vergeving op ons bidden neêr!

Gij, rijk in zegen, eindloos goed,
 Hebt onze schuld aan 't kruis geboet;
 En de aard', in Adams boei gekneld,
 Tot 's hemels vrijheid weêr hersteld!

Gij, op wiens wenk 't gestarnte praalt,
 Zijt in ons vleesch ter neêr gedaald!
 Gij naamt voor de aard', met schuld belaân,
 Het schaamle kleed der menschheid aan.

Werdt Gij voor ons gebonden, Heer!
 Geen zondenkluister boeit ons meer;
 Door hoon, en schande en vloek belaagd,
 Hebt Ge onze smetten weggevaagd!

Gij, Middlaar! wordt aan 't kruis geslagt,
 Maar schudt den aardbol door uw kracht;
 Gij gaaft den geest, Gij buigt het hoofd,
 En 't zonlicht zwijmt, van glans beroofd.

Haast prijkt Gij met uw gloriekroon,
 Verwinnaar! op uws Vaders troon.
 Zend, Koning! rijk in gunst en eer,
 Uw Geest, ons ter bescherming, neêr!

W. A. Dwars.

V.

Wijze: (?)

Jezus, ach! voor onze zonden
 Aan den folterpaal gebonden,
 En met striemen overdekt!
 Jezus, aan het vloekhout hangend;
 Naar een druppel vochts verlangend;
 En met lekend bloed bevekt!

Jezus, ach! voor ons verwaten!
 Tot den dood, van God verlaten!
 Schuldloos! om ons aller schuld!
 Gij, Gij hebt uw dierbaar leven
 In den dood voor ons gegeven,
 Nooit verduurde smart geduld.

Mogt ik, met geheel mijn harte,
 Innig deelen in uw smarte,
 Van mijn zonden 't treurig loon.
 Mogt ik steeds in liefde blaken;
 Mogt ik tot uw kruis genaken,
 Met een innig rouwbetoon!

Laat mij 't denkbeeld van uw lijden,
 In dit aardsche worstelstrijden,
 Steeds verzellen, waar ik ga!
 Laat ik op uw kruisdood staren,
 En zijn indruk wel bewaren,
 Als het pand der heilgenâ!

Buige ik moedig voor de slagen,
 Wat mij de Almagt geef te dragen!
 Ach, uw liefde maakt ze zoet.
 Gij, die voor ons hebt volstreden,
 Zijt me op 't voetpad voorgetreden;
 't Is geteekend met uw bloed!

Haast verschijnt Gij in de wolken
 Voor het oog der wereldvolken,
 Op den regterstoel der aard'!
 Gij, Gij kent wie U verbeiden!
 Gij, Gij zult hem onderscheiden,
 Die uw liefde heeft bewaard!

W. Bilderdijk.

VI.

Wijze: Ps. 22 Herv. B.

Wie heeft op aard' de prediking gehoord,
 De prediking van 't vleeschgeworden Woord,
 Den Zoon van God, op Golgotha vermoord?
 Wie durft gelooven?
 Wie ziet in Hem Gods reddende arm, van boven
 Tot hem gestrekt?
 Wie durft zijn kruis belijden?
 Wiens hart zich in den lijdende verblijden,
 Met smaad bedekt?

Een rijsje, dat zoo woest een storm bewoog,
 Een wortel uit een aarde dor en droog,
 Had Hij gedaant' noch schoonheid voor het oog;
 Als zij hem zagen,
 Zoo had Hij niets, dat oogen kon behagen;

Hij was veracht,
 De onwaardigste der menschen.
 Wie kon zich Hem tot zaligmaker wenschen?
 Hij was veracht.

O, Man van smart! dat ieder voor U kniel!
 Gij droegt aldus de krankheid onzer ziel;
 't Was onze smart, die U te beurte viel;
 Ons overtreden
 Heeft U verwond; om de ongeregtigheden
 Door ons begaan,
 Zijt Ge in dit leed gekomen;
 De straf, die ons den vrede toe doet stroomen,
 Die naamt Gij aan!

't Is heil, wat uw verbrijzeling verkondt;
 Uw striemen zijn genezing onzer wond;
 Wij dwaalden als verloren schapen rond,
 Elk op zijn paden.
 De Heer heeft U met onzen last beladen,
 Gij hebt geboet.
 Niet Gij, slechts wij zijn schuldig:
 Maar Gij, Gij stort, gewillig en geduldig,
 Uw dierbaar bloed.

Gelijk een lam, dat stil ter slagbank gaat,
 Gelijk een schaap zich zwijgend scheeren laat,
 Zoo deedt Ge uw mond niet open onder 't kwaad,
 U overkomen.
 God heeft U uit het oordeel weggenomen,
 Als Ge elke toog
 Des bekers hadt gedronken,
 En 't zondig volk verzoening hadt geschonken,
 Bij God omhoog.

Toen was 't volbragt, volbragt voor zondaars, Heer!
 Gij boogt het hoofd tot uwe ruste neêr;
 Geene oneer treft uw heilig ligchaam meer,
 Geen smaad der boozen.
 Schoon men uw graf gesteld heeft bij godloozen,
 God wreekt uw regt.
 De liefde en de eerbied dragen
 U grafwaarts heen; en schreiende oogen zagen,
 U daar gelegd.

O, Heiland! dus gefolterd voor mijn kwaad,
 O, Heilige! om mijn schande, dus gesmaad,
 Wat spruit er uit uw dood een heerlijk zaad
 Van eeuwig leven!
 Hoe veler ziel heeft U uw God gegeven
 Voor de eeuwigheid,
 Om de eeuwige eer te deelen,
 U, die U tot een offer gaaft, voor velen,
 Bij Hem bereid.

't Verloste volk verheft tot U zijn hart,
 Regtvaardigel die zonde voor hen werdt;
 Het zegent al uw wonden, smaad en smert;
 Gij hebt geleden
 Voor snooden, Gij, voor vijanden gebeden,
 Gij hebt gesmacht,
 Moest Gods nabijheid derven,
 Hun ziel tot troost, in leven en in sterven;
 Het is volbragt!

N. Beets.

VII.

Wijze: Ps. 42 Herv. B.

Aard', verlost door 't heerlijkst wonder
 Van ontferming en genâ,
 Hoor Gods woord in Horebs donder
 Luid weêrgalmd door Golgotha!
 «Sterfing, waak; houd U bereid!
 «Buk voor 's Eeuwgen majesteit;
 «Die, waar zè U geheel ontzondigt;
 «Gods geducht gerigt verkondigt.»

Ja, die stem van zacht vergeven
 Roept en noodt ons, vroeg en spâ,
 't Pad ten leven op te streven,
 Op den heildag van genâ.
 Jezus liefde gaat ons voor,
 Op het smalle hemelspoor.
 Hij wil hoop en kracht ten leven,
 Vast geloof in 't harte geven.

Niet om 't kwaad in ons te dulden,
 Kwam Gods Zoon op aarde neêr;
 Maar ten zoen voor onze schulden,
 Leed en stierf des levens Heer.
 't Doen van 't geen Gods wet begeert,
 't Vlieden wat zijn naam onteert;
 Heiligheid en God te vreezen
 Moet, verlostel! uw sieraad wezen.

Prangt gewetenssmart en rouwe,
 Jezus stem verdrijft die smart;
 Van het kruis van dien Getrouwe
 Daalt de vrede in 't rouwvol hart;

Hemelvreugde in 't bangst verdriet;
 Hoop, die hier reeds de eerkroon ziet;
 Kracht tot strijden, licht in 't duister;
 In den doodsnacht 's levens luister.

Kruis van Christus, roem der vromen,
 Diepte der verborgenheid!
 Leer ons, als wij tot U komen,
 Waarheid, liefde en heiligheid!
 Wereldwijsheid, hoe ze ook blinkt,
 Voor uw luister nederzinkt;
 Ongeloof en twijfling wijken,
 Waar uw hemelglansen prijken.

Heiland, ons van God gegeven,
 Blijf ons redder in den nood!
 Vrede in 't harte, 't zieleleven,
 Heer! verwierft Gij door uw dood!
 Alles wordt door uwe kracht,
 Door uw liefde, in ons volbragt.
 't Juichend hart, na smart en rouwe,
 Stemt een lied voor U, Getrouwe!

W. A. Dwars.

VIII.

Wijze: (?)

O met wat tong, met welk een harte
 Dank ik U voor uw stervenssmarte,
 U, Lam voor ons aan 't kruis geslagt!
 Voor al den smaad, door U geleden;
 Voor 't strijden, dat Gij hebt volstreden;
 Voor 't offer, dat Ge uw Vader bragt!

Wie telt, Heer! al uw folteringen;
 Wie maalt de hooge zaligheid;
 Wie kan naar eisch van 't heilgoed zingen,
 Ons, Jezus! door uw dood bereid?

Mijn geest komt op den kruisberg knielen,
 En ziet U, Redder onzer zielen!
 Aan God gehoorzaam tot den dood;
 Ook ik, ik wil uw Vader vreezen;
 'k Wil Hem, als Gij, gehoorzaam wezen,
 U trouw tot in mijn jongsten nood.
 'k Bied U mijn krachten, U mijn leven,
 O dierbre Heiland! neem het aan!
 'k Wil mij geheel ten offer geven,
 En voor U in den doodstrijd gaan.

Verlosser! laat uw kruis mij sterken
 In vast geloof, tot goede werken;
 't Geev' mij in lijden moed in 't hart!
 Als 't kwaad mij strijd op strijd doet duchten,
 Dan wil ik tot uw kruishout vlugten,
 En 'k grijp uw hand, o Man van smart!
 Ik zie U daar aan 't kruis gehangen,
 Uw krimpen en uw stervenspijn;
 Zou wereldlust mij dan nog vangen;
 Zou 'k dan nog slaaf der zonde zijn?

En in mijn bange stervensstonden,
 Zie ik op U en op uw wonden,
 En vrees niet meer voor 't strafgerigt.
 Als 'k in geloof en liefde wandel,
 En, Heer! naar uw bevelen handel,
 Dan maakt Gij mij ook 't sterven ligt;

Dan zal ik vrolijk opwaarts blikken,
Als 't alles om mij donker is;
Dan voel ik, bij mijn jongste snikken,
De kracht van uw verrijzenis.

Dan is al 't leed der aard' verdwenen;
Dan is het hemel om mij henen,
En 'k hef mij boven dood en graf! —
Wat heil, waar we onze hoop op bouwen! —
Dan zal ik, Jezus! U aanschouwen,
Wiens dood mij 't eeuwig leven gaf!
Dat heil heeft mij uw kruis verworven! —
Onpeilbre diepte van genâ!
Gij, Heer! zijt ook voor mij gestorven!
Gij hebt volbragt op Golgotha!

W. A. Dwaars.

OP GOEDEN VRIJDAG.

IX.

Wijze: Ps. 51 Herv. B.

MANNEN.

Wie hangt daar aan den schandpaal naakt ten toon,
 Het bleek gelaat met doodverw overtoegen?
 Reeds heeft zijn hoofd zich op de borst gebogen,
 Gesmaad, doorvlijmd met scherpe doornenkroon!
 Waarom op Hem die overmaat van hoon?
 Dreef heerschzucht Hem naar 's werelds alvermogen?
 Weêrvoer Hem regt, toen, zonder mededoogen,
 Hem 't kruis gewerd voor koningsstaf en kroon?

VROUWEN.

't Is Jezus, 't is het vleesch geworden Woord,
 Gods eigen Zoon, des Vaders eengeboren,
 Tot Davids troon van eeuwigheid verkoren,
 Wien kroon en rijk voor de eeuwigheid behoort.
 In 't heilig hart door liefde Gods ontgloed,
 Deed Hij zijn volk, in schuld en vrees verloren,
 Het hemelwoord van vrede en leven hooren;
 En blind door haat heeft Hem zijn volk vermoord.

MANNEN.

Almagtig God! onpeilbaar in uw raad;
 Hoe donker zijn uw wegen en gedachten;
 Het gold uw Kind, en Gij, de God der krachten,
 Gij duldt, dat U in Hem de boosheid smaadt!
 Wat deed U, Heer! bij 't gloeijen van dien haat,
 Uw bliksemschicht betoomen, wat U wachten,
 Om regt te doen, o Heer der legermagten?
 Kent uw geduld, kent uw genâ geen maat?

VROUWEN.

Uw God, o mensch! is liefde, ken zijn hart!
 Zijn raad heeft u, in zonde en schuld verloren,
 U in zijn Zoon tot zaligheid verkoren,
 U, die zijn wraak moedwillig hebt getart.
 Hij schonk zijn Zoon dien beker in van smart,
 Of gij, in Hem ten leven weêrgeboren,
 Op nieuw als kind Hem eeuwig mogt behooren;
 Ja, God is liefde, o ken en prijs zijn hart!

TE ZAMEN.

Aanschouw ons, God! gebogen in het stof,
 Voor 't kruishout, dat uw Eenge heeft gedragen;
 Hij, voorwerp van uw eeuwig welbehagen,
 Zij voorwerp ook van onzen eeuwen lof.
 Hij is ons heil, Hij, wien het vonnis trof,
 Dat onze schuld en zonde weg kon vagen;
 Och, deed zijn Geest in allen 't leven dagen,
 Dat zondaars vormt voor 't zalig hemelhof!

C. S. Adama van Schellema.

X.

Wijze: Gez. 9 Herv. B.

Neen, 'k zal mij van uw schand niet keeren,
 Mij ergert niet uw martelkrans,
 Volheerlijk aangezigt mijns Heeren,
 Wat smaad ook nevele om uw glans!
 Nooit heeft die glans zóó uitgeblonken
 In 't vaderland van 't eeuwig schoon,
 Als toen Ge, in smaad en smart verzonken,
 Uw kruis droegt en uw doornenkroon.

Hier, hier voltooide uwe offerande
 Uw grootheid op der heemlen troon;
 Hier is, o Menschenzoon! uw schande
 De hoogste roem van 's Vaders Zoon.
 De heemlen juichen: God is liefde!
 En, ziet! de Immanuël verklaart:
 Ik ben Gods Zoon: Ik zelf ben liefde:
 De liefde in 't vleesch, de liefde op aard'.

Ja, liefde is al uw grootheid, Heere!
 De liefde is 's hemels heerlijkheid:
 Liefde is de diadeem der eere
 Van Gods en Christus majesteit.
 Vlied van mij, grootheid zonder waarde,
 Die de aarde ons aanbiedt in haar schoot!
 Daar is in hemel noch op aarde
 Niets anders dan de liefde groot.

Immanuël, zie, zie mijne oogen
 Steeds naar uw hemelsch oog gerigt,
 Oodat ze zich verzaden mogen
 Met stroomen van uw liefdelicht.
 Stort, stort uw leven uit in 't mijne;
 Uw hart vloeije over in mijn hart;
 Dat alles uit dit hart verdwijne
 Wat niet door U geheilgd werd!

Mr. H. J. Koenen.

XI.

Wijze: Ps. 66 Herv. B.

Zoo zinkt Gij dan, door God beveiligd,
 O groote Lijder! in het graf.
 Dat graf is ons door U geheilgd;
 Voor ons stondt Gij uw leven af.

Hoe waart ge in 't bevend hart verslagen,
 O kleingeloovig jongrental!
 Grijpt moed, haast zal de morgen dagen,
 Die al uw zorg verdrijven zal!

Droogt af de tranen van uw wangen!
 Niet hooploos naar dat graf gebukt!
 Twee nachten slechts zal 't Hem omvangen,
 Dáár wordt Hem 't matte lijf verkwikt.
 Dra rijst Hij van de legerstede,
 Met nieuwe levenskracht omgord;
 De zege brengt Hij met zich mede,
 Die eeuwig ook uw glorie wordt.

Wie geeft U eer en dank naar waarde,
 O Overwinnaar van den dood!
 Uw oog bewaakt ons, als deze aarde
 Ons stof ook opneemt in haar schoot.
 Nu doet het graf ons niet meer beven,
 Hoe aaklig ook die groeve schijn';
 Van kampen moê, van zorg ontheven,
 Zal ze ons een stille rustplaats zijn.

Waar Gij in vrede hebt gelegen,
 Dáár eindigt eens ook onze strijd;
 Met vreugd gaan wij dien grafkuil tegen,
 Door U ten leven ingewijd.
 Daar vangt, in hope, vroeg of spade,
 De slaap des matten pelgrims aan;
 Wij weten 't, Heer! dat uw genade
 Ook ons verheerlijkt op doet staan.

A. Francken.

XII.

Wijze: (?)

Geef mij, o Heer! die moede ben van 't staren
Op uw Gethsemané en de ijsselijke straf
Des doods, U aangedaan, toen wij nog zondaars waren,
Te rusten bij uw graf.

O eenig graf! — Die dooden deed ontwaken,
Hij, die geen zonde heeft gekend, hoe moest ook Hij
Den dood, haar bitter loon, des zondaars vonnis smaken? —
Ja, Heer! maar Gij voor mij.

Gods heiligheid en Gods ontferming tevens
Spreekt, Jezus! uit uw graf in volle kracht ons aan;
Heer! uit die grafspelonk is ons de hoop des levens
Voor eeuwig opgegaan.

Laat mij, met U gestorven en verrezen,
Met U begraven in den dood, door mijnen doop,
Het toonen te allen tijd, maar beter dan voor dezen,
O Heer! op wien ik hoop.

Dat dan vrij eens al 't aardsche mij begeve!
Als mijn bezwijkend hart den laatsten vijand vreest,
O Christus Gods! spreek dan tot mijne ziel: «Ik leve;
«En Ik ben dood geweest!»

Naar J. A. D. Molster.

XIII.

Wijze: (?)

Amen! deel dien hoogen vrede,
 Die uw rustplaats eens omgaf,
 Heer! aan uw verlost en mede,
 Als zij sluimren in hun graf.
 Amen! Vorst van dood en leven,
 Op wiens wenk zich 't graf ontsluit!
 Voer ons eens dien kerker uit,
 Om uw hemel in te streven;
 Waar U, 't Lam, voor ons geslagt!
 Eeuwig dank wordt toegebracht!

Eerstling der ontslapen vromen!
 Staaf wat Gij ons hebt beloofd;
 Doe uw leden tot U komen;
 Trek ons tot U, heerlijk Hoofd!
 Ja, wij zullen eens verrijzen,
 Zoo als Gij verrezen zijt;
 Overwinnaars in den strijd,
 Zullen we U, o Koning! prijzen;
 Zien wij U in 't heiligdom! —
 Amen! kom, Heer Jezus! kom!

W. A. Dwars.

VOLGREEKS

DER

L I J D E N S G E Z A N G E N

IN HET GEZANGBOEK.

JEZUS LIJDEN IN HET ALGEMEEN.

Gez.

89. H. E. L. B. Gez. 49, vs. 1 en 14 met kleine verandering.
90. H. E. L. B. Gez. 48, vs. 1 en 4 met kleine verandering.
91. I.
92. Remonstr. B. Gez. 11, met verandering van vs. 1 en kleine verandering in vs. 2, 3 en 5, van *Uylenbroek*.
93. Herv. B. Gez. 121, van *Barbasz*, ingeleverd door den Hoogleeraar *H. Muntinghe*.
94. Herv. B. Gez. 123, van *J. Scharp*.
95. H. E. L. B. Gez. 54, met kleine verandering, door *van Winter*, oorspronkelijk (vergelijk Wurtemb. Gez. N°. 138) van *Joh. Heermann*, geb. 1585 en overl. 1647, predikant in Silesië. Hij vervaardigde zijne liederen gedurende den 30jarigen oorlog. In dit gezang volgde hij eene overdenking van den kerkvader Augustinus.
96. H. E. L. B. Gez. 55, met weglating van vs. 7, 20 en 21 en kleine verandering naar den Herv. B. Gez. 118, door *P. Meijer*, van *G. F. Gellert*.
97. H. E. L. B. Gez. 56, met kleine verandering, van *L. Pater*; oorspronkelijk van *Paul Gerhard*, die het vervaardigde naar een lied van *Bernhard*, de beroemde abt van Clairvaux, in de XII eeuw. Zie Wurtemb. Gez. N°. 142.
98. II.
99. H. E. L. B. Gez. 57, met weglating van vs. 3 en 7 en verandering in vs. 8; oorspronkelijk van Dr. *Justus Gesenius*, geb. 1601 en overl. 1671 te Gotha (Wurtemb. Gez. N°. 154), vertaald door *L. Pater*.
100. III, uit het Zweedsch, van *E. G. Geijer*.
101. Herv. B. Gez. 124, met weglating van vs. 2, naar *Schlegel*, geb. 1725 en overl. 1795, door *Ahas. van den Berg*.
102. H. E. L. B. Gez. 52, door *van Winter*, van *Nic. Decius*, die het in 1524 uit het latijn vertaalde. Omstreek 1700 werd het in de kerk gezongen. Het bestond uit één vers met drie verschillende eindregels.

LIJDENSGEZANGEN.

Gez.

103. H. E. L. B. Gez. 50, oorspronkelijk van *Joh. Böschenstein* (Dantz. Gez. N°. 166), Hoogleraar in de Oostersche talen te Wittenberg, daarna een der predikers des Evangelies te Dantzig, overl. 1533. Overgenomen met verandering.
104. H. E. L. B. Gez. 51, met weglating van vs. 1 en kleine verandering in vs. 6, van *Ds. de Bosch*.
105. H. E. L. B. Gez. 58, met kleine verandering in vs. 2 en 6, door *L. Pater*, naar *E. C. Homburg* (Dantz. Gez. N°. 122), geb. 1605 en overl. 1681.
106. IV, oorspronkelijk van *Gregorius de Groot*, uit de VII eeuw.
107. V, met uitlating en verandering, is het eene omwerking van het *Stabat Mater* van *Jacoponus*, geb. te Lodi, Franciscaner monnik, overl. 1306.
108. VI, naar *Jes. LIII*.
109. VII, naar het Zweedsch van *E. G. Geijer*. Zie Zweedsch Psalmboek N°. 48.
110. VIII, naar *Lavater* (Wurtemb. Gez. N°. 159), geb. 1746. Hij was predikant te Zurich en overleed 1801 aan de gevolgen van een schot in den rug, bij de herovering der stad door de Franschen.

OP GOEDEN VRLJDAG.

111. Herv. B. Gez. 129, van *Barbasz*.
112. IX.
113. X, naar het kruislied van *Vinet*, met weglating en verandering.
114. E. L. B. Gez. 229, met weglating van vs. 2 en 4, of Herv. B. Gez. 46 vs. 32, 34, 40, 41 en 44, het laatste met eene verandering, van *P. L. van de Kasteele*.
115. Remonstr. B. Gez. 16, van *A. H. van Gelder*, met verandering in vs. 2, 3, 4 en 5.
116. Herv. B. Gez. 127 vs. 1, 2 en 5, van *Vollenhove*, veranderd door *E. M. Engelberts*.
117. Herv. B. Gez. 128, van *R. Feith*.
118. XI, naar *Meister*, in het Bremer Gez. 1812 N°. 176, met weglating en kleine verandering.
119. Herv. B. Gez. 134, door *A. Rutgers*. Met verandering overgenomen.
120. XII. Met weglating en verandering uit *Molsters Liederen* en *Gebeden*, waaruit ons eenige door de uitgevers *ten Brink* en *de Vries* zijn afgestaan.
121. XIII, naar het Hoogduitsch van *K. B. Garve* (Wurtemb. Gez. N°. 163), geb. 1763, predikant bij de broedergemeente te Berlijn en elders, overl. te Herrnhut in 1841.

IV.

PAASCHGEZANGEN.

I.

Wijze: E. L. B. Gez. 295. (?)

Laat de stem der vreugd weêrgalmen!
Viert deez' dag met jubelsalmen!
't Nieuw herlevingsuur verschijnt.
Dag, waarnaar wij hopend wachtten!
Dag, zoo groot in wonderkrachten!
Waar de schrik der wet verdwijnt.

Wet was schaâuw van 't geen wij wachtten.
Christus 't eind van al ons smachten,
Die vervult wat God belooft.
Gij, o dood! moest voor Hem zwichten,
Christus bloed verstompt uw schichten,
Heeft uw prikkel u ontroofd.

Dood en leven strijden zamen:
Christus is verrezen. — Amen!
• Wij ontwaken op zijn stem,
Tuigen van zijn roemrijk strijden,
En, gekroond na moeite en lijden,
Zegepralen wij met Hem!

Overwinnaar! Vorst van 't leven!
Door wiens dood de dood moest sneven,
Leid ons tot uw heiligen disch!
Leer ons dáár, met vast vertrouwen,
In U 't levensbróod aanschouwen,
Dat ons spijs ten leven is.

Wijnstok, die steeds vrucht blijft schenken!
 Wil ons uit uw volheid drenken,
 Laaf ons hart, uw naam ten prijs;
 Heiland! als we eens tot U komen,
 Voer ons dan aan 's levens stroomen,
 In uw heerlijk paradijs!

W. A. Dwars.

II.

Wijze: (?)

Triomf! de kluister is verbroken,
 Die 't kroost van Adam hield beknelde:
 De list des afgronds is gewroken;
 De dood in zegepraal geveld.

Stort neêr en dankt, verloste zielen!
 Gekocht door 't bloed op Golgotha;
 Dat serafs, die Gods troon omknielen,
 Verheffen 't blij halleluja!

O zalig gij, die 't mogt aanschouwen!
 Aanbidden mogt aan Jezus voet!
 Maar zalig ook, wien 't stil vertrouwen
 Het kruis bemoedigd torschen doet!

Maar zalig ook, die Hem verbeiden,
 En danken zijn verrijzenis,
 Dat, als de dood hier dwingt tot scheiden,
 Dat scheiden niet voor eeuwig is!

Triomf! de keten is verbroken,
 Die 't kroost van Adam hield beknelde:
 De list des afgronds is gewroken;
 De dood in zegepraal geveld!

Vrouw K. W. Bilderdijk.

III.

Wijze: Gez. 13 Herv. B.

Triomf, de nacht van tranen vlood
 Voor 's levens morgenstraal!
 Waar is uw prikkel nu, o dood!
 Waar, graf! uw zegepraal?

De doodsweg, dien de Heer betrad,
 Na 't dragen van zijn kruis,
 Voert op naar de eeuwge vredestad
 En 't heerlijk Vaderhuis!

Voor 't door zijn dood vernieuwd gemoed,
 Is de aarde ook vaderland;
 En 't nieuwe leven, blij begroet,
 Ontvangt ge uit Jezus hand!

Wie troostloos de oogen grafwaarts sloeg,
 Vindt nu den dood verzoet;
 Nu 't weêrzien ginds, 't zij spade of vroeg,
 De scheidingsmart vergoedt.

Nu leent dit feest tot elke daad
 Voor 't Godsrijk frissche kracht,
 En 't door ons uitgeworpen zaad
 Bloeit op in volle pracht.

Hij leeft, die in de groeve lag,
 Woont in ons met zijn Geest!
 Triomf! nu is de Paschadag
 Ons 't groot herscheppingsfeest!

W. A. Dwars.

IV.

Wijze: Ps. 45 H. E. L. B.

Juicht en dankt, gij blijde koren!
 Doet Jezus lof en grootheid hooren!
 Zijn gloriedag is aangelicht!

't Feestuur kwam van zijn verrijzen;
 Laat ons den overwinnaar prijzen,
 Die 't rijk des vredes heeft gesticht.
 Hij heeft zijn werk volbragt;
 Hij heerscht met liefde en magt;
 Halleluja!
 Des Vaders Zoon
 Oogst op Gods troon
 Van strijd en lijden 't eeuwig loon.

Heerlijk heeft Hij 't pleit voldongen,
 En aan den dood zijn prooi ontwongen
 Den zondaar weêr verzoend met God.
 Vrij van 's afgronds boei en strikken,
 Doortintelt ons een zielsverkwikken,
 Bij 't uitzigt op het zaligst lot.
 Verlost van straf en schuld,
 Zien wij Gods woord vervuld.

Halleluja!
 In Christus vrij,
 Gevoelen wij
 Ons zalig in Gods heerschappij.

Dag van vrede, dag van leven!
 Wat blijdschap zal het uur ons geven,
 Als ons, door lijden hier volmaakt,
 Jezus, onze Heer en Koning,
 Daar binnen leidt in 's Vaders woning,
 Waar 't hart van englenvreugde blaakt!
 Heer! onze ziele brandt
 Van dorst naar 't vaderland.

Halleluja!
 Daar leven wij,
 Voor eeuwig vrij,
 Volzalig aan des Heeren zij!

C. S. Adama van Schellema.

VOLGREEKS

DER

P A A S C H G E Z A N G E N

IN HET GEZANGBOEK.

Gez.

122. Ps. 118 Herv. B. vs. 1, 7, 8, 11, 12 en 13. De drie eerste vs. met kleine, de twee laatste met meerdere verandering.
123. H. E. L. B. Gez. 67, met weglating van vs. 2 en kleine verandering, door *van Winter*.
124. Remonstr. B. Gez. 20, van *Asschenberg*.
125. E. L. B. Gez. 256 vs. 1 en 8, van Mevr. *Elter*, geb. *Woesthoven*. Met kleine verandering.
126. H. E. L. B. Gez. 69 vs. 7 enz., met verandering, van *de Bosch* naar *Gellert*.
127. Remonstr. B. Gez. 22, van *B. de Bosch*.
128. I, oorspronkelijk van *Adam van St. Victor*, reguliere kanunnik van de abdij van St. Victor te Parijs, in de XII eeuw.
129. H. E. L. B. Gez. 68, met weglating van vs. 9, 10 en eenige kleine veranderingen naar den Herv. B. Gez. 135, van *Gellert*, door *P. Meijer*.
130. Herv. B. Gez. 138, met weglating van vs. 1, door *P. L. van de Kastele*, uit een lied van *van den Berg* en *van Alphen*.
131. E. L. B. Gez. 254, met verandering en weglating van vs. 2, van *W. H. Warnsinck Bz.*
132. II, met uitlatingen.
133. III, naar *F. van Hardenberg*, die zich *Novalis* noemde, geb. 1772 en overl. 1801. Zie Wurtemb. Gez. N°. 165.

PAASCHGEZANGEN.

Gez.

134. E. L. B. Gez. 251, met verandering in vs. 1, 7 en 9, en weglating van vs. 4, 5 en 8.
135. Herv. B. Gez. 136, van *Ahas. van den Berg*, naar *Lavater*, met weglating van vs. 3 en 4, en kleine verandering in het eerste en laatste vers.
136. E. L. B. Gez. 253, vs. 1, 4 en 5, van *Lublink de Jonge*, met verandering van vs. 1 en kleine verandering in vs. 5.
137. H. E. L. B. Gez. 70, veranderd naar het Herv. Gez. 137, en in den slotregel van elk vs., die nu is:

Heer! Gij zijt mijn troost alleen.

Oorspronkelijk van *Gellert* (Wurtemb. Gez. N°. 78), is het door *Lublink de Jonge* overgebracht.

138. Herv. B. Gez. 140, vs. 1, 4 en 7, door *Ahasiërus van den Berg*, naar *Klopstock*. Zie Wurtemb. Gez. N°. 167.
139. Herv. B. Gez. 141, van *R. Feith*, met uitlating van vs. 1, en verandering in vs. 2, gedeeltelijk naar het oorspronkelijke.
140. Remonstr. B. Gez. 23, met verandering in vs. 3 en weglating van vs. 4, van Mevr. *E. J. van der Velde*, geb. *Helmcke*.
141. Doopsgez. B. te Haarlem Gez. 133, met verandering.
142. IV, naar *G. B. Funk*, geb. 1734. *Klopstock* spoorde hem aan, om zich op geestelijke poëzij toe te leggen. Na jaren te Koppenhagen geweest te zijn, stierf hij als rector te Maagdenburg in 1814, waar hij als de roem van school, kerk en vaderland begraven ligt.

V.

HEMELVAARTSGEZANGEN.

I.

Wijze: Gez. 75 E. L. B.

Stijgt hemelwaart, ô jubelgalmen!
Stijgt, lof- en dank- en zegepsalmen!
De magt der zonde ligt geveld.
Zingt, aarde, heemlen, wereldsferen!
Buigt neder voor den Heer der Heeren,
Den uit het graf verrezen held!

Ja, 't graf heeft zijnen prooi hergeven,
O Jezus, Gij hernaamt het leven,
Voor ons vrijwillig afgelegd!
Gij stijgt, Verwinnaar! uit het duister,
Daar 's hemels ongeschapen luister
Uw schedel met den krans omvlecht.

Gij hebt des afgronds kracht verbroken;
Gij van de wet ons losgesproken;
Gij hebt geleden en volbragt!
Gij bragt ons waarheid, Gij genade,
En slaat van 's hemels troon ons gade,
Waar ons met U een plaatse wacht.

Nu kunnen wij met vaste schreden
 De bane des geloofs betreden,
 Des levens onbedrieglijk spoor!
 Geen dood, geen wereld doet ons beven,
 Als leidsman tot het eeuwig leven
 Gingt Gij, o Heer! ons roemrijk voor!

Wat zijn ons jammren of bezwaren!
 Wij blijven op die eerkroon staren,
 Die ons aan 't eind der baan verbeidt;
 Gij wenkt ons toe, verheerlijkt Koning!
 En hebt, in uwe hemelwoning,
 Aan die Gij lief hebt plaats bereid.

Daar zal geen smet meer aan ons kleven,
 Maar onverderflijk hemelleven
 Ons heilgen voor den troon van God.
 Snel aan, spoed aan, o dag der dagen!
 Snel aan op Jezus welbehagen!
 Voleind, vervul ons aller lot!

W. Bilderdijk.

II.

Wijze: (?)

Heerlijke Heiland! vaar op tot uw troon!
 De aarde is gered door uw lijden en sterven!
 Had zij voor U slechts een distlige kroon;
 Heeft zij gekruisigd Gods eenigen Zoon,
 Thans zult Gij scepter en kroone verwerven,
 Daar waar Gij eeuwig en heerlijk regeert,
 Tot Gij den laatsten weêrstrever verneêrt.

Heerlijke Heiland! vaar op tot den gloed,
 Die u omstraalde voor 's werelds beginnen!
 De aarde is bespat met uw schuldeloos bloed;
 't Menschdom gered, en zijn zonde geboet!
 Zwaar was uw strijden, maar roemrijk 't verwinnen!
 Menschheid! vernedring en lijden heeft uit!
 Gij hebt voleindigd! De hemel ontsluit!

Stijg dan ten hoogen door wolken en zwerk!
 De englen verwachten hun Heer in hun midden.
 Zie welgevallig ter neêr op uw werk!
 Regel, bezegel, en zuiver uw Kerk!
 Wees onze voorspraak bij Hem, dien we aanbidden.
 Reinig ons, heilig ons, maak ons bereid
 Om U te zien in uw heerlijkheid.

N. Beets.

III.

Wijze: (?)

O ure van blijdschap, o zalige tijd!
 De Heer heeft verwonnen na smartvollen strijd.
 Wat lijden Hem griefde,
 Hij heeft door zijn liefde,
 Der wereld, der zonde, der helle ten spijt,
 Ons, zondaars, voor eeuwig van jammer bevrijd.

Zijn kruispaal, ons 't teeken van magt en van eer,
 Verhief Hem tot Christus, tot Koning en Heer.
 Nu heeft Hij geleden,
 Den kampstrijd doorstreden,
 En God vraagt geen lijden, geen offer Hem meer:
 De heemlen ontvingen als Koning Hem weêr.

7*

Bedroefden van harte! zoekt heil in den dood,
 Die zondaars de poorten van 't Godsrijk ontsloot.
 Zoekt heil in het leven,
 Uw Koning gegeven;
 Geen zonde is te magtig, geen jammer te groot
 Den Heer, die zijn bloed voor uw vrede vergoot.

o Heilig en duur Hem verkregen geslacht!
 Zing vrolijk van Jezus verheffing en magt!
 In tempel en woning
 Zij dankend uw Koning,
 De lof en de aanbedding en de eer en de kracht,
 Eenstemmig met engelen en zaalgen gebragt!

Naar J. A. Freytinghausen.

IV.

Wijze: (?)

Stijg, dierbre Heiland! stijg omhoog!
 U volgt ons oog:
 De hemel moet wel zalig wezen,
 Want Gij bewoont zijn heerlijk licht.
 Och mogten wij uw aangezicht
 Er zien na dezen!

Hoe zullen wij hem binnegaan?
 Heer! wijs 't ons aan!
 Geleid ons door deze aardsche wegen.
 Ach! zuiver ons het schuldige hart,
 In zoo veel zonde en lust verward;
 En schenk uw zegen!

Veel is ons noodig, veel, maar meest
 Uw heilige Geest;
 Die ons, wat goed is, doet verkiezen.
 Och! laat, wat lot of tijd ons roov',
 O Heer! ons nimmermeer 't geloof
 In U verliezen.

Leer Gij ons steeds de smalle paân
 Der vroomheid gaan;
 Altijd gewapend zijn ten strijde;
 En heilig wandlen aan uw hand,
 Niet wijkende ter slinker kant,
 Of regter zijde.

Dan leven wij, o onze Heer!
 Uw naam ter eer;
 En zullen naar volmaaktheid streven;
 En pleitende op uw schuldloos bloed,
 Met vroom geloof en goeden moed,
 Den doodsnik geven.

N. Beets.

V.

Wijze: Ps. 97 H. E. L. B.

Wie is op aard gekomen,
 Daalde uit den Hemel neêr?
 Wie heeft mij opgenomen
 En minde mij zoo teer?
 Wie heeft voor mij gegeven
 Zijn leven in den dood;
 Ofschoon ik heb misdreven,
 Misdreven, ach! zoo snood?

Wie is ten derden dage
 Verwinnend opgestaan?
 Wie zal ten jongsten dage
 Mijn graf doen opengaan?
 Wie voer van 't aardsch gewemel
 Omhoog in Godes kracht?
 Wie heerscht nu in den hemel,
 En heeft er alle magt?

Wie heeft nu zijn geboden
 Geschreven in mijn hart?
 Wie kent mij in mijn nooden,
 En redt me uit alle smart?
 Wie zal eens wederkomen
 In koninklijke pracht,
 Ten troost van alle vromen,
 Die steunen op zijn magt?

't Is Jezus, aller heeren
 En englen Opperheer!
 Al 't schepsel moet Hem eeren,
 En buigen voor Hem neêr;
 Der vaders dierst verlangen,
 De Vorst van Israël. —
 Halleluja! mijn zangen!
 Prijst dien Immanuël!

De Liefde.

VI.

Wijze: Gez. 58 H. E. L. B.

't Oog ten hemel, Christenscharen!
 Bij uw luiden jubeltoon;
 Waar uw Heer is heengevaren;
 Waar Hij zit op 's Vaders troon;

Waar Gods englen Hem omringen,
 Hem ter eere 't hallel zingen;
 Waar zij wandlen in het licht
 Van zijn vriendlijk aangezigt.

't Oog ten hemel! als ge in smarte
 Nergens hulp of uitkomst ziet;
 Als voor uw verbrijzeld harte
 Vriendentroost geen balsem biedt.
 Hij, de Helper uit de ellenden,
 Zal zijne englen tot u zenden,
 En de traan, door u geschreid,
 Wordt dan tolk der dankbaarheid.

't Oog ten hemel! al gij, droeven!
 Waar u scheiding 't hart verscheurt;
 Als gij eenzaam bij de groeven
 Van uw dierbre dooden treurt:
 Dáár is hun 't onsterflijk leven
 Door den Levensvorst gegeven;
 Dáár, verlost van moeite en kruis,
 Wachten ze u in 's Vaders huis!

't Oog ten hemel! Godgetrouwen!
 Als de dag tot nacht zich wendt:
 't Bijgeloof bij 't tempelbouwen
 Naar uw erf zijn dienaars zendt;
 Als het ongeloof, vermetel
 Christus hoont op zijnen zetel,
 In zijn lastring vraagt en spot:
 «Waar is nu die Zoon van God?»

Christnen! 't oog dan heengeslagen
 Naar dat oord van rust en vreê!
 Dáár is 't antwoord op dat vragen;
 Dáár verhocring op uw beê;
 Dáár, gezeteld boven 't woeden,
 Zal de Heer zijn Kerk behoeden,
 Dáár zijn wapnen voor uw strijd,
 Trouwen! die zijn naam belijdt!

't Hoofd omhoog dan, jubelt, vromen!
 Uw verlossing is nabij!
 Als uw Koning is gekomen
 Eert heel de aard zijn heerschappij.
 Dan, omstuwd van bliksemstralen,
 Zal zijne almagt zegepralen!
 Christnen! waakt! houdt uw bereid
 Voor zijn komst in heerlijkheid!

Kom, Heer Jezus! ja, kom spoedig!
 Met uw englen tot ons neêr;
 't Hart, op uw verschijning moedig,
 Keert nu tot zijn ruste weêr.
 Sterk' die komst uw vreêgezanten,
 Die alom uw kruisvaan planten;
 't Ongeloof voor U verstom'!
 Wij verbeiden! — Christus, kom!

W. A. Dwars.

VOLGREEKS

DER

HEMELVAARTSGEZANGEN

IN HET GEZANGBOEK.

Gez.

143. Ps. 24 vs. 4 en 5 H. E. L. B., met kleine verandering.
144. I, van Mr. *W. Bilderdijk*, met eenige verandering en weglating.
145. II.
146. Ps. 47 Herv. B., met weglating van vs. 2 en 5, omgewerkt tot een hemelvaartslied door *W. A. Dwars*.
147. Gez. 72 H. E. L. B. met kleine verandering. Het is waarschijnlijk ontleend uit een lied van *Erasm. Alberus*, (Dantz. Gez. N°. 226) Superintendent te Nieuw-Brandenburg, overleden 1553.
148. Gez. 144 Herv. B., van *R. Feith*, met kleine verandering.
149. Gez. 73 H. E. L. B., door *N. S. van Winter*, met kleine verandering en weglating van vs. 1^a en vs. 2^b.
150. Gez. 74 H. E. L. B., van *Lublink de Jonge*, met kleine verandering en weglating van vs. 1.
151. Gez. 147 Herv. B., van *W. van de Velde*, met kleine verandering.
152. III. Uit het gezangboek van *Freijlinghausen* ontleend door *C. S. Adama van Schellema*.
153. Gez. 139 van de Christelijke kerkgez. bij de Doopsgez. te Haarlem, met verandering.

HEMELVAARTSGEZANGEN.

- Gez.
154. }
155. } IV, V en VI.
156. }

JEZUS HEERLIJKHEID.

157. Gez. 46, vs. 1, 2, 10, 60, 61, 27, 52 en 48 Herv. B., van *P. L. van de Kasteele*.
158. Gez. 44 Herv. B. van Mevr. *Sijtsema van Heemse*, geb. van *Ransveld*, met kleine verandering.
159. Gez. 48 Herv. B. van *R. Feikh*, naar den Remonstr. 2^{den} B. Gez. 34.
160. Gez. 49 Herv. B. van *J. Hinlopen*.
161. Gez. 50 Herv. B. van Mevrouw van *de Velde*, geboren *Helmcke*.
162. Gez. 47 Herv. B. van *P. L. van de Kasteele*, naar den Remonstr. 2^{den} B. Gez. 33.
-

VI.

PINKSTERGEZANGEN.

I.

Wijze: Ps. 66 of Gez. 9 Herv. B.

Lof zij den Hoogepriester-Koning,
Die 't allerheiligst binnen trad,
En uit zijn hooge tempelwoning
Ons uitstort zijner gaven schat!
Die Koning heeft den Plaatsbekleeder
Gezonden aan zijn treurend volk;
Hij komt: de regenstroom daalt neder
Uit de overvolle Pinksterwol.

Met vreugden-olie overgoten,
Zit Ge op den troon, o Zoon van God!
Verhoogd uit al uw meêgenooten,
Thans boven jammer, smaad en spot.
Uw troon staat vast en onbewogen,
Een zetel der gerechtigheid,
En blinkend stralen uit uw oogen
De glansen 'aller majesteit.

Laat van die zalving, hemelsch Koning!
Een adem geuren door ons hart,
Waar Ge, op den heildag uwer krooning,
Zoo mild mede overgoten werdt.
Laat in ons sterven, in ons leven,
Dat hart, o zegepralend Hoofd!
Een heilig voorgevoel doorzweven
Van 't rijk, ons door uw woord beloofd.

Verzeker ons bij dood en leven,
 Dat onze naam, met eeuwig schrift,
 In 't boek des levens is geschreven,
 In 's Heeren handpalm staat gegrift,
 En dat, schoon aarde en hemel wijken,
 En 't licht van zon en maan verbleekt,
 Geen enkel Godswoord zal bezwijken,
 Dat Gij tot onze zielen spreekt!

Mr. H. J. Koenen.

II.

Wijze: (?)

Geest, uit 's hemels hooge koren,
 Van des Vaders Eengeboren,
 Van den Vader zelf gedaald!
 Leer ons reiner toonen zingen,
 Laat die gloed ons hart doordringen,
 Waarin al uw rijkdom praalt.

Doe ons 't pad der waarheid kennen,
 Wil ons aan het spoor gewinnen,
 Dat tot vrede en regt geleid!
 Dáár, hoe dwazen U verachten,
 Hebt Gij hun, die naar U smachten,
 Al uw schatten toebereid!

Hulp van allen, die hier klagen!
 Troost van hen, die kluisters dragen!
 Heul en schuts, waar de armoê kwijnt!
 Leer ons 's werelds schoon verachten,
 Naar het licht des levens trachten,
 Waar Ge in al uw volheid schijnt.

Christus jongren, diep verslagen,
 Deedt Gij van uw kracht gewagen,
 Zondt op hen uw vuurgloed neêr;
 Geest! wil op ons nederdalen;
 Kom ons met uw troost bestralen;
 Geef uw volk uw zegen weêr!

W. A. Dwaars.

III.

Wijze: Ps. 106 of Gez. 81 H. E. L. B.

Bron der hoogste zaligheden,
 Allerreinste Hemelgloed;
 Eenge Leidsman hier beneden,
 Beide in vreugd en tegenspoed!
 Geest des Heeren! steun der Kerk!
 Zegel van 't verlossingswerk!
 Aller vromen hoogst verlangen!
 Heilig, heilig onze zangen!

Uit den hoogen wordt Ge als regen
 Overvloedig uitgestort;
 En een rijke hemelzegen
 Kiemt, waar Gij gezonden wordt.
 Keer dan spoedig tot mij in,
 Dierbre gast! vernieuw mijn zin,
 Heilig al mijns geestes krachten;
 'k Blijf altijd uw hulp verwachten!

Gij, Gij zijt de beste gave,
 Die een hart verlangen kan:
 Alle schatten, alle have
 Hebben daar geen schaduw van.

Kruisig Gij mijn ouden zin;
 Neem geheel mijn boezem in;
 En vernieuw mij telken dage,
 Dat ik Jezus beeldtnis drage!

Mr. H. J. Koenen.

IV.

Wijze: Gez. 68 Herv. B.

Daal in ons, o stroom van leven!
 Heilge Geest! daal neêr van God;
 Zwakken kunt Gij krachten geven,
 Droeven troosten in hun lot.
 Waar uw gloed in 't harte viel,
 Wijkt de donkerheid der ziel.

O bestuur ons hart en zinnen,
 Schenk ons wijsheid, kracht en moed;
 Dat wij Jezus steeds beminnen,
 Als ons heil, ons hoogste goed;
 Geef, dat voor uw koestrend licht
 Ongeloof en dwaling zwicht!

Woon, o Heilige! in ons midden,
 Schenk ons licht in 's Heeren woord,
 Bid in ons, wanneer wij bidden;
 Dan wordt ons gebed verhoord,
 Dan toont onze levensloop
 Meer geloof, meer liefde en hoop.

Naakt eens de avond van ons leven,
 Blijf, hoe bang de doodstrijd schijn,
 Aan ons hart verzeekring geven,
 Dat wij 's hemels erven zijn,
 Deelgenoot dier zaligheid,
 Ons door Jezus dood bereid.

J. H. Bok Jr.

VOLGREEKS

DER

P I N K S T E R G E Z A N G E N

IN HET GEZANGBOEK.

Gez.

163. Herv. B. Gez. 149 vs. 3 en 5, met kleine verandering in vs. 3, van *P. L. van de Kastele*.
164. Herv. B.-Gez. 150, van *A. Rutgers*.
165. I, met weglating.
166. Herv. B. Gez. 152 vs. 3 en 6, van *Ahas. van den Berg* en *A. Rutgers*.
167. H. E. L. B. Gez. 79, vs. 1 en 5, met verandering.
168. II. Uit het Latijn van *Adam van St. Victor*.
169. H. E. L. B. Gez. 76, met kleine verandering, van *Ds. de Bosch* naar *Luther* (zie Wurtemb. Gez. N°. 194), die het gemaakt heeft naar het lied: *Veni S. Sp.*, van koning *Robert* van Frankrijk, overleden 1031.
170. H. E. L. B. Gez. 77, vs. 1, 4 en 5, vrij naar *Luther* (Dantz. Gez. N°. 242), die daarbij het lied: *Veni Creator Spiritus*, uit de VIII eeuw volgde.
171. H. E. L. B. Gez. 78, van *Luther*, naar een oud lied, waarvan vers 1 reeds in de XIII eeuw in gebruik was. (Zie Wurtemb. Gez. N°. 195). Deze vertaling is van *Lublink de Jonge*, die met verandering behouden wordt.

PINKSTERGEZANGEN.

Gez.

172. H. E. L. B. Gez. 80. Volgens het Wurtemb. Gez. N°. 196 van *Mich. Schirmer*, geboren 1606 en overleden 1673. Deze vertaling is van *L. Pater*, met kleine verandering in vers 1.
173. H. E. L. B. Gez. 81, met kleine verandering in vs. 1, 2 en 6, van *Lublink de Jonge*.
174. III, met verandering en weglating. Het lied is ontleend uit *Paul Gerhard*. Zie Wurtemb. Gez. N°. 199.
175. IV, met verandering en weglating, naar het Hoogduitsch van *Joachim Neander*, geb. te Bremen in 1640, overl. 1680 en vriend van *P. J. Spener*.
176. Gez. 431 E. L. B.

VII.

DE KERK VAN CHRISTUS.

DE UITBREIDING.

I.

Wijze: Gez. 155 Herv. B.

«Waterstroomen wil ik gieten,»
Spreekt de Heer, «op 't dorre land,
«Koele bronnen zullen vlieten
«Door 't verschroeiend oosterzand;
«Waar nu pelgrims smachtend gaan,
«Zal een hof des Heeren staan!»

Nog drukt de aarde een bange stonde,
Duisternis voert hoog 't gebied;
Abrams kroost doolt nog in 't ronde,
't Vraagt nog naar zijn Koning niet.
Ziele! waar gij zoekend waart,
Dorheid is 't, waarheen gij staart.

's Heeren heilwoord kan niet falen. —
Als zijn Geest den hof doorwaait,
Zal het lichten in de dalen;
Rijpen, wat de hoop nu zaait,
Schiets het veld, nu naakt en dood,
Volle halmen uit zijn schoot.

IJlt dan moedig, uitverkoornen!
 Doet Gods werk, maar in Gods kracht!
 Leidt de blinden, redt verloornen
 Uit des afgronds bangen nacht!
 Roept heel Isrel tot zijn Heer,
 Tot de Hoop der vaadren weêr!

Brengt u de aanvang luttel zegen;
 Mist volharding schijnbaar 't loon;
 God zal ons bedoelen wegen,
 En 't geloof slechts wacht zijn kroon.
 Waakt en ijvert, bidt en strijdt! —
 Christus kent zijn eigen tijd.

Heer der heeren! hoor ons staamlen,
 Laat ons vol zijn van uw Geest;
 Ons uit Isrel velen zaamlen,
 Tot uw hemelsch bruiloftsfeest!
 Och, werd ook door ons aanschouwd,
 Hoe Ge uw Sion, Heer! herbouwt.

Ziet, Hij komt eens op de wolken,
 Wien dan de aarde als Koning groet!
 Rijz' 't hosanna! jubelt, volken!
 Strooit uw palmen voor zijn voet!
 Christen, Jood en Heiden zaâm,
 Knielen dan in ééne naam!

W. A. Dwars.

II.

Wijze: Ps. 66 Herv. B.

O Gij, in wiens doorboorde handen
 De scepter van uw wereld rust;
 Gij, Koning aller heidenlanden,
 En, Heerscher op Europe's kust!

Aanschouw uw evangelieboden,
 Wier smeekend oog zich tot U rigt;
 Gij weet hun strijd, Gij kent hun nooden:
 Bestraal hen zeegnend met uw licht!

Reeds wordt alom 't geklank vernomen
 Van 't zaalgend evangeliewoord,
 En ruischen frissche levensstroomen
 Van west tot oost, van zuid tot noord.
 Laat eerlang aller oogen staren
 Op U, de bron van 't eeuwig licht,
 Waar, onder blinde heidenscharen,
 De god der eeuw zijn zetel sticht!

Wij, in uw heiligdom gezeten,
 Aanbiddelijke Immanuël!
 Hoe zouden we ons geslacht vergeten,
 Dat kwijnt in kluisters van de hel!
 Wees, groote Jezus! in ons midden;
 Verhoor ons smeekgebed en lied,
 En leer ons in 't geloove bidden,
 Dat steeds op uw beloften ziet!

Mr. H. J. Koenen.

~~~~~

DE HERVORMING.

—————

III.

Wijze: Ps. 93 H. E. L. B.

Wees niet vervaard, gij, kleine stoet!
 Hoe luid des vijands euvelmoed
 Ook om u heen moog' schallen.

8*

Hij droomt vast van uw ondergang,
 Maar zingt dat zegelied niet lang,
 Laat gij den moed niet vallen.

't Is Godes zaak, waarvoor ge u kwijt;
 Beveel uw zorg Hem, als ge strijdt:
 Wat zou met Hem u deren?
 Wie op zijn Vaderwoord vertrouwt,
 Heeft op een vaste rots gebouwd;
 Zijn magt zal hem verweren.

Ons heeft de Heiland vergewist,
 Dat aller boozen magt en list
 Niet ons, maar hen zal krenken;
 Hun roem verkeert in hoon en spot;
 God is met ons en wij met God;
 Hij zal de zege ons schenken.

E. J. Potgieter.

IV.

Wijze: Gez 147 H. E. L. B. of 83 Herv. B.

Halleluja!

Halleluja!

't Voegt ons met blijde klanken,
 Verruimd van geest,
 Op 't heuglijk feest,
 Den Heer der Kerk te danken.

Wat ruime stof
 Van liefde en lof
 Wekt ons tot vreugdbetooning!
 U danken wij,
 Verheugd en blij,
 U, Jezus, onzen Koning!

't Hervormingswerk
 Tot heil der Kerk
 Ving aan met klein vermogen;
 Uw trouw en magt
 Schonk moed en kracht,
 En schraagde 't edel pogen.

Gij hebt gewerkt,
 Gij hebt gesterkt,
 En de uitkomst kon niet falen.
 Uw naam zij de eer,
 Uw rijk, o Heer!
 Moet altoos zegepralen.

De nacht verdween;
 Uw wil alleen
 Schonk aan uw Kerk dien zegen;
 Vol majesteit
 En heerlijkheid,
 O Heer! zijn al uw wegen.

Voor ons gezigt
 Praalt nu een licht,
 Met waarheidsglans omgeven:
 Het gaat ons voor
 Op 't heilrijk spoor
 Van onvergankelijk leven.

Halleluja!
 Halleluja!
 U prijzen hart en tongen!
 Verruimd van geest
 Zij op dit feest
 U 't loflied toegezongen.

W. H. Warnsinck Rz.

V.

Wijze (?)

Het gras verdort, de bloem valt af;
 Al 's werelds heerlijkheden
 Zijn haast in 't stof vertreden;
 Ons allen dreigt de nacht van 't graf,
 Maar 't heilwoord, dat Gods gunst ons gaf,
 Blijft eeuwig op ons pad ten staf,
 Een lichtzuil voor de schreden.

Wel school dat woord, met stof bedekt,
 Eens eeuw aan eeuw in 't duister,
 Maar 's Vaders heilstem ruischte er,
 En uit den langen slaap gewekt,
 Ten tweeden male aan de aard' verstrekt,
 Blonk weêr het Godswoord onbevlekt,
 In nooit gezienen luister.

Dies wordt aan oost- en westerstrand
 Thans in de tent der vromen
 Het blij gezang vernomen:
 «Houdt Christus zijne Kerk in stand,
 Hij hoedt haar met zijn regterhand,
 En zal, hoe 's vijands gramschap brandt,
 Zijn koninkrijk doen komen.»

Dat lied dringt tot der heemlen zaal
 In 't oor der zaalge kringen,
 Die 's Vaders troon omringen,
 En — zwijgt op aard' nu 's menschen taal,
 Dan neemt men ginds de wierookschaal,
 En aller heilgen lofkoraal
 Vervangt ons staamlend zingen.

O aan die zangen 't oor geleend,
 Die 's hemels heilige koren
 Op 't aardsch gezang doen hooren.
 't Is de eigen Geest, die Gods gemeent'
 In hemel en op aard' vereent:
 Zijn zij, door 't woord aan ons verleend,
 Niet ook als wij herboren?

Den Vader, Zoon en Geest zij eer!
 Komt, van wat rang of namen,
 En smelt uw stemmen zamen;
 Dat slechts Gods woord de Kerk regeer',
 O alle zondaars spreken: «Heer!
 «Zend Gij uw gaven op ons neêr!»
 En alle heilgen: «Amen!»

R. Bennink Janssonius.

DE ZEGEPRAAL.

VI.

Wijze: Ps. 19 H. E. L. B.

Verhef uw Kerk, verbreed, o God! haar palen,
 Zij hebbe eerlang geen grenzen meer!
 Dat alles Christus, onzen Heer,
 Aanbidde, en alle tongen, alle talen,
 Zijn lof herhalen!

Door Hem gekocht, door Hem onsterflijk, allen
 Met Hem uw kindren, één gezin; —
 Ontgloeij' heel de aarde in broedermin!
 Doe, Vader! Gij, wat uwer kindrentallen
 Verdeeld houdt, vallen!

Wij bidden 't, God! Wij hopen 't! Uwe namen
 Zijn Liefde en Almagt! De aard' worde één
 In Heer, in lofzang, in gebeden;
 Gelijk Ge eenmaal ons zult bij U verzamelen:
 God! Amen! Amen!

C. G. Withuys.

VII.

Wijze: (?)

De ochtendzon, omhoog gevaren,
 Prale als wereldkoningin;
 't Licht van Gods gewijde blâren
 Heeft een hooger luister in!
 't Voert den mensch den hemel nader,
 Toont in de Almagt hem zijn Vader,
 En in 't menschedom één gezin!

Zalig wie zich kweekt op aarde
 In dat zielenkoestrend licht;
 Hij erkent zijn kracht en waarde,
 En de liefde als hoogsten pligt; —
 Liefde die, als God verheven,
 Leeft in weldoen en vergeven,
 En 't gevallen opwaarts rigt.

Alle landen, alle meren
 Zien de zon aan 's hemels baan;
 Zou één rups Gods liefde ontberen?
 Zou één mensch verworpen staan? —
 Kleur noch aanleg kan haar hindren;
 Alle menschen zijn Gods kindren!
 Hooger licht is opgegaan.

Aan denzelfden stam ontsproten,
 Door dezelfde zorg bewaard,
 Zijn zij magen, heilgenooten,
 Die Gods liefde eenmaal vergaart;
 Broeders die, in 't hof der hoven,
 Eens, vereend, den Vader loven;
 Als hun ziel ten hemel vaart.

God is Vader, menschen broeders!
 Waarheid die de ziel bekoort!
 Zij is 't licht des Albehoeders;
 Stralende uit zijn heilig woord.
 Hart en geest was woest en duister,
 Doch met bovenaardschen luister
 Dreef dat licht de nevlén voort.

Zou het ooit ten avond dalen?
 Zal het ooit vergaan in nacht?
 Altijd verder zal het stralen
 Tot het laatste nageslacht. —
 God regeert; zijn alvermogen
 Houdt, met altijd wakende oogen,
 Over 't rijk des lichts de wacht.

C. G. Withuys.

VIII.

Wijze: Gez. 39 Herv. B.

Ééne kudde zal 't eens zijn,
 Die één herderstaf zal weiden.
 Zwervers door de rampwoestijn!
 Welk een heildag blijft gij beiden!
 Juicht! Hij komt, der herdren Hoofd!
 Jezus houdt wat Hij belooft!

Wachter! is de dag nog ver?
 't Groent reeds op de dorre heiden.
 Ziet, de glans der morgenster
 Flonkert boven donkre weiden.
 Op dan, pelgrims! heft nu 't hoofd!
 Jezus houdt wat Hij belooft!

Kom, getrouwe Herder! kom,
 Doe den dag uit nacht verrijzen!
 Breng 't verdoolde schaap weêrom,
 Kom den veilgen weg het wijzen!
 Zwakke kudde, ken uw Hoofd!
 Jezus houdt wat Hij belooft!

Zie de nevlen gaan voorbij,
 Haast zal 't volle zonlicht komen!
 Zie, de zoon der woestenij
 Knielt reeds bij de levensstroomen,
 Baadt in 't morgenrood zich 't hoofd.
 Jezus houdt wat Hij belooft!

Zie, hoe 't graf zijn schoot ontsluit!
 Hoor, daar ruischt het dor gebeente!
 Roep den dag des Heeren uit,
 Snel hem tegen, kruisgemeente!
 Groet nu 't licht, dat nimmer dooft!
 Jezus houdt wat Hij belooft!

Dag van Christus heerlijkheid!
 Rijs aan 's hemels hooge tinnen!
 Sprei alom uw majesteit,
 Kom den doodsnacht overwinnen! —
 Aardrijks einden, heft nu 't hoofd!
 Jezus houdt wat Hij belooft!

W. A. Dwars.

IX.

Wijze: (?)

Looft allen, looft Gods grooten Zoon,
 Door Hem verloste zielen!
 Komt allen voor den hoogen troon
 Des overwinnaars knielen!
 Prijs, lof, eer, dank, kracht, wijsheid, magt,
 Zij aan 't geslagte Lam gebragt.

Wij moesten 't licht van Gods gelaat,
 Zijn gunst en leven derven;
 Verzegeld was ons Godes raad,
 Verzegeld zevenwerven;
 Geen engel die dien raad ontsloot,
 Alleen het Lam, Gods gunstgenoot!

De hoogste geesten al te gaâr
 Zien wij de knieën buigen;
 Der englen millioenenschaar
 Doet Ge in aanbidding juichen;
 Uw roem wordt door 't heelal verbreed,
 Uw lof en eer in eeuwigheid.

De aartsvaders van den ouden tijd
 Begroeten hun Verlangen;
 De schare der profeten wijdt
 Hem nieuwe lofgezangen.
 Daar is één stem in elks gemoed:
 «Gij kocht ons Gode met uw bloed.»

En hier verheft uw volk, o Heer!
Zijn halleluja, Amen!
Wij vallen op de knieën neêr
In uwen bloede en name,
Tot ons uw roepstem zaâm vergaart,
Uit elk geslacht en volk der aard'.

Hoe zal 't ons zijn? Hoe zal men daar
Van al uw trouw gewagen.
Hoe Ge ons gezocht hebt wonderbaar,
Gevonden en gedragen;
Daar ieders harp van lof weêrklinkt,
En elk zijn eigen danklied zingt.

N. Beets.

VOLGREEKS

DER

GEZANGEN OVER DE KERK VAN CHRISTUS

IN HET GEZANGBOEK.

DE UITBREIDING.

Gez.

177. Ps. 9 H. E. L. B., vs. 1, 3, 4, 6 en 7 met kleine verandering. Deze Psalm werd gezongen op den dag van Leidens ontzet, in 1574.
178. Ps. 2 vs. 6 en 7 Herv. B., met kleine verandering in vs. 6, en vs. 7 aangevuld.
179. Ps. 68 Herv. B., behalve vs. 6 uit den H. E. L. B., vs. 1, 2, 6, 10, 16 en 17. Op den dag, toen *Lodewijk XIV* in 1621 het beleg vóór Montauban opbrak, zegt men, speelde een Hugenootsche trommelslager de zangwijze van dezen Ps.
180. Ps. 102 H. E. L. B., vs. 9, 10, 12, 16, 11 en 17 met verandering.
181. I. Behalve het laatste vers, eene navolging naar het Hoogduitsch van *Sophia Herwig*, dochter van den Deken *Herwig*, te Eslingen in Wurtemberg, geb. 1810 en overl. 1836. Zie Wurtemb. Gez. N°. 223.
182. Uit de verzameling van Liederen, in gebruik bij het Nederlandsch Zendeling-Genootschap N°. 6.
183. II, met weglating en verandering. Bij eene bidstond voor China, 31 Januarij 1853, gezongen.

DE HERVORMING.

184. Gez. 118 H. E. L. B., vs. 1, 5, 4 en 3, de beide laatste met verandering uit vs. 6.
185. Ps. 46 H. E. L. B., met verandering in vs. 5. *Luthers* geliefkoosde Psalm.
186. Gez. 437 E. L. B. *Luthers* beroemd lied: *Ein fester Burg* (Wurtemb. Gez. N°. 212), op den Ehrenburg, gedurende den rijksdag te Augsburg, opgesteld.
187. Gez. 152 H. E. L. B. Eene vrijere navolging van het voorgaande, door *Lublink de Jonge*.

GEZANGEN OVER DE KERK VAN CHRISTUS.

Ges.

188. III. Lied van *Gustaaf Adolf*, Koning van Zweden, die de Evangel. Kerk tegen *Ferdinand II* te hulp kwam, vóór den slag bij Lutzen 6 Nov. 1632, waarin hij sneuvelde. Zoo het niet geheel van hem is, dan heeft zijn hofprediker *J. Fabricius*, geboren 1593 en overl. 1654, zijne woorden in dichtmaat gebragt. De wijs is dezelfde als die van het Wurtemb. Gez. N°. 213.
189. Gez. 156 Herv. B., van *Ahas. van den Berg*, naar *Gellert*, met verandering.
190. IV. Op het derde eeuwfeest der hervorming in de Herv. kerken te Amsterdam gezongen.
191. V, met kleine verandering en weglating.
192. Gez. 438 E. L. B., met verandering en weglating van vs. 4.

DE ZEGEFRAAL.

193. VI, met weglating. Het werd bij het vijftigjarig bestaan der gemeente gezongen.
194. Ps. 126 H. E. L. B. vs. 4, 6 en 7, met kleine verandering.
195. Ps. 22 Herv. B. vs. 12^a, 13^b, 16, 15^b, met verandering.
196. Ps. 67 Herv. B., met verandering in vers 3.
197. Ps. 87 H. E. L. B. vs. 3, met kleine verandering.
198. Ps. 47 H. E. L. B., met kleine verandering.
199. VII, met weglating. Dit werd bij het derde eeuwfeest van de Augsburgsche Belijdenis gezongen.
200. Gez. 69 Herv. B. met weglating van vs. 2 en 4, door *P. L. van de Kasteele*.
201. Gez. 154 Herv. B., van vrouwe van *Raasveldt*, met verandering in vs. 1 en 2.
202. Gez. 155 Herv. B., van *J. Scharp*.
203. VIII. Naar het Hoogduitsch van *F. A. Krummacher*, geb. in Westphalen 1767, overleden als predikant te Bremen in 1845. Zie Wurtemb. Gez. N°. 224.
204. Ps. 72 Herv. B. met weglating van vs. 1, 3, 5, 9 en 10. Het eerste vers is zamengesteld uit vs. 10 en 3.
205. IX, met weglating, naar *Tersteegen*, geb. 1697 en overl. 1769. In zijn *Paradies-Gärtlein* geeft hij ook de melodie op, die zeer schoon moet zijn.

VIII.

HET WOORD GODS.

I.

Wijze: (?)

O zaligheid! o vloed van zaligheden
Des braven, die met geen godloozen deelt,
Zijn voet bewaart van in hun spoor te treden,
En op 't gestoelt' geen zitplaats wil bekleeden,
Waar laffe spot met God en Godsdienst speelt.

Maar, met een hart van Godsvrucht ingenomen,
Zijn wellust vindt in 't nimmer feilend woord,
Dat heilig woord zijne aders door voelt stroomen;
O zaligheid des Godgetrouwen vromen,
Die 't dag en nacht zijn borst doorgalmen hoort!

Hem, hem gelijk, verheft in vruchtbre dalen
De boom zijn kruin aan boord der heldre vliet,
Besproeid, gestoofd, met dauw en zonnestrallen,
Om op zijn tijd met sierlijk ooft te pralen,
En storm of gloed verdort zijn bladren niet.

Gods zegen is aan 't geen hij doet verbonden;
Maar nietig kaf, door de oostenwind verstrooid,
Is 't moê gesloof der werkers van de zonden.
Één oogenblik, waar wordt hun plaats gevonden?
Zij zijn niet meer, hun naam is uitgerooid.

Godloosheid, neen, bestaat niet voor 't gerigte;
 De zondaar niet, waar 't regt de vierschaar spant;
 Hun pad verzinkt voor 's Heeren aangezigte;
 Maar 't heilig oog, dat 's vromen ziel verlichtte,
 Bewaakt den weg naar 't hemelsch vaderland.

W. Bilderdijk.

II.

O God! hoe lang Hield list en dwang
 Uw dierbaar woord in 't duister?
 Gij bragt het weêr, En als weleer
 Licht ons zijn volle luister:
 Weêr wordt de Schrift, Uw hemelgift,
 Door allen vrij gelezen;
 Met blijden klank, Zij onze dank
 U voor die gunst bewezen.

't Is door uw kracht Ons weêrgebracht;
 Ach! doe het verder werken;
 En klein en groot, In vreugde en nood,
 Zijn hooge waarde merken!
 Geen onzer, Heer! Moog' voortaan meer
 Aan menschevonden kleven;
 Maar door uw woord Gesterkt, bekoord,
 Alleen naar waarheid streven.

Wat vreugde en eer Schenkt Jezus leer;
 Als, overtuigd van zonden,
 Het stil gemoed In 's Heilands bloed
 Verzoening heeft gevonden;
 Als vast geloof, Voor zonde doof,
 Naar heiligheid doet streven.
 Maar ach! wie zal, In 't aardsche dal,
 Daartoe de kracht ons geven?

't Is uw genâ, Die vroeg en spä,
O God! in ons moet werken;
Die 't bang gemoed, Als 't onheil woedt,
Door woord en Geest kan sterken.
Dan wordt uw woord Nooit gansch verstoord,
Door dwaze dwangbesluiten;
Wat band men smeed', Gij staat gereed
Der boozen raad te stuiten!

Sla van omhoog Genadig 't oog
Op de afgedwaalde scharen,
Die eeuwen lang, Door priesterdwang,
Vervreemd van 't heilwoord waren.
Grijp in 't gemoed Van priesterstoet
En blind gehouden volken,
En leer hen zaâm Uw roem en naam
Naar 't bijbelwoord vertolken.

Neige ook 't heelal Zich eens ten val,
Uw woord zal niet verouden;
Maar door uw magt, Tot heil en kracht,
Zich eeuwig staande houden.
Wat rouw en smart Wacht niet het hart,
Dat zulk een schat versmaadde.
Keer Gij, o God! Dat vreeslijk lot
Van ons, door uw genade.

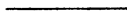
Naar *P. Speratus*,

IX.

OP DOOP EN AVONDMAAL.

BIJ DEN DOOP.

III.

Wijze: (?)

U, Vader, U zij dank en eer!
Uw oog ziet in genade
Op ons en onze kindren neêr,
Slaat ons in Christus gade.

Als wij, o Vader! zijn ook zij,
Onrein voor U geboren,
Toch toont Ge U ons en hun nabij,
En doet uw liefde ons hooren.

Gij hebt van uw verbond den doop,
Ten zegel ons gegeven,
Nu wijden wij ons kroost, vol hoop,
Aan U en 't eeuwig leven.

Ga, Vader! met uw licht ons voor,
Verleen ons kroost uw zegen,
En snell' het eens in 't hemelkoor
Ons jubelzingend tegen.

IV.

Wijze: (?)

Zie neêr, o God! naar uw barmhartigheid,
 Verkwik ons hart naar uw beloften, Vader!
 Wij treden met ons dierbaar kroost U nader,
 Door blij geloof aan uwe trouw geleid.

Uw trouw heeft ons, o God! altijd behoed;
 Uw woord, uw Geest ons als een schild beveiligd;
 Dies ziet Ge ons kroost U biddend toegeheilgd,
 O, neem hen aan en vorm hun teêr gemoed.

Laat, Vader! laat bij uw genademerk,
 Bij 't water, dat hun hoofden zal besproeijen,
 Op hen uw Geest als levend water vloeijen;
 Och, heilig hen tot leden van uw Kerk!

V.

Wijze: Ps. 105 Herv. B.

U danken wij, U looft ons hart, o Vader!
 Hoe bindt uw liefde ons kroost en ons te gader,
 Door 't woord des heils, dat ons uw doopbad staaft.
 Wij voelen ons vereend voor 't eeuwig leven;
 Of wilt Gij niet in Christus hun vergeven,
 Gelijk Ge in Hem de schulden ons vergaaft?

Hoe goed zijt Gij! aan 't wichtje pasgeboren
 Verzegelt Gij: «Ik heb u uitverkoren!»

Wie tot U komt, werpt uwe hand niet uit;
 Dat weten wij, dat zal ons kroost ervaren,
 Als eens uw Geest in 't hart hun zal verklaren,
 Wat rijken troost uw doopsel in zich sluit.

Ja, Vader! wien we ons kroost thans aanbevelen,
 Welk levenslot uw raad hun toe moog deelen,
 Stort vrees hun in voor 's werelds list en schijn;
 Leer hun door ons de zuivre godsvrucht kennen,
 Aan Jezus woord en voorbeeld zich gewennen;
 Laat steeds uw Geest hun gids en vraagbaak zijn.

Gij schikt hun lot; 't geschiedboek hunner dagen,
 Alwetend God! is voor U opgeslagen,
 Gij weet alleen, wat toekomst hun verbeidt.
 Wij wijden U ons kroost, ons zelf te gader,
 Verdruk, beproef en tuchtig ons als Vader,
 Maar schenk ons eens te zaâm uw zaligheid.

C. S. Adama van Schellema.

VI.

Wijze: Gez. 54 Herv. B.

Naauw slaat de stonde der geboorte,
 O God! voor Adams schuldig kroost,
 Of Gij komt uit uw hemelpoorte
 Hun tegen met genade en troost.
 Gij neemt het wichtjen in uw armen,
 Dat U 't geloof der oudren biedt,
 En uw genaderijk erbarmen
 Versmaadt het willige offer niet.

Wat zijn wij niet aan U verschuldigd,
 Van 't morgenuur des levens af!
 Wat lofzang, die U waardig huldigt,
 Die trouwe houdt van wieg tot graf!
 Gij, Heer! slaat uw gemeente gade
 Als kindren der beloftenis;
 En 't heilverbond van uw genade
 Blijft hun in Jezus bloed gewis.

Wanneer wij twijflen aan uw trouwe,
 Waar trouwloosheid ons hart beknelt,
 Of ons het oog, door zonden-rouwe,
 O God! in weemoeds-tranen smelt;
 Als nood of jammer ons bezwaren,
 Of kommer 't krimpens hart beroert;
 Laat dan, o God! onze oogen staren
 Op 't doopverbond, dat Gij bezwoert!

En als het doodzweet onze slapen
 Bedauwt, bij bange stervenspijn,
 Laat dan, o Heer! ons schild en wapen
 Nog 't woord van uw belofte zijn.
 Als onze laatste krachten zinken,
 En 't graf ons toont zijn open mond,
 Laat dan nog voor onze oogen blinken
 Het heillicht van uw doopverbond!

Mr. H. J. Koenen.

VII.

Wijze: (?)

Ik ben gedoopt:
 Ik werd aan Vader, Zoon en Geest geheiligd,
 Voor wereld, zonde en helsche magt beveiligd;
 Ik ben gedoopt.

Ik ben gedoopt:
 Gods vreêverbond staat aan mijn hoofd geschreven,
 Zijn heilbelofte is 't leven van mijn leven:
 Mijn ziele hoopt.

Ik ben gedoopt:

Aan dat verbond, het zegel der genade,
Herdenkt mijn hart al dankend vroeg en spade,
Gelooft en hoopt.

Ik ben gedoopt,

Den Heer gewijd met ziel- en ligchaamskrachten;
En in mijn daân, in woorden en gedachten
Tot trouw genoopt.

Mijn trouwbetoon

Is krank en zwak, bezoedeld en ellendig;
Maar 's Heeren trouw is eeuwig en bestendig,
Staat als zijn troon.

Dat heilverbond

Zie 'k in het bloed, het kruisbloed des Geliefden,
Wiens schuldloos hart mijn euveldaân doorgriefden,
Voor mij gegrond.

Mijn levensloop

Zij kort of lang, het eind nog ver of nader,
Op 't bloed des Zoons en 't heilwoord van den Vader
Steunt al mijn hoop!

Mr. H. J. Koenen.

VIII.

Wijze: (?)

Vader, Zoon en Heilige Geest!
Vreê heeft in U 't hart gevonden,
Dat uw naam eerbiedig vreest,
Door den doop aan U verbonden.
God! waar zóó uw goedheid klom,
Blijf ik U ten eigendom.

Welk een schat ik in U vind,
 Mag ik door dien doop verwerven:
 Gij, Volzaalge! noemt me uw kind;
 Schenkt mij 't regt van 's hemels erven.
 Vader! door uw Geest geleid,
 Neem ik toe in heiligheid.

Ach! ik, zondaar zonder kracht,
 Digt omringd door 's afgronds lagen,
 Moet, herboren door uw magt,
 't Beeld van U, den Heilge, dragen.
 Zend mij, zwakken, dan, o Heer!
 Uwen Geest ter hulpe neêr!

'k Zwoer U trouw, — 'k beloof het nog,
 Aan uw dienst gewijd bij 't doopen;
 'k Strijd en waak; — en 'k wankel toch,
 Zwak in 't kampen, moede in 't loopen.
 Heer, ontferm U! — Zie mijn rouw!
 Was ik ontrouw, blijf Gij trouw!

Dat is Gods verbond met mij:
 Welk een toekomst mij moog' beiden,
 Geen geweld of heerschappij,
 Niets kan mij van Jezus scheiden;
 'k Blijf nu wandlen in het licht
 Van Gods vriendlijk aangezigt.

Zonde en wereld, wijkt van mij!
 Wijkt! — 'k Ben nu uit God geboren!
 Onder Jezus heerschappij,
 Heb ik 't beste deel verkoren.
 's Werelds lust is smaad en pijn;
 'k Wil den Heer slechts eigen zijn.

Waken wil ik; — 'k bid om kracht,
Om meer naar Gods wil te handelen;
Trots de wereld en haar magt,
's Heilands treden na te wandlen.
Leer me, o Heer! in vreugde en nood,
U te volgen tot mijn dood!

'k Blijf uw eigendom, o Heer!
Die mij door uw bloed woudt koopen.
Wil, uw grooten naam ter eer,
Met uw heilgen Geest mij doopen:
Maak mij daaglijks meer bereid,
Christus! voor uw heerlijkheid!

W. A. Dwars.

BIJ HET AVONDMAAL.

IX.

Wijze: Ps. 106 H. E. L. B.

Zoekt den Heer, gij zult Hem vinden,
Als uw hart zijn heil begeert.
Zou een schijngoed ons verblinden,
Dat in bitterheid verkeert?
Broeders! gunt uw ziel geen rust;
Als de wereld, door haar lust,
Nog van God u af kan trekken,
Laat dan Jezus stem u wekken!

Wilt uw aardsche lusten dooden,
Biddend nadren tot den disch,
Waar u Jezus zelf laat nooden,
Die uw Heer en Heiland is.
Zal het in u vrede zijn,
O schat hoog het brood, den wijn,
Die aan 't bevend hart doen smaken,
Dat ons God wil zalig maken.

Jezus roept, — zijn woord is bidden, —
Dat wij toegaan tot den disch,
Waar Hij, zegnend in ons midden,
Koning, Midlaar, Broeder is.
Gordt dan 't geestlijk feestkleed aan,
't Stil en nedrig zielsbestaan,
Waarvan 's Heeren vlekloos leven
Ons het voorbeeld heeft gegeven.

Hongert gij naar 't godlijk leven,
 Kent gij dorst naar zaligheid;
 Jezus wil hier rijklijk geven,
 Wat ons troost en hoop bereidt.
 Hier gedenkend aan zijn kruis,
 Doet zijn liefde 't vaderhuis
 Ons, met blij geloofsvertrouwen,
 Als ons eeuwig deel aanschouwen.

Naar J. P. Titius.

X.

Wijze: Gez. 13 Herv. B.

Dat wijd zich aller hart ontsluit',
 En luistre blij van geest;
 Weêr noodigt God zijn kindren uit,
 Ten heilig vreugdefeest.

Komt, komt gij allen, die daar smacht
 Naar Gods gerechtigheid,
 Aanschouwt, hoe u uw Heer verwacht;
 Zijn tafel is bereid.

Zijn Zoon is 't, die in brood en wijn
 Zijn ligchaam geeft en bloed;
 Zoo wil Hij ons ten trooster zijn,
 En deelt ons eeuwig goed.

Komt, armen! droeven! komt, neemt aan!
 Wat u Gods liefde biedt,
 Hij gaf het, met uw nood begaan,
 Hij schenkt het u om niet.

O Heer! ons hart springt op van vreugd,
 In spijt van rouw en schuld;
 Uw liefde, die 't gemoed verheugt,
 Heeft ons gebed vervuld.

Wij komen, Vader! op uw woord.
 En och, of voor altoos
 Elk harte, door uw vrees bekoord,
 Nu uw gemeenschap koos!

C. S. Adama van Schellema.

XI.

Wijze: Gez. 13 H. E. L. B.

Zie, Vader! in genâ mij aan,
 Doe mij in brood en wijn verstaan,
 Dat ook voor mij, in bangen nood,
 Uw lieve Zoon zijn bloed vergoot.

O Zoon des Vaders! godlijk Lam!
 Op wien ook mijne zonde kwam;
 Sterk mijn geloof door brood en wijn,
 Dat Gij mijn rots, mijn burg zult zijn.

O Geest der heiligmaking! sla,
 Aan 's Heeren disch, mijn ziele gâ!
 En stort, bij opgewekten zin,
 Mij lust en moed tot godsvrucht in.

O Vader, Zoon en heilge Geest!
 Wie 't hart aanbidt en dankbaar vreest,
 Vermeerder door dit avondmaal,
 Mijn hoop op 't eeuwig feestonthaal.

C. S. Adama van Schellema.

XII.

Wijze: (?)

Heb, Jezus! dank, Gij hebt uw leven
 Voor mij ook in den dood gegeven,
 En voor altijd mijn schuld geboet,
 Door 't plengen van uw heilig bloed.

Heb dank, zelfs door een zichtbaar teeken,
 Wilt Gij, tot troost mijns harten, spreken,
 Als aan uw tafel brood en wijn
 Mij zegels van uw liefde zijn.

Wat is het goed, daar toegetreden,
 Mij één te voelen met uw leden,
 Wat voelt men daar, in 't reinst genot,
 Zich zelv' geheel nabij aan God.

Wil, o mijn harte! dan niet schromen,
 Op 's Heeren noodiging te komen;
 Den Kranken voegt de medicijn,
 En Jezus wil geneesheer zijn.

Wil Gij door brood en wijn mij sterken,
 Tot blij geloof en goede werken,
 Opdat mijn leven, liefdrijk Heer!
 Mijn naasten stichte en U vereer'.

Naar *Luther*.

XIII.

Wijze: (?)

Heer! Gij die in 't hart kunt lezen,
 Gij die waarheid kent en schijn,
 Mogt dat hart, in needrig vreezen,
 U geheel geheiligd zijn.

't Feestmaal, dat wij zaâm omringen,
Waar we U 't «heilig, heilig,» zingen,
Nader' niemand, die zijn eed,
Heiland! ooit dit uur vergeet!

Als wij hier uw dood verkonden,
Jezus! bij uw grafplaats staan,
En we, als reeds van 't stof ontbonden,
Vrijer 't oog ten hemel slaan;
Als wij 't voelen, al dat lijden;
Welk een doodstrijd Gij moest strijden;
Welk een zege Gij nu viert;
Welk een kroon U 't hoofd versiert; —

Als dan licht en kracht der waarheid
Heel ons hart doordringt en treft;
Als de geest in hemelklaarheid
Zich tot de Ongeziene heft;
Dan zien wij de kroon reeds blinken,
Hooren 't lied der englen klinken,
Dan is hemelzaligheid
Ons aan uw en disch bereid.

Heer! als in 't gedruisch van 't leven
's Werelds schoon in 't oog ons blinkt;
Als de ziel, bij 't moeilijk streven,
Mat en traag ter aarde zinkt.
Geef dat wij dan niet bezwijken,
Na den kamp met de eerkroon prijken,
Roepe ons dan dit heilig feest,
Heer! uw doodstrijd voor den geest.

Die U mint van ganscher harte,
 In zijn liefde aan U gelijkt;
 Die, bij voorspoed en bij smarte,
 In zijn trouwe niet bezwijkt;
 Jezus! die als Gij zijn leven
 Voor de broedren prijs wil geven;
 Hem biedt uw genade 't loon,
 Na den strijd eens de eerekroon!

Hem zijn de uiterste oogenblikken
 Zalig, als dit feestuur is;
 Hem zal 's Regters mond verkwikken,
 De uitspraak der behoudenis.
 Amen! als de stervenssponde,
 Zij ons heilig deze stonde!
 Wie van Jezus disch genoot,
 Blijv' Hem trouw tot in den dood!

W. A. Dwars.

XIV.

Wijze: Gez. 39 Herv. B.

Aan den feestdich zaâmvergaârd,
 Om uw zoendood te verkonden,
 Heft het hart zich hemelwaart,
 Tot U, Redder van de zonden!
 Smeekt om kracht, met boete en traan,
 Om vol moed uw pad te gaan.

Tot de hoogste zaligheid,
 Voor 't gereinigd hart beschoren;
 Tot de vreugd, door God bereid,
 Die geen stormen ooit verstoren,
 Voert ons, zondaars, 't enge pad,
 Dat ook eens uw voet betrad.

Reik ons, zwakken, hier uw hand!
 Rigt hen op, die nederzinken!
 Laat ons zaâm naar 't vaderland
 Wandlen, waar de kroonen blinken!—
 Als wij stil in 't goeddoen staan,
 Vure ons weêr uw voorbeeld aan!

Als voor 't laatst ons brekend oog
 't Licht der zon hier zal aanschouwen;
 Als de nacht daalt van omhoog,
 Sluimren wij dan, vol vertrouwen
 Op uw woorden, rein van zin,
 Zacht in de arm der hoop eens in!

W. A. Dwars.

XV.

Wijze: Gez. 12 Waalsche B.

'k Heb U, o Heiland! zien verbleeken;
 Ik zag uw dierbaar hartebloed
 In stralen op den kruisberg leken,
 En dáár mijn zondeschild geboet.

Ik zag de zon, beroofd van luister,
 In nevlen schuil gaan op dien blik;
 Uw vrienden, treurend in het duister;
 De siddrende aard', ontroerd van schrik.

Laat eeuwig voor mijne oogen zweven
 Dat kruisgezicht, o Man der smart!
 Die stervensure schonk ons 't leven;
 Dat lekend bloed geneest ons hart.

O zie ons aan uw kruispaal knielen,
En, 't hart van dankbren gloed doorblaakt,
U 't offer wijden onzer zielen,
Die Gij, o Heer! hebt vrijgemaakt.

Hier U, geslagt voor onze zonden,
Aanschouwende op het zoenaltaar,
Hier willen we aan uw disch verkonden
Uw dood, verhoogde Middelaar!

Hier, waar we uw naamsgedachtnis vieren,
Met reddingsvreugd en zonden-rouw,
Beloven we aan uw kruisbanieren,
Voor eeuwig onverbroken trouw.

Heb dank, Ontfermer, eeuwge Liefde!
Dat Ge ons, verdoolden, hebt gezocht,
En toen de stervensangst U griefde,
Ons van den dood hebt vrijgekocht!

Wij willen meê der zonde sterven,
Den ouden mensch aan 't kruishout slaan,
En uit uw volheid kracht verwerven,
Om nieuwgeboren op te staan!

Wij willen steeds uw dood gedenken,
Gemarteld, zondendragend Lam!
U onverdeeld ons harte schenken,
Met onverdoofbre liefdevlam!

Leer ons ten einde toe betoonen
Trouw aan uw kruis, met vasten moed,
En eens onze overwinningskroonen
Ter neder werpen aan uw voet!

Mr. H. J. Koenen.

XVI.

Wijze: (?)

Welzalig hij, wiens zonden zijn vergeven;
 Hij die het weet uit 's Heeren eigen mond,
 En wien de Heer, op 's Vaders troon verheven,
 De zegels reikt van zijn gestaafd verbond:
 Hij wandelt hier zijn weg naar 't land van vrede
 In stille hoop, en Jezus wandelt mede.

Ik heb uw stem, verhoogde Heer! vernomen:
 Gij spraakt mij toe: «Vergeven is uw schuld!»
 Ik hoorde uw tred; ik zag U tot mij komen,
 Het oog vol trouw, ontferming en geduld:
 Daar reiktet Gij me uw brood en gaaft me uw beker;
 Daar maakte uw woord mij van uw liefde zeker.

'k Zag in den geest uw opgeheven palmen,
 Die zeegnend daalden op mijn buigend hoofd;
 Een blijde toon van dankbre liefdepsalmen
 Klonk in mijn hart: «Mijn Redder zij geloofd!
 Geprezen zij de Slaker mijner banden,
 Die vrede brengt in zijn doorboorde handen!»

O Zondaarsvriend! Gij, zoo getrouw in 't leven,
 Gij blijft ook in 't gezigt des grafs getrouw;
 Uw avondmaal zal kracht en laafnis geven
 Aan al wie, ook in 't sterven, op U bouw';
 Ook dan nog maakt uw heilig brood en beker
 Het brekend hart van uw genade zeker.

En eens — o heilge stonde der verrukking!
Eens komt Gij weêr op 's hemels wolkenkoets,
En brengt, na weinig dagen der verdrukking,
Ons 't eeuwig heil, den prijs uws kostbren bloeds:
Dan reikt Ge aan allen, die U hier vereeren,
Den nieuwen kelk in 't koningrijk des Heeren!

O eeuwge vreugd der vrijgekochte zielen!
O heilgenot van 't hemelsch avondmaal!
U groet ons hart, terwijl wij nederknielen
In 't voorhof van de groote bruiloftszaal.
Wij blijven zaâm op Gods beloften bouwen:
Eens wijkt geloof voor ongestoord aanschouwen!

Mr. H. J. Koenen.

VOLGREEKS

DER

GEZANGEN OVER HET WOORD GODS, EN DOOP EN AVONDMAAL.

IN HET GEZANGBOEK.

OVER HET WOORD GODS.

Gez.

206. I, naar Ps. 1.
207. Ps. 19, met uitlating van vs. 3 en 7, en kleine verandering in vs. 4, 5, 8 en 9, H. E. L. B., van *L. Pater*.
208. Ps. 119 vs. 23, 27^a, 28^b en 33, met kleine verandering. Deze Psalm is in zijn geheel door de onderscheidene dichters, die aan de Luthersche Psalmberijming gearbeid hebben, bij gedeelten gemaakt.
209. II. Nieuwe redactie van Gez. 83 H. E. L. B., door *Meijer*. In het Gezangboek worden de beide laatste vss. mede overgenomen. *P. Speratus* was geboren 1484 en overleed 1554 als hofprediker van *Albrecht van Pruissen*, aan wien hij door *Luther* was aanbevolen, en waar hij met *Graumann* de kerkhervorming invoerde.
210. Gez. 119 E. L. B. vs. 1, met kleine verandering, en vs. 6, van *J. C. C. den Beer Portugaal*.
211. Gez. 36 Herv. B. met uitlating van vs. 3, van *Ahas. van den Berg*, naar *H. C. Hecker*, geboren 1699 en overleden 1743, predikant op een der goederen van de grafelijke familie *von Seckendorf*, bij Altenburg.
-

IX.

DOOP EN AVONDMAAL.

BIJ DEN DOOP.

212. III, naar Gez. 97 Herv. B., van *A. Rutgers*.
213. IV, naar Gez. 44 Doopsgez. gr. B., van *B. de Bosch*.
214. Gez. 98 Herv. B. vs. 1 en 2, van *J. Scharp*.
215. V.
216. Gez. 8 H. E. L. B., met verandering en weglating van de 2 eerste vss., oorspronkelijk van *J. Gesenius*.
217. VI. Het lied wordt in zijn geheel gevonden in het Tijdschrift: de Vereeniging, D. I, bl. 249.

10*

OVER HET WOORD GODS, DOOP EN AVONDMAAL.

Gez.

218. VII, met uitlating en verandering.
219. VIII. Naar het Hoogduitsch (Wurtemb. Gez. N°. 240) van Dr. *J. A. Cramer*, geboren in het Saksische Ertsgeberge 1723, hofprediker te Koppenhagen, overleden als hoogleeraar in de Godgeleerdheid te Kiel 1788.
- BIJ HET AVONDMAAL.
220. Gez. 13 H. E. L. B., van *N. S. van Winter*.
221. IX, waarschijnlijk is ook Gez. 12 H. E. L. B. eene navolging van dit lied van *J. P. Titius* (Dantz. Gez. N°. 594), hoogleeraar in de welsprekendheid te Dantzig, overleden 1689.
222. X, naar Gezang 83 in het Engelsche Gezangboek van de Presbijterianen te Amsterdam.
223. Gez. 14 H. E. L. B., vs. 1, 4 en 7, met verandering. Het is van *L. Pater* naar het Hoogduitsch van *Joh. Franck*, geboren 1618, burgemeester in zijne vaderstad Gieben, overleden 1677; ook in het Wurtemb. Gez. is het verkort, zie N°. 251, vergelijk Dantz. Gez. N°. 604.
224. XI.
225. Gez. 422 E. L. B., met kleine verandering vs. 1, 2, 4 en 7.
226. XII. Het is eene nieuwe redactie met verkorting van hetgeen in de H. E. L. B. het 11 Gez. is.
227. Gez. 240 vs. 3 en 6 en uit Gez. 242 vs. 3, 4 en 5 E. L. B., van *Petronella Moens* en *W. H. Warnsinck Bz.*
228. Gez. 101 Herv. B., van *Ahas. van den Berg*, naar *Klopstock*.
229. XIII.
230. XIV. Naar het Hoogduitsch.
231. XV. Door den dichter ons op ons verzoek welwillend toegezonden, voor de Avondmaalsviering op Goeden Vrijdag.
232. Gez. 9, vs. 8 met verandering, uit den H. E. L. B.
233. Gez. 16 H. E. L. B. veranderd naar Gez. 428 E. L. B.
234. Gez. 17 H. E. L. B., van *Lublink de Jonge*.
235. Gez. 108 Herv. B., door *van Alphen*, met verandering.
236. XVI, met weglating.
237. Gez. 110 vs. 1, 4, 5 en 7 Herv. B., met kleine verandering, van *Rhijnvis Feith*.
238. Gez. 43 Remonstr. 1sten B., met verandering en weglating. Oorspronkelijk van *J. Jordens*.
239. Gez. 44 Remonstr. 1sten B., met verandering.
240. Gez. 107 Herv. B., met weglating van vs. 1, 2 en 4, van *B. de Bosch*.

X.

CHRISTELIJKE ZIN EN WANDEL.

I.

Wijze: (?)

Ontwaak! gij die slaapt, en sta op uit de doôn!
En Christus zal over u lichten!
Zoo wekt u, zoo dringt u, als broeder, Gods Zoon,
Eer Hij u, als regter, komt rigten.
Ontwaak en sta op! het gevaar is zoo groot:
Wie kiest, o verdwaasde! voor 't leven den dood?

Ontwaak, gij die slaapt in de zonde! met spoed:
De nacht is reeds lange verdwenen;
Het licht der genade, zoo zalig en zoet,
Heeft de aarde reeds eeuwen beschenen;
En grootsch is uw roeping, en heilig uw taak,
En de uren zoo weinig: ontwaak dan! ontwaak!

Sta op uit de dooden, o zondaar! en leef:
Dat Christus nog over u lichte!
Sta op uit de dooden, o zondaar! of beef,
Voor God en het jongste gerigte.
Nog wekt u de Heiland, en nog is er raad:
Sta op uit de dooden! 't is spoedig te laat.

Welzalig de pelgrim, die wandelt in 't licht,
 Den doodslaap in Christus ontzezen!
 Wat hier ook beneden moog' vallen of zwicht',
 't Zal nimmer weêr nacht voor hem wezen.
 Ontwaak! gij die slaapt, en sta op uit de doên!
 Zoo wekt u, zoo dringt u, als broeder, Gods Zoon.

P. Parson.

II.

Wijze: (?)

Stort, o liefdevolle Vader!
 Stort den geest der liefde ons in!
 Breng ons zoo uw liefde nader,
 Die uw kindren al te gader
 Vormen moet tot hemelzin.

Hoed ons, dat wij niet verachten,
 Die als wij, belaân met schuld,
 Slechts genâ van U verwachten,
 En wier werken en wier trachten
 Gij wilt dragen met geduld.

Ja, Gij wilt ons zondaars dragen,
 Gij wischt iedere vlek ons af;
 Als wij om vergeving vragen,
 Tot U smeeken, nooit vertragen,
 Die tot bidden lust ons gaf.

Wij dan, wien is veel gegeven,
 Zooveel schuld is afgewend,
 Zouden wij niet veel vergeven
 Hun, die tegen ons misdreven,
 Nu ons hart uw liefde kent?

Laat ons ijvrig hiernaar streven,
Jezus volgen meer en meer;
Dan wordt op den weg ten leven,
Ons zijn Geest ook meer gegeven,
Kracht geschonken van den Heer!

Stort, o liefdevolle Vader!
Stort den geest der liefde ons in!
Breng ons zoo elkander nader,
Als het kroost van éénen Vader,
Tot één heilig groot gezin!

Één door liefde hier beneden,
Draagt men ligt het zwaarste kruis,
Moedig wordt de strijd volstreden,
Tot wij eenmaal binnentreden,
In het zalig Vaderhuis.

God! voer ons die woning binnen,
Waar volmaakte liefde woont;
Leer ons hier elkander minnen,
Help ons strijdend overwinnen,
Tot dat Ge eens dien strijd bekroont.

III.

Wijze: Gez. 22 Herv. B.

Ja, één ding is noodig, Heere!
Geef dat dit mijn deel moog' zijn,
Dat mijn ziel dit steeds begeere;
's Werelds kluister baart mij pijn.

Zoek, mijn ziel! Zult gij het vinden
 Bij 't vergankelijk schepsel? neen!
 Laat het aardsche u niet verblinden,
 Dring door 's werelds neveln heen.

Juich, mijn ziel! u is beschoren
 't Heil dat alle heil omvat,
 Dat Maria heeft verkoren,
 Toen ze aan Jezus voeten zat.

Ja, ik wensch dit heil te vinden,
 Heer! dat ik uw eigen zij;
 'k Wil me aan U geheel verbinden,
 Geef U selv' geheel aan mij.

Bron van wijsheid en genoegten!
 Leer mijn wil, door uwe kracht,
 Volgzaam naar uw wil zich voegen;
 Wees mijn licht in donkren nacht.

Heer! laat me uw genâ beveiligen;
 U begeer ik, U alleen;
 U, die 't heilige der heilgen
 Met uw bloed zijt ingetreên.

Jezus! wien ik heb gevonden,
 U, op wien ik mij verlaat,
 Heiland! wil mijn hart doorgronden,
 Of 't opregt voor U bestaat!

IV.

Wijze: Ps. 150 Herv. B.

De weg is naauw en enge,
Die tot den hemel leidt;
Maar wat die weg mij brenge,
Aan 't eind wacht zaligheid.
Met moed vooruit te streven,
Baart mij den blijdsten zin,
Want Christus is mij 't leven,
En 't sterven mij gewin.

Wie telt al 't leed der menschen?
Wie al hun zorg en druk?
Wie de onvervulde wenschen?
't Gewigt van ieders juk?
Den beker, mij gegeven,
Drink ik met kalmen zin;
Want Christus is mij 't leven,
En 't sterven mij gewin.

O koning der verschrikking!
Hoe vreeslijk vlamt uw schicht!
Toch brengt gij mij verkwikking
In 't jongste tijdsgewricht.
Uw magt is opgeheven:
Dies roem ik blij van zin:
Ja, Christus is mij 't leven,
En 't sterven mij gewin!

V.

Wijze: Gez. 21 Herv. B.

Broeders, vrolijk 't kruis gedragen!
 Zelfverloochning baart genot.
 Moedig 't oog omhoog geslagen!
 't Enge kruispad voert tot God.
 Wilt gij 's Heeren schat verwerven,
 Medezitten op zijn troon;
 Leert het tooisel willig derven,
 Dat de wereld draagt ten toon.

Wij verloochnen, ja wij haten,
 Wereld! wat gij meest vereert;
 Al uw goed kan 't hart niet baten,
 Dat bij Jezus plaats begeert.
 Wat ge uw vrienden aan kunt bieden,
 Is verachtlijk in ons oog;
 Willen wij als schade ontvlieden:
 't Ware heilgoed is omhoog.

Geld en aanzien en vermaken,
 Wuft als 's levens doel beschouwd,
 Doen voor zonde 't harte blaken,
 Maken 't voor den hemel koud.
 Doodlijk gif schuilt in uw gaven;
 't Ware brood biedt Jezus kruis;
 Wreed begoochelt gij uw slaven,
 Ons spijs God uit eigen huis.

Bange zuchten, bittere tranen
 Zijn ons beter dan uw vreugd;
 Eens zal uwe blijdschap tanen,
 Nooit de troost, die ons verheugt.

Houd dan vrij, wat ge ons kunt geven,
 Hooger heil is ons bereid;
 Arm en vrij zij hier ons leven,
 Vrij en rijk voor de eeuwigheid.

Broeders, 't oog omhoog geslagen!
 't Enge kruispad voert tot God!

Moedig Jezus last gedragen,
 Zalig is 't ons wachtend lot.

Die ons kruis geeft, doet ons erven
 Met zijn eengeboren Zoon;
 Reikt met vaderhand, bij 't sterven,
 Ons zijn eerkleed, ons zijn kroon.

C. S. Adama van Scheltema.

VI.

Wijze: Ps. 145 H. E. L. B.

Waakt! waakt op! de Heer zal komen;
 Bereidt u tot zijn dag, gij vromen!
 Die boven alles Jezus mint;
 Jezus koos u tot zijn vrienden.

Waakt op! als die getrouw Hem dienden,
 Draagt zorg, dat Hij u vaardig vindt;
 Waakt! ijvert in geloof,
 Voor 't listig vleijen doof;
 Weest manlijk, sterk,
 Volvoert zijn werk,
 Opdat zijn dag

Uw heerlijkheid aanschouwen mag.

Komen zal de Heer der heeren,
 Bereidt u allen, die Hem eeren,
 Die al uw heil van Hem verbeidt;
 Juicht, galmt uit uw lofgezangen!
 Hij is het waardig prijs te ontvangen,
 Hij heeft u rust bij God bereid.

Geen oor heeft ooit gehoord,
 Geen oog ooit nagespoord,
 Wat heerlijk lot,
 Omhoog bij God,
 In de eeuwigheid
 Aan Jezus broedren is bereid.

Naar *Ph. Nicolai*.

VII.

Wijze: (?)

Laat ons zaâm met Jezus wandlen;
 Volgen wij dien Leidsman na,
 In ons denken, spreken, handlen,
 Waar de reis ook henen ga!
 Laat ons zamen opwaarts streven,
 Door de bange rampwoestijn;
 Aardsch nog, laat ons hemelsch zijn;
 Door 't geloof in liefde leven! —
 Trouwe Herder! blijf ons bij!
 Gaat Ge ons voor, dan volgen wij.

Laat ons zaâm met Jezus lijden,
 In ons dulden Hem gelijk.
 Uit het lijden kiemt verblijden;
 Armoê hier maakt ginds eens rijk;
 't Tranenzaad spelt heil en zegen.
 Welk een smart ons hier ook beid,
 't Hopen troost door lijdzaamheid;
 't Zonlicht straalt weêr na den regen.
 Wie U volgt door smaad en hoon,
 Volgt U, Heer! eens op den troon.

Laat ons zaâm met Jezus sterven,
 Door wiens dood ons leven is;
 Die ons, zondaars, doet verwerven
 Vrijspraak en behoudenis.
 Als wij 't kwade in ons doen sneven,
 Sterven wij der zonden af,
 Dan biedt ons de weg naar 't graf
 't Spoor tot onverderflijk leven.
 Wie in 't sterfuur, Heer! U beidt,
 Sterft niet meer in eeuwigheid!

Laat ons zaâm met Jezus leven,
 Wien de dood niet houden kon,
 Die, tot Levensvorst verheven,
 't Algebied des grafs verwon.
 Zijt Ge ons Hoofd, dan zijn we uw leden,
 Dan, met U ook opgestaan,
 Lacht ons 't nieuwe leven aan,
 Heer! dat we in uw dienst besteden. —
 Leef in ons, dan leven wij,
 En verwinnen, zoo als Gij!

W. A. Dwars.

VIII.

Wijze: Gez. 165 H. E. L. B.

'k Ben Christen, 't is door Gods genade.
 O heilige naam, die mij ontroert!
 Wat zondeschild mij 't hart belade,
 God is 't die mij ten leven voert.
 Mijn Jezus leed en stierf voor mij,
 Opdat ik worden zou als Hij.

Ik ben Gods kind door Gods genade.
 O teedre naam, die mij vertroost!
 Ja 'k weet, geen kruis of ramp brengt schade
 Aan 't met zijn God verzoende kroost.
 Al struikel ik nog menig keer,
 God zoekt door lief en leed mij weêr.

'k Ben erfgenaam door Gods genade.
 O dierbre naam, die mij verrukt!
 Dat zich mijn hart aan U verzade,
 Wanneer mij 't leed ter neder drukt.
 't Zij heerlijk, vorst te zijn en heer:
 Gods erfgenaam is eindloos meer.

'k Ben alles, God! door uw genade.
 Wat heb ik, dat ik niet ontving?
 Och, dat ik steeds met U te rade,
 In mijn gebrek en rijkdom, ging!
 Dan was mij uw genade, o God!
 Genoeg, ook in het bitterst lot.

J. F. Schimsheimer.

IX.

Wijze: Gez. 70 H. E. L. B.

Naar den hemel leidt ons pad,
 Vreemdelingen hier beneden!
 Eenmaal komen we in Gods stad,
 In het zalig hemelsch Eden.
 Pelgrims in deze aardschen stand!
 Boven is ons vaderland.

Op, mijn geest! stijg hemelwaart,
Zoudt ge 't hoogste goed verliezen?
En het heil, dat de aarde baart,
Als uw levensdoel verkiezen?
Neen, een ziel, door God verlicht,
Houdt op Hem het oog gerigt.

Hemelwaart, naar blijder kust,
Word ik door Gods woord gewezen;
't Wijst mij op de sabbatsrust,
Weggelegd voor wie Hem vreezen.
Wie op zulk een heilgoed staart,
Heeft den hemel reeds op aard!

Hemelwaart loopt onze baan:
Wel hem, die dit mag beseffen;
Boven sterren, zon en maan,
Hier reeds ziel en zin verheffen.
Zelfs der zonne luister zwicht
Voor den glans van 't hemelsch licht.

Hemelwaart, naar 's Vaders huis!
Dit slechts zal mijn streven blijven.
't Zal in 's werelds woest gedruisch
Al wat ijdel is verdrijven.
Hemellust houdt in mij stand,
Tot ik dáár ben aangeland.

X.

Wijze (?)

Morgenglans der eeuwigheid,
 Licht uit de onuitputbre bronne
 Onzer hoogste levenszonne!
 Sterk ons door uw majesteit,
 En verdrijf door uwe kracht
 Onzen nacht.

Als de dauw op 't dorstend veld
 Dale uw troost ons neêr in 't harte;
 Ach, door eigen schuld met smarte
 Rustloos dag en nacht gekweld;
 Laaf ons met uw zoeten troost
 Onverpoosd.

O, geef dat uw liefdegloed
 De ijskoû onzer ziel verdrijve;
 Duld niet, dat zij weêr verstijve
 En haar oude traagheid voed.
 Wek in ons een trouw, wier vuur
 Eeuwig duur!

Blijf ons licht en levensbron,
 Ook in 's hemels reine gaarde;
 Leidstar ons en troost op aarde,
 Blijf ook dáár ons vreugdezoon.
 Waar gij heerscht in volle pracht
 Daalt geen nacht!

C. S. Adama van Scheltema.

VOLGREEKS DER GEZANGEN
OF
CHRISTELIJKEN ZIN EN WANDEL,
IN HET GEZANGBOEK.

Gez.

241. Ps. 119, vs. 1, 2, 4, 5, 15^a, 16^b, 17 en 19 H. E. L. B., met kleine verandering.
242. I, naar Efezen V: 14.
243. Gez. 66, vs. 7—12 Herv. B., van *R. Feith*.
244. Gez. 111, vs. 5, 6, 9—16 H. E. L. B., met verandering. Het eerste gedeelte is reeds vroeger gegeven onder de Kerstgezangen Gez. 73.
245. Gez. 95 H. E. L. B., van *Lublink de Jonge*, met verandering en weglating van vs. 4.
246. Gez. 93, vs. 1, 7—12 H. E. L. B., van *P. Speratus*.
247. Gez. 63 Herv. B., van *A. Rutgers*, met kleine verandering in vs. 2 en ineensmelting van vs. 3 en 4.
248. Gez. 56 Herv. B., van *Hinlopen*, met weglating van vs. 6 en verandering.
249. Ps. 119, vs. 8, 16 en 24 Herv. B.
250. Gez. 65 Herv. B., van *H. van Alphen*.
251. Gez. 155 E. L. B., van *J. Nieuwenhuis*, (vergel. Dantz. Gez. N°. 576) met weglating van vs. 3 en 6 en kleine verandering.
252. Ps. 112 H. E. L. B., door *N. S. van Winter*, met weglating van vs. 6 en 7.
253. II.
254. Gez. 114 H. E. L. B., met kleine verandering, van *B. de Bosch*, waarschijnlijk naar een lied van *Joh. Rist*, (Dantz. Gez. N°. 771) gekroond dichter, geboren te Altona 1607 en overleden als leeraar in Holstein 1667.
255. Gez. 112 H. E. L. B., met weglating van vs. 1, door *Lukas Pater*, naar een lied van *Joh. Heermann*.
256. Gez. 115 uit de uitgegeven liederen, bij de Doopsgez. en Remonstr. te Leiden, Hoorn enz. in gebruik, van *H. van Alphen*, met weglating van vs. 3 en verandering.

CHRISTELIJKEN ZIN EN WANDEL.

Gez.

257. Gez. 161, vs. 4—7 E. L. B., met kleine verandering, van *Petronella Moens*.
258. Gez. 67, vs. 1, 4 en 5 Herv. B., door *Ahas. van den Berg*, naar *Lavater*.
259. Gez. 68, vs. 1, 3 en 7 Herv. B., van *A. Rutgers*, naar *Lodestein*.
260. III, met weglating en verandering, naar het Hoogduitsch van *J. H. Schröder*, leerling van *A. H. Francke* en predikant te Maagdenburg, geboren 1666 en overl. 1730. Zie Wurtemb. Gez. N°. 385.
261. IV.
262. Gez. 106 H. E. L. B., met verandering en weglating, door *N. S. van Winter*, naar een lied van *Mich. Weisz*, in 1536 leeraar bij de Moravische broeders in Picardië. Zie Dantz. Gez. N°. 1100.
263. Gez. 73, vs. 1, 11, 12 en 13 Herv. B., met verandering naar den Remtonstr. 2^{den} B. Gez. 47, van *A. Rutgers*, naar *Gellert*.
264. V.
265. VI, naar Gez. 97 H. E. L. B., van *Nicolai*, gewijzigd door *Klopstock*.
266. VII, naar *Sigm. von Birken*, die zich ook *Betulius* noemde. In Bohemen 1626 geboren, moesten zijne ouders om het geloof vlugten. Keizer *Ferdinand III* verhief hem om zijne dichtstukken tot den adelstand. Hij overleed 1681. Zie Wurtemb. Gez. N°. 378.
267. Gez. 157, vs. 1, 2, 3 en 9 H. E. L. B., met verandering.
268. Gez. 31 Herv. B., van *R. Feith*, met verandering.
269. VIII, met verandering en weglating.
270. Gez. 94, vs. 1, 2, 5 en 6 E. L. B., met verandering van *J. J. Vereul*.
271. IX, naar een lied van *Benj. Schmolck*, geboren 1672; eerst hulpprediker, volgde hij later zijn vader op. Door een beroerte blind geworden, stierf hij 1737.
272. X, naar *Chr. Knorr von Rosenroth*, Geheimraad en eerste Minister van den Paltsgraaf te Sulzbach, geboren 1636 en overleden 1689.

XI.

OP DE EEUWIGHEID.

OP DEN DOOD.

I.

Wijze: Gez. 70 H. E. L. B.

Jezus, mijn Verlosser, leeft!
En ook ik zal met Hem leven,
Dáár waar Hij zijn zetel heeft;
Wat dan zou mij nog doen beven,
Nu het Hoofd, reeds opgewekt,
Al de leden tot zich trekt.

Door een onverbreekbren band
Ben ik aan dat Hoofd verbonden;
Mijn, van God gegrepen, hand
Worde in zijne hand gevonden;
En vergeefs grijnst dood en hel:
'k Zie op Jezus! 't is mij wél.

't Geen ik afleg is de ellend,
't Geen ik wachte, kracht en leven;
't Leven, hier nooit regt gekend,
Wordt mij eeuwig dan gegeven;
De aardsche korrel wordt gezaaid,
't Hemelsch ligchaam wordt gemaaid.

'k Zal dan wonen bij mijn Heer!
 Dit is mijn geloofsvertrouwen —
 Ik zal Jezus in zijne eer,
 In zijn koninkrijk aanschouwen;
 Ik, ik zelf, verlost van 't vleesch,
 Vrij van zonden, vrij van vrees.

Rigt uw geest dan hemelwaart;
 Heft uw zielen op naar boven,
 Van de lusten dezer aard,
 Tot waar ge eeuwig wenscht te loven.
 Woont met hoop en hart en zin,
 Thans reeds bij uw Heiland in!

Mr. J. da Costa.

II.

Wijze: Ps. 45 H. E. I. B.

Zalig zijn des hemels erven,
 De dooden, die in Christus sterven,
 Tot zijn verrijzing ingewijd.
 Na den nacht van moeite en zorgen,
 Rijst voor hun oog nu de eeuwge morgen,
 Kroont zegepraal den bangsten strijd.
 Rust, dooden! rust in vreê
 Op uwe legersteê!
 Hallelujah!
 Voor 's Eeuwgen troon,
 Bij 's Vaders Zoon,
 Volge u uw werk, smaakt gij uw loon!

Dank, aanbidding, prijs en eere,
 Wordt, Vorst des levens, Middlaar, Heere!
 Door uw verlost U gebragt!
 Zaalgen, die reeds hebt verwonnen,
 Stemt, waar uw sabbat is begonnen,
 Uw lied voor 't Lam aan 't kruis geslagt!
 Voor ons zonk Hij in 't graf.
 Nu wist Gods goedheid af
 Onze tranen.
 't Is al volbragt!
 Geen rouw of nacht
 Heeft in Gods koningrijk meer magt!
 Aarde! eens wijkt uw schoon en luister!
 Gij zon en maan! gij keert in 't duister!
 Maar Gij, o Heer! Gij blijft de zon!
 't Heil voor alle de geslachten,
 Waarop wij hier in hope wachten,
 Vloeit uit U, Licht- en Levensbron!
 De wereld gaat voorbij;
 Maar nooit uw heerschappij!
 Hallelujah!
 Getrouwe Heer!
 Daal tot ons neêr!
 Kom, Jezus! ja, kom haastig, Heer!

W. A. Dwars.

III.

Wijze: Gez. 70 H. E. L. B.

«Sterveling! gij keert tot asch!»
 Hoe wij sterk en heerlijk schijnen,
 Wij vergaan als 't veldgewas,
 Dat een windvlaag doet verkwijnen.
 Geen, wien niet het vonnis trof:
 «Gij zijt stof en keert tot stof!»

«Sterveling! gij keert tot asch!»
Dreunt ons eeuw aan eeuw in de ooren;
't Sterflot wacht gewis en ras,
Wat uit vleesch hier wordt geboren.
Ieder graf zucht bang en dof:
«Gij zijt stof en keert tot stof!»

«Sterveling! gij keert tot asch!»
Zalig, wie op Christus hopen;
't Hart, dat in Gods harte las,
Ziet zijn Vaderwoning open,
Juicht, bij 't zien op 't hemelhof:
«God de geest, en de aarde 't stof!»

«Sterveling! gij keert tot asch!»
Wie dat vonnis vreeze baarde,
Christnen! juicht, die is en was
Leidt Gods kindren in zijn gaarde,
Hem gelijk naar vleesch en geest,
Tot der englen vreugdefeest.

C. S. Adama van Schellema.

DES CHRISTENS UITZIGTEN IN DE EEUWIGHEID.

IV.

Wijze: (?)

O! wie maalt dat oord des vredes?

Wie dat hoogst en eeuwig goed?

Wie den glans dier hooge zalen,

Die op gouden zuilen pralen,

Waar verderf noch smet der aarde

't Oog der zaalgen treuren doet.

Hier vergeet de maan haar stonden;

Zon noch sterren schijnen meer;

't Lam zal, met ondoofbre stralen,

Glansrijk in die Godstad pralen;

Nacht en tijd zijn weggevloten,

En er daalt geen avond meer.

't Geestlijk ligchaam, vrij van smetten,

Waarmeê 't stof te kampen had,

Aan de ziel weêr vastgestrengeld,

Tot eenstemmigheid verengeld,

Juicht, van allen smaad ontheven,

In die zaalge vredestad.

Al 't verderflijke uitgetogen,

Gaan wij tot den oorsprong weêr,

Zien, in hemelreine klaarheid,

't Vlekloos beeld der eeuwge waarheid;

Aan de bron van levend water

Zitten wij gedrenkt ter neêr.

Onverstoorbre hemelweelde
Vormt de kroon van ons bestaan;
Tot onsterfelijkheid herboren,
Kan geen rouw ons heil meer storen;
Ginds, waar ziekte en kwalen vlieden,
Lacht een eeuwge jeugd ons aan.

Eeuwigheid is nu de leuze;
't Geen voorbijgaat, gansch verteerd;
Jeugdig, bloeiend, frisch van krachten,
Nimmer weêr verderf te wachten:
De Almagt van 't onsterflijk leven
Heeft de dood in 't stof verneerd.

Wat zou onzen blik ontvlugten,
Waar die blik d' Alkenner kent?
't Hart geopend voor elkander,
Kennen wij nu de een den ander!
Één in zucht, is aller streven
Tot één eenig doel gewend.

Schoon niet aller zegepralen
Tot denzelfden luister klom;
Ééne liefde omsluit toch allen,
Met het minlijkst welgevallen;
't Geen den één mogt toebehooren,
Is dáár aller eigendom.

Christus! Roem der legerscharen,
Die hier kampen in het stof!
Als het zwaard rust in de schede,
Voer mij dan in 't rijk van vrede;
Schenk me een deel van 't erf der zaalgen,
In uw vlekloos hemelhof.

Schenk mij, vóór 't voleindigd kampen,
 Nieuwe kracht tot nieuwen strijd!
 Laat, na 't onbezweken strijden,
 Me in uw ruste mij verblijden,
 Waar Gij 't hoogste goed voor allen,
 't Eeuwig loon der zaalgen zijt!

W. A. Dwars.

V.

Wijze: (?)

O! hoe heerlijk blinkt de schoone,
 De onverwelkbre levenskroone,
 Voor wier glans de zon verdooft,
 Die eens ieder zal verblijden,
 Die in 's Heeren kracht blijft strijden,
 En verwint met Hem, ons Hoofd.

Heerlijk schittren, die verreezen;
 Daar zal blijdschap stoorloos wezen,
 Stort het oog geen tranen meer.
 Zij, die roemrijk overwonnen,
 Werpen voor den Nooitbegonnen,
 Aan zijn troon hun kroonen neêr.

In hun witte feestgewaden,
 Wandlen zij langs 's hemels paden
 Naar den troon, waar 't Lam hen beidt;
 Zon noch maan dáár glans meer geven,
 Waar de bron van licht en leven
 Onuitdoofbre glansen spreidt.

Maar zal ik, ook ik, beërven,
Wat mijn Heiland, door zijn sterven,
    Heeft verworven en bereid?
Word ik eens, in 't eeuwig leven,
Tot Gods regterhand verheven,
    Zijne woning ingeleid?

Heer! Gij kunt mijn hart doorgronden,
Ziet de diepst verborgen zonden,
    Die ik in mijn boezem voedt;
Gij, Gij kunt haar gansch verneëren;
Gij slechts moet mijn hart regeren;
    Heilge! reinig mijn gemoed.

Wien de wereld kan behagen,
Wie U 't kruis niet na wil dragen,
    Is uw vriend noch onderdaan.
Wie zich zelf, zijn goed en leven,
Als Gij 't eischt, niet prijs kan geven,
    Zal nooit Salem binnengaan.

Leer mij bidden, leer mij werken!
Heer! wil op mijn smeeken merken!
    'kRoep tot U, hoor naar mijn stem;
Doe mij 't hemelsch heilgoed erven;
Voer mijn ziel eens, bij mijn sterven,
    Op in 't nieuw Jerusalem!

J. H. Bok Jr.

VOLGREEKS

DBR

GEZANGEN OP DE EEUWIGHEID,

IN HET GEZANGBOEK.

OP DEN DOOD.

Gez.

273. Gez. 100 H. E. L. B., door *B. de Bosch*, waarbij een lied van *Nic. Hermann* ten grondslage ligt, die ten tijde van *Luther* leefde en in 1561 overleed. Hij was leeraar en voorzanger in Joachimsthal en een groote voorstander van het kerklied. Bij dit zijn lied heeft hij *Augustinus* gevolgd. Zie Wurtemb. Gez. N°. 605. Het wordt, met weglating van vs. 5—9 en veranderd naar Gez. 308 E. L. B. door *B. Klijn Bz.*, overgenomen.
274. Gez. 103 H. E. L. B., door *N. S. van Winter*.
275. Gez. 105 H. E. L. B., door *Lublink de Jonge*, naar het Hoogduitsch van *J. G. Albinus*, geboren 1624 en overleden 1679. Zie Wurtemb. Gez. N°. 598.
276. I, naar een lied van *Louisa Henriette*, Keurvorstin van Brandenburg, dochter van Prins *Frederik Hendrik* van *Oranje*, na het overlijden van haren tweejarigen zoon, in 1649, gemaakt.
277. Gez. 187 Herv. B., van *R. Feith*.
278. II, naar een begrafenislied van *F. G. Klopstock*, geboren 1724 en overleden 1805, waarbij Openb. XIV:13 en VII:14—17 ten grondslag liggen. Zie Wurtemb. Gez. N°. 609.
279. III, begrafenislied, ontleend uit de Engelsche liturgie.
280. Gez. 182 Herv. B., van *W. de Roo*.

GEZANGEN OP DE EEUWIGHEID.

DES CHRISTENS UITZIGTEN IN DE EEUWIGHEID.

Gez.

281. Gez. 107 H. E. L. B., met weglating van vs. 2 en 3, naar het Hoogduitsch van *B. Ringwaldt* (Dantz. Gez. N°. 1097), die daarbij het bekende lied van: *Dies Irae*, van *Thomas van Celano* uit de XIII eeuw gevolgd is.
282. Gez. 110 H. E. L. B., met weglating van vs. 4 en 6 en kleine verandering, van *B. de Bosch*, naar *Casp. Heunisch*, Hoogleeraar te Schweinfurt, overleden 1690. Zie Dantz. Gez. N°. 1112.
283. Gez. 108 H. E. L. B., met verandering, van *N. S. van Winter*.
284. Gez. 181 Herv. B., van *Ahas. van den Berg*, naar *Klopstock*, maar met groote verandering.
285. Gez. 189 Herv. B., met weglating van vs. 5, van *A. Rutgers*, naar eene cantate van *H. van Alphen*.
286. Gez. 191 Herv. B., van *R. Feith*.
287. IV, oorspronkelijk van *Petr. Damiani* uit de XI eeuw.
288. Gez. 164 Doopsgez. gr. B., van *Mevr. E. J. van de Velde*, geboren *Helmcke*.
289. V, naar het Hoogduitsch van *G. Knap*, met weglating en verandering.

XII.

B E D E Z A N G E N.

I.

Wijze: (?)

O Vader! die in ons uw beeld,
In 't uur van 's werelds wording, grondde,
En ons in Christus mededeelt
Herschepping uit den dood der zonde;
Gij zijt het, die ons onderhoudt,
Ons lust en driften leert betoomen.
Mijn liefde, op uw genâ gebouwd,
Dringt mij, om in de rij der vromen,
O heilig Vader! als een zoon
Te knielen voor uw hoogen troon.

Uw groote naam, o God! vinde eer!
Van zonde en wereld afgescheiden,
Buig aller hart voor U zich neêr,
Kenne U als Vader Jood en Heiden!
Uw heiligheid, uw majesteit,
Uw liefde en alvermogen blijven
Zoo lang, en wijder uitgebreid,
Als 't licht de schaduw zal verdrijven.
Uw heerlijkheid en eere straal
Tot dat geen grens haar meer bepaal.

Uw rijk, niet als een wereldsch rijk
 Bepaald aan plaats en grens en tijden,
 Maar U in majesteit gelijk,
 In 't hart van allen, die hier strijden
 In eenheid met uw eengen Zoon,
 Om eens als Hij te triomfeeren,
 Waar duizenden voor uw en troon
 Uw heerlijkheid en Godheid eeren;
 Dat rijk neem toe van dag tot dag,
 Tot dat het al U eeren mag.

Niet onze wensch, uw wijze wil
 Zij ons ten rigtsnoer hier beneden;
 Maak zelf ons harte klein en stil,
 En doe ons in uw voetspoor treden,
 Als de engelen in uw hemelsch hof.
 Hun wetten, Vader! zijn uw wenken,
 Leer zoo ook ons in 't needrig stof
 Met blijden zin het hart U schenken.
 Ons willen zwijg, neem aan, volbreng,
 Al wat uw wil en raad geheng.

Verleen ons uit uw vollen schoot
 Uw woord, als voedsel der genade;
 Dat bovenal uw hemelsch brood
 Ons laafnis biede en mild verzade.
 Sterk onze ziel eer zij verweist;
 Verleen ons door uw zegen heden
 En daaglijks, wat de nooddrift eischt,
 Tot onderhoud van lijf en leden.
 Vervul door aardsch en hemelsch brood,
 O trouwe Vader! aller nood.

Ach, heeft ons hart in liefdloosheid,
 Door koude zelfzucht aangedreven,
 Tot zonde telkens ons verleid,
 Wil onze schulden ons vergeven!
 Geleid ons hart door uwen Geest!
 Tot broederliefde heen getrokken,
 Vergeef 't, wie in bekomring vreest,
 Dat onze toorn hem kwaad berokken;
 Zoo boeten wij door klein geduld
 Uw grooten eisch, de zware schuld.

Weer 's boozen invloed door uw woord;
 Leer 's werelds zoet en lust der zinnen,
 Leer alles, wat het vleesch bekoort,
 Ons haten, of met kracht verwinnen.
 Vertrouwt, bemoedig en versterk,
 O Vader! ons door uw genade,
 Opdat wij in dit worstelperk
 Eens onverwonnen, zonder schade,
 De kroon ontvangen na gevaar.
 Dat zij zoo, Vader! maak dat waar!

Naar J. van Vondel.

II.

Wijze: (?)

Eindloos God! die aan uw vingren
 't Raderwerk der schepping draagt!
 Hoor genadig wat een stervling,
 In het stof gebogen, vraagt:

Woon in mij een vast geloove,
 Van de smet der dwaling vrij!
 Dat des christens heilge roeping,
 Mij gestaâg voor oogen zij!

Maak mij needrig, waarheidlievend;
Zet een wachter voor mijn mond,
Dat ik, tijdig en bedachtzaam,
Zwijge of spreke op elken stond!

Laat geene armoê mij doen kwijnen,
Niet te weinig, niet te veel;
Maar gezondheids kostbre gave
Zij, bij 't daaglijksch brood, mijn deel!

Dat ik niemand willens grieve, —
Niemand krenke of grieve ook mij;
Leer mij zóó het goede willen,
Dat mij 't kwaad niet doenlijk zij!

Rein zij in uw heilige oogen,
Wat ik in mijn hart begeer!
Wat ik denke, spreke of handle,
't Zij een lofzang tot uwe eer!

Vader! leer me als zondaar treuren!
Ween mijn oog een tranenvloed,
Die verligting schenk van kommer
Aan 't met schuld bezwaard gemoed.

Help de wereld mij bestrijden,
Overwinnen door uw kracht;
Doe mij blij mijn loopbaan loopen,
Tot een vreedzaam eind mij wacht!

Sluit zich eens de rij der dagen,
Gaapt de grafkuil aan mijn voet;
Schenk dan me uit genâ de kroone,
Die genade ons schenken moet.

III.

Wijze: Ps. 97 H. E. L. B.

Van U zijn alle dingen,
 Van U, o God! alleen;
 Van U de zegeningen,
 O Hoorder der gebeden!
 Uw liefde en trouw omringen
 Mijn wankelende schreên,
 En wat we ooit goeds ontvingen,
 Het is van U alleen!

Hoe kent Gij al mijn nooden,
 Waarin Gij trouw voorziet!
 Gij geeft geen steen voor brooden,
 Een slang voor visschen niet!
 Wie komt tot U gevloeden,
 Dien Gij geen hulpe biedt?
 Gij laat den zondaar nooden,
 Nog eer hij tot U vliedt.

Reeds voor wij U iets vragen,
 Voorkomt Gij onze beê;
 Gij helpt niet enkel dragen,
 Maar draagt ons zelve meê.
 Gij heelt zelfs in uw plagen,
 En troost ons zelfs in 't weê;
 En 't hart dat U komt klagen,
 Vindt aan uw voeten vreê.

Hoe heerlijk is bevonden
 Uw rijkdom van genâ,
 Verloornen toegezonden,
 In 't veld van Efrata.

Ook mij sloegt Ge in mijn zonde
 Met medelijden gâ,
 En Christus droeg zijn wonden
 Voor mij op Golgotha.

O mogt ik U beminnen,
 Gelijk Gij mij bemint;
 En heilge vrees van binnen
 Mij leiden als uw kind!
 Mogt ik dien rijkdom winnen,
 Dien roest noch mot verslindt;
 En werden nooit mijn zinnen
 Door ijden glans verblind.

U zal ik eeuwig eeren,
 O Oppermajesteit!
 U blijv', o Heer der heeren!
 Geheel mijn hart gewijd.
 Wat zal ik nog ontberen,
 Wanneer uw hand mij leidt;
 Wat vuriger begeeren
 Dan uwe heerlijkheid?

De Liefde.

IV.

Wijze: Gez. 58 H. E. L. B.

Schep in mij, o God! een harte,
 Zuiver, heilig en opregt,
 Dat aan U, in vreugd en smarte,
 Onverbreekbaar blijft gehecht.
 Leer mij zóó mijn lust en zinnen,
 Vleesch en wereld overwinnen;
 Dat gedachten, woorden, daân,
 Voor uw heilig oog bestaan.

Geef me uw goeden Geest, o Vader!
 Door dien Geest en rust en licht;
 Dat, wat rampspoed immer nader,
 Mijn geloof niet vall' of zwicht!
 Mogt ik U bestendig vreezen,
 Onder druk geduldig wezen;
 Blij in U, mijn toeverlaat!
 Stil berusten in uw raad.

O Gij weet, hoe vele zonden,
 God! die alles kent en ziet,
 Mijn verbroken hart doorwonden;
 Och, verwerp mij, zondaar, niet!
 Gij, met onze schuld bewogen,
 Zondt uw Eenge uit den hoogen;
 Met het oog op Golgotha,
 Bid ik, Vader! om genâ.

Heilig steeds, o Heer der heeren!
 Die in 't diepst van 't harte leest,
 Al mijn wenschen en begeeren,
 En onthoud mij nooit uw Geest.
 Wil geloof en hoop mij geven;
 Doe mij in de liefde leven;
 Maak me eens, aan uw beeld gelijk,
 Zalig in uw koningrijk.

P. Parson.

V.

Wijze: Gez. 21 Herv. B.

Jezus! toevlugt mijner ziele,
 Dek Gij met uw vleuglen mij,
 Als de stormen buldrend loeijen,
 Voor het dreigend noodgetij.

Laat mij aan uw borst mij bergen,
 Schenk daar aan mijn ziele rust,
 Tot weêr 't oog, bij kalmer hemel,
 Zien mag op Gods veilge kust.

Ach, waar zou ik schuilplaats vinden
 In den hoog geklommen nood,
 Als Gij aan uw liefdrijk harte
 Mij geen rust noch wijkplaats boodt.
 Al mijn hoop is op uw trouwe;
 Heer! uw woord is mij genoeg;
 'k Weet, wie op het hout der schande
 Willig ook mijn zonden droeg.

Breid Gij over mij uw vleuglen;
 Kalm zal mij het harte slaan,
 Hoe de stormwind aan moog groeijen
 En de golven hooger gaan.
 Jezus! toevlugt mijner ziele,
 Dek Gij met uw vleuglen mij;
 En ik zal behouden danken,
 Als het noodweêr is voorbij.

C. S. Adama van Schellema.

VI.

Wijze: (?)

Grijp moed, mijn ziel! en streef om Jezus oog te ontmoeten;
 Aanschouw Hem op den troon, dien Hem zijn kruis verwierf;
 Werp u vol ootmoed neêr, aanbiddend aan zijn voeten,
 Daar 't hulploos zondaarshart nooit in vertwijffing stierf.

Hoe durfde ik, vol van schuld, voor uwen zetel knielen,
 Zoo ik uw heilbelofte, o Heer! niet had gehoord;
 Maar 'k weet, Gij wenkt, Gij roept, Gij noodt beladen zielen:
 Hier ben ik; — mij geschiede, o Heiland! naar uw woord.

Gebogen onder 't juk van diep betreurde zonden,
Verbrijzeld door de smart, die mij de ziel doorwondt,
En dorstend naar een' rust, die 'k nergens heb gevonden,
Vlugt ik tot U, waar steeds elk zondaar ruste vond.

Wees Gij mijn schuilplaats, Heer! in 't barnen der gevaren;
Geen magt, hoe groot ook, ruk mij immer van uw zij;
Hoe zonde, vleesch en bloed haar krachten zamen paren,
Gij zijt mijn schild en staf, want Gij, Gij stierft voor mij.

Ja Gij leedt zielenwee en liet aan 't kruis uw leven.
Gij kende in al haar kracht verzoeking tot het kwaad.
Zoo groot was toen uw liefde; — en thans ten troon verheven,
Is 't nog datzelfde hart, dat in uw boezem slaat.

Schenk mij geloof, o Heer! — O Liefde, nooit volprezen!
Gijspreekt! — Ik volg uw stem, voor 't fluistrend twijflen doof;
Gij toont mij 't geen Gij deedt, en zijt, en steeds zult wezen;
Ik moet, ik wil, ik kan gelooven. — Heer! 'k geloof!

Mr. H. J. Koenen.

XIII.

BOETGEZANGEN.

I.

Wijze: Gez. 46 Herv. B.

Wie mag als gastvriend in uw tent,
O heilig God! verkeeren?
Wie, door uw hart in gunst gekend,
U in uw huis vereeren?

Dat heil is voor den mensch alleen,
Die onberispelijk handelt,
Die waarheid mint in al zijn reên,
En in de liefde wandelt.

't Geloove, dat in liefde leeft,
Mag naadren tot den Heere;
Dat neemt Hij aan in gunst, en geeft
Het eeuwig vrede en eere.

II.

Wijze: Gez. 4 Herv. B.

O God! alleen in uwe kracht
Wordt vrede en heil gevonden;
Wij doolden zonder U in nacht,
In angsten, rouw en zonden.
Maar wie gelooft, ziet door uw hand
De strikken van ellende en schand
Voor de eeuwigheid ontbonden.

Alwetend God! er is geen end
Aan de ongerechtigheden,
Die U mijn harte heeft bekend;
Hoeveel ik heb beleden,
Steeds vinde ik nieuwe schuld in mij!
Wat waar mijn toestand, wildet Gij
Naar regt ter vierschaar treden.

Heer! meer dan de aard' mij schenken kan
Heeft mij uw trouw gegeven;
Uw eigen Zoon is mij de bron
Van vrede, rust en leven.
In zijn gemeenschap wachten mij
Uw dienst, in heilige englenrij,
En 's hemels zaalge dreven.

Toch kon mij zooveel goedheid niet
Met heel mijn harte winnen;
Neen, Vader! als Gij op mij ziet,
Hoe voerden vleesch en zinnen,
Gebed en beetre keus ten spijt,
Helaas! een onverpoosden strijd,
Met elken dag daar binnen.

Maar nu, ik ken mijn 's Heilands kruis,
Gij hebt Hem mij gegeven;
Hij is de weg mij tot uw huis,
De schuilplaats voor mijn leven.
Zie ik op 't heilig offerlam,
Dat al mijn zonden op zich nam,
Hoe wordt mijn angst verdreven.

O neem, Heer Jezus! neem mijn hart,
 En maak het rein van zonden;
 Houd mij, aan 's werelds net ontward,
 Altijd aan U verbonden.
 Ik wil, hoe hoog de strijd ook ga,
 Uw liefde, trouw en Gods genâ
 Met woord en daad verkonden.

C. S. Adama van Schellema.

III.

Wijze: (?)

Diep bewogen,
 Neêrgebogen,
 Vol van jammer en ellend,
 Heeft mijn harte,
 Vol van smarte,
 Jezus! zich tot U gewend.

Ach! zie teeder
 Op mij neder,
 Rigt mijn voeten op uw paân;
 Wat moog dreigen,
 'k Ben uw eigen,
 'k Blijf, o Heer! uw onderdaan.

Uw genade
 Sla mij gade,
 Stuur mijn schreden, rigt mijn voet;
 Blijf mij trekken,
 Blijf mij wekken
 Tot den strijd met vleesch en bloed!

Bron van waarheid,
 Vrede en klaarheid,
 Leven, licht en kracht zijt Gij;
 Maar mijn harte
 Voelt met smarte
 Nog der zonde heerschappij.

Als de rampen
 Mij bekampen,
 Onrust mij het harte prangt;
 Geef dan vrede
 Op mijn bede,
 Wie geloovig bidt, ontvangt.

Weg dan wereld,
 Hoe bepereld;
 Streel der dwazen ziel en zin;
 Laat me U kiezen,
 Nooit verliezen,
 Jezus, voorwerp mijner min!

J. H. Bok Jr.

IV.

Wijze: Ps. 113 Herv. B.

Als velen keeren van het pad
 Naar Sions heilge tempelstad,
 Om de ijdele wereld aan te kleven,
 Hoe droef is dan mijn ziel te moê;
 Dan dunkt mij, roept mij Jezus toe:
 «Mijn volgling! wilt gij Me ook begeven?»

Ach, Heer! met zulk een hart als 't mijn,
 Hoe zou mijn voetstap zeker zijn,
 Zoo eigen kracht mij hier moest baten?
 Ik voel, ik weet het, dat mijn voet,
 Als Gij mij loslaat, dwalen moet!
 Ja, Heer! ik zoude U meê verlaten!

Maar Gij alleen zijt magtig, mij,
 Rampzaalgen zondaar, aan uw zij
 Het pad des heils te doen bewaren.
 Tot wien, of waar, in mijne ellend
 Den voet om redding heen gewend,
 Zoo ik den steun uws arms liet varen?

Waar heen — keerde ik mij van U af,
 Dien God mij tot behoudnis gaf?
 Gij zijt de Christus, die beloofde,
 Die bloedde voor mijn schuld en stierf,
 Het eeuwig leven mij verwierf,
 En me aan des afgronds boei ontroofde.

Geen mensch of englen-bijstand kon
 Mij baten. Bij de liefdebron
 Alleen staat mij behoud te hopen.
 Niets komt me in mijn ellend te stâ
 Dan deze welbron van genâ,
 Door Jezus sterven voor mij open!

Mijn ziel heeft rust in 's Heilands stem;
 Ik werp mijn zorgen vrij op Hem;
 Zijn liefde alleen kan zalig maken!
 Zij, zij alleen verrukt het hart,
 En doet mij in dit dal van smart
 Reeds hemelsche genieting smaken.

O Heiland! weet ik wat ik waag,
 Wanneer ik antwoord op die vraag,
 Die 't hart des Christens moet doen beven!
 Maar neen: ik antwoord U gerust,
 Van uwen onderstand bewust;
 Neen, Heer! ik zal U nooit begeven!

Vrouwe K. W. Bilderdijk.

V.

Wijze: Gez. 13 H. E. L. B.

Een schaar van zondaars knielt, o Heer!
 Ootmoedig voor uw goedheid neêr,
 En vraagt verzoening in het bloed,
 Dat onze smetten heeft geboet.

Wij vallen schaamrood neêr, o God!
 Vertreders van uw rein gebod;
 Wij siddren voor 't doordringend oog,
 Als 't op ons neêrziet van omhoog.

Gij, voor wiens vlamvend aangezigt
 Ons harte naakt en open ligt,
 Wij huldigen uw majesteit,
 Uw regterstem, uw heiligheid!

Waar we ook, in angst, naar uitkomst zien,
 Hoe zullen wij uw blik ontvliên,
 O God! die onze nieren proeft,
 Als ons der zonde vrucht bedroeft?

Barmhartig God! naar U alleen
 Vliedt onze ziel verslagen heen;
 Gij zijt verbrijzelden van geest
 Altijd ten heul en troost geweest.

Wij zoeken, door de schuld bevekt,
 Het bloed, dat onze zonden dekt;
 Wij komen als 't verloren kind,
 Dat weêrkeert en een vader vindt.

Een vader die 't berouwvol kroost
 Met milde schuldvergeving troost,
 Hoe diep gezonken, blijde ontvangt,
 En aan den vaderboezem prangt.

Verhoor, Genadige! onze beê,
 Schenk ons uw reinheid en uw vreê,
 Den vreê die nieuwe sterkte geeft,
 Die al 't verstand te boven streeft.

Gord ons uw wapenrusting aan,
 Zoo zullen wij met moed weêrstaan,
 Waar zonde en hel ons heil belaagt,
 Tot dat de dag der zege daagt!

van Groningen.

VI.

Wijze: Ps. 51 Herv. B.

Genadig God! die op ons smeeken let,
 Schoon wij uw woord vergaten en misdeden,
 Ontfermer nog, waar wij uw wet vertreden,
 Zie op ons neêr en hoor ons smeekgebed!
 Hoe ijverloos werd, Heer! uw werk vervuld,
 Daar zelfzucht, vrees en menschengunst ons dreven,
 Met kloppend hart beweenen we onze schuld,
 Ach, bied ons troost en wil ons ruste geven.

Heer! neem gij weg den smet, die op ons kleeft,
 En stel ons weêr gereinigd voor uw oogen;
 Gij ziet, hoe diep ons hart is neêrgebogen,
 Hoe 't in zijn rouw voor uw vergelding beeft.
 Verlicht ons oog, geef ons in zwakheid kracht,
 Om in uw Zoon uw Vaderhart te aanschouwen;
 Verdrijf gij zelf van ons deez' bangen nacht,
 En schenk ons moed tot kinderlijk vertrouwen.

Vernieuw in ons 't gevoel der zaligheid
 Van 't kindschap, in uw Zoon ook ons geschonken;
 Laat ons zijn Geest tot nieuw geloof ontvonken
 En volgen doen, waar ons zijn roepstem leidt.
 Hoe wenscht ons hart, om in zijn heilig spoor,
 Met vasten tred, op 't kruispad voort te streven;
 Hij ging ons trouw tot in den doodstrijd voor,
 Och, mogten wij ook stervend eer U geven.

Heb, Vader! dank, uw heilwoord geeft ons moed,
 Uw Geest heeft magt vernieuwde hoop te ontvonken;
 Ons hart herleeft, Gij hebt ons troost geschonken.
 Heb, Vader! dank; o Gij zijt eindloos goed!
 Met nieuwe kracht hernemen wij den staf;
 Uw liefde sterkt door onbegrensd erbarmen;
 Gij naamt ons hart zijn last, zijn kwelling af,
 En schenkt ons rust in trouwe Vaderarmen.

Waar is uw schrik, uw prikkel nu, o dood!
 Waar nu, o graf! uw nacht, uw bange kluister?
 Gods liefde spreidt voor ons haar licht in 't duister,
 Verkwikt ons hart door 't zaligst morgenrood.

Loof, loof, gemeente! uw Vader en uw Heer;
 Haast zult gij, waar geen zonde heerscht, ontwaken;
 Haast geeft ge uw dank in reiner klanken weêr,
 Waar hemelvreugd u eeuwig 't hart doet blaken.

C. S. Adama van Scheltema.

VII.

Wijze: Gez. 105 H. E. L. B.

Laat me, o Vader! voor U leven;
 U te volgen blijv' mijn lust!
 Leer mijn hart het kwaad weêrstreven,
 Moedig, op uw hulp gerust!
 Ach! de onreinheid van dat harte
 Is me een bron van bittere smarte;
 't Juk der zonde drukt mij neêr;
 Wat ik schuwe, doe ik, Heer!

Wil mijn bede om bijstand hooren!
 Op mijn krachten steun ik niet;
 Waar de driften 't hart bekooren,
 't Kwaad zijn zwijmelkelk mij biedt.
 Op die zoete en heilge stonden,
 Toen 'k U, Vader! had gevonden,
 't Offer van mijn liefde U bragt,
 Volgde vaak de zondennacht.

Duizendwerven moest ik zuchten,
 Heb ik reeds mijn val betreurd;
 Maar door tot uw troon te vlugten,
 Werd mij 't hart weêr opgebeurd.

Uw genâ zag op mij neder;
 Maar hoe vaak vergat ik weder,
 Van den heilweg afgeleid,
 Vader! uw barmhartigheid.

Zou 'k nog van mijn trouw gewagen,
 Ik, die snood uw wetten schond,
 En in zonde meer behagen,
 Dan in uw nabijheid vond?
 Menigwerf moest ik 't ervaren,
 Wat gelofte en tranen waren;
 Menigwerf, zelfs eer ik 't dacht,
 Had het kwaad weêr de overmagt.

Gij alleen kunt helpen, Vader!
 Waar de wereld mij ontvlugt. —
 Als ik tot uw zetel nader,
 Hoor dan 't kind, dat tot U zucht!
 Ruk den wortel van mijn smarte;
 Ruk de zonden uit mijn harte;
 Zie me, als boetling, voor U staan;
 Neem mijn beê genadig aan!

Houdt me, Ontfermer! in uw hoede,
 Die van U slechts hulp verwacht!
 Zie mij dorsten naar het goede,
 Troost het hart, dat naar U smacht!
 Leen Gij kracht aan 't needrig pogen;
 Sterk mij door uw alvermogen;
 Zend me uw goeden Geest, o Heer! —
 Dan, dan leef ik tot uw eer!

Vader! aardsche vaders schenken,
Op hun bede, aan kindren brood;
En zou dan uw kind nog denken,
Dat uw oor zijn bede ontvlood?
Zoudt Ge aan de aard' uw Eenge zenden,
En uwe oogen van ons wenden? —
Gaaft Gij niet op 't zuchten acht
Van uw dienaars, dag en nacht?

God! Gij hoort het staamlend smeeken
Van het hart, dat naar U smacht!
Neen, uw hulp zal nooit me ontbreken;
Gij omgordt mij met uw kracht!
Met U zal ik overwinnen,
't Nieuwe leven hier beginnen,
En, als de aarde eens zal vergaan,
Vlekloos voor uw aanschijn staan!

W. A. Dwars.

XIV.

K L A A G G E Z A N G E N .

I.

Wijze: Ps. 106 H. E. L. B.

Heer! wil mijner U ontfermen,
Doe mij naar mijn zonden niet;
Hoor mijn zuchten, hoor mijn kermen,
Zie mijn angst en zielsverdriet.
Ja, mij is het harte bang,
Trouwe Ontfermer! ach, hoe lang
Moet ik nog in druk verkwijnen?
Wanneer zal me uw heil verschijnen?

Heer! wil tot mij wederkeeren,
Red mijn ziele van den dood;
Doe mij, God! naar mijn begeeren,
Maak aan mij uwe almagt groot.
Sla mij in mijn onheil gâ,
'k Roem dan vrolijk uw genâ;
'k Juich dan: God verhoort mijn smeeken,
Zijne hulp is mij gebleken.

II.

Wijze: (?)

Hoor de overstelpte in 't noodgebed,
Waar hij in weedom smooft,
O Gij, die uit benaauwdheên redt
En hartebeden hoort!

Verberg, verberg me uw aanzigt niet;
Zie, hoe de nooddwang nijpt
In 't overstijgend zielsverdriet,
Dat daaglijks om zich grijpt.

Doch Gij, ontfermend God! ja Gij
Zult opstaan in genâ;
Gij immers blijft den uwen bij,
Schoon aarde en zee verga.

Uw volk verwacht uw eeuwig rijk;
Ja 't tijdstip rukt steeds aan!
Dat aarde en tijd en ramp bezwijk'
Met trotschen menschenwaan!

Ruk aan, o Heer! in majesteit;
Verlos wie thans versmacht!
Zie neêr op wie uw komst verbeidt,
En hoor de jammerklagt.

Van U, aan tijd noch perk bepaald,
Wat wijke of word gesloopt,
Van U is 't, dat vertroosting daalt,
Ook daar geen hart meer hoopt.

Gij vormde en aarde en hemelrond,
Maar hemel, aard' vergaat,
Verdwijnt gelijk een morgenstond,
Veroudert als gewaad.

Doch Gij, o God! die nooit veroudt,
Blijft eeuwig als uw woord,
En wie op uw belofte bouwt,
Wordt in geloof verhoord.

W. Bilderdijk.

III.

Wijze: Gez. 54 Herv. B.

Wat wil mijn ziel van de aarde vragen,
 Wat kleeft ze aan goed, dat ras vergaat?
 Eens zal men mij ten grave dragen,
 Terwijl ik alles achterlaat.
 Al bood mij de aarde een eeuwig leven,
 't Kan aan mijn ziel geen vrede geven,
 Geen rust aan 't hart, van strijden moê.
 Een dorst blijft in mijn boezem woelen,
 Geen stroom welt, om dien dorst te koelen,
 Zoo lang ik ijdlen lust voldeoe.

 Al had ik al de vreugd van 't leven,
 En niets dan bloemen op mijn paân;
 Naauw is me een nieuw genot gegeven,
 Of 'k voel een nieuwen wensch ontstaan.
 Iets blijft mijn harte steeds ontberen;
 Waar zich 't verlangen heen moog keeren,
 't Voelt zich aan hooger geest verwant.
 De vogel, vreemd aan 't barre noorden,
 Haakt weêr terug naar zuiderboorden;
 Zoo reikhals ik naar 't vaderland.

 Alleen de hemel kan verleenen
 Den schat, die waren vrede biedt;
 Daar wordt door hemelglans omschenen,
 Al wat ons oog en hart geniet. —
 Welzalig, die, het hart naar boven,
 Alleen hier leeft om God te loven;
 Een dienende englenrei gelijk;
 Hij zal in stormen niet versagen,
 Niet siddren, en niet moedloos klagen;
 Zijn huis zij arm, zijn hart is rijk!

Doch waar een trouwen gids gevonden,
 Die 't pad mij wijst naar 't vaderland;
 Die me aan de duistre magt der zonden
 Ontrukt, en opheft door zijn hand;
 Die, als de krachten mij begeven,
 Mij tot de heldre bron van 't leven
 Geleidt, waar 'k troost en hope vind?
 Zie, aan het kruis stierf *Één* voor allen,
 Die opwaarts voert, hoe diep gevallen,
 Wie Hem gelooft, wie Hem bemint.

Naar *L. C. Lentz*.

IV.

Wijze: Gez, 21 Herv. B.

Staak, mijn ziel, uw bange klagten!
 Daar is immers troost bij God?
 Schenkt zijn hand naar kruis geen krachten,
 Weegt en schikt Hij niet uw lot?
 Welk een duister u doe vreezen,
 Licht zal opgaan in dien nacht,
 En, hoe hard de strijd moog wezen,
 Gods genâ geeft zwakken kracht,

Vader! ja, ik heb misdreven,
 Zwijgen wil ik bij mijn smart;
 Dwaas had ik gehoor gegeven
 Aan mijn listig, woelziek hart.
 Vol berouw treed ik U nader,
 Zelf hebt Gij mij toegezegd,
 Dat Gij rigten wilt als Vader,
 Naar genade, niet naar regt.

Wie berouwwol tranen schreidde,
U als Vader heeft erkend,
Ziet én schuld én vreeze beide
Door uw goedheid afgewend.
Zalig, wie bij zondensmarte
Door uw trouw verzoening vindt;
Nooit ontfermde een moederharte
Zóó zich over 't boetend kind.

Schoon uw hand mij zwaar beproefde,
'k Weet, dat Gij mijn Vader zijt;
Als uw wijsheid mij bedroefde,
Heeft uw liefde mij verblijd.
Nauwlijks hoorde ik naar uw spreken,
Nauwlijks boog zich mijn gemoed,
Of 't is, Vader! mij gebleken,
Alles, wat Gij deedt, is goed.

Goed blijkt immer uw beschikken,
Als maar 't harte, kalm en stil,
Needrig naar uw woord wil wikken,
Wat uw tucht bedoelt en wil.
Ons geluk bepaalt uw wegen;
Wat ons hier is weggelegd,
Vreugd en onspoed heeft zijn zegen,
Die ons aan U vaster hecht.

Staak, mijn ziele! staak uw klagen;
Bid, en hoop op Gods genâ!
Wie met Jezus kruis verdragen,
Jublen eens: Halleluja!

God schenkt vreugde, God zendt smarte,
 Hoor en volg met zacht gemoed;
 Eenmaal juicht het kinderharte:
 «'s Vaders wil was altijd goed!»

C. S. Adama van Scheltema.

V.

Wijze: Gez. 13 H. E. L. B.

Een schaar van stervelingen zucht,
 O God, die leeft! naar levenslucht;
 't Geloof in uwe trouw verbeidt
 Het heil der onverderfelijkheid.

De kroon viel van het hoofd ons af;
 Wij zwerven naar het wachtend graf;
 Wij kennen dag en ure niet,
 Waarin ons oog den Regter ziet.

Hier hebben wij geen vaste stad;
 Leid Gij den vreemdling op zijn pad,
 En voer hem, veilig aan uw hand,
 Naar 't onvergankelijk vaderland.

Uw licht, dat op de barre zee
 Den zwerver heenwijst naar de reë,
 Verzelle ons, dwars door storm en baar,
 En hoede ons in het wild gevaar.

Wij loven U in vreugde en pijn,
 In vreemdlingschap en zandwoestijn,
 O Gij, die uwer kindren voet
 Voor struikeling en val behoedt!

't Verlangen, Vader! naar uw huis
Doorgloeije ons onder strijd en kruis!
Haast loven we U in hooger sfeer,
Geen zondaars en geen vreemden meer.

Dan rijst van een doorlouterde aard'
De lof der zaalgen hemelwaart!
Dan danken we U, ontfermend God!
Voor 't onuitspreeklijk heilgenot.

Wij wachten 't erfgoed, ons bereid,
En hopen op uw heerlijkheid;
Wij smachten naar uw heiligdom;
Kom haastig, Heere Jezus, kom! —

Van Groningen.

XV.

TROOSTGEZANGEN.

I.

Wijze: Gez. 38 Herv. B.

Zoude ik mijnen God niet zingen? —
Hem, die mij in vreugde en pijn
Met zijn goedheid blijft omringen? —
Zoude ik Hem niet dankbaar zijn?
Liefde is 't rigtsnoer van zijn handlen.
Wie hier doen wat Hem behaagt,
Mogen, door zijn kracht geschraagd,
In het licht zijns aanschijns wandlen. —
Wat op aarde ons ook ontvliedt,
Gods genade wankelt niet!

Mij heeft Hij zijn Zoon gegeven. —
't Was Hem niet te duur een prijs! —
Ik, die dood was, erf nu 't leven,
En eens 't eeuwig paradijs.
Diepten, die geen mensch ooit peilen,
De engel nooit doorgronden kan!
Wat vermag mijn zwakheid dan,
Waar de hoogste krachten feilen? —
Wat op aarde ons ook ontvliedt,
Gods genade wankelt niet!

Hij schenkt, met het woord des levens,
 Mij zijn heilgen, goeden Geest,
 Mij tot troost en leidsman tevens,
 Op mijn reis naar 't hemelfeest;
 Die mij 't heilgeloof wil geven,
 Mij in 't hart een licht ontsteekt,
 Dat door 't floers der graven breekt,
 En de magt der hel doet beven. —
 Wat op aarde ons ook ontvliedt,
 Gods genade wankelt niet!

Als een vader 't kind zijns harten
 Nimmer 't wakend oog onttrekt,
 Schoon zijn boosheid hem moog tarten,
 Hoe door schuld op schuld bevekt;
 Zoo betoont God medelijden,
 Bij het struiklen van mijn voet,
 En met liefderijk gemoed
 Toornt Hij niet, maar wil kastijden. —
 Wat op aarde ons ook ontvliedt,
 Gods genade wankelt niet!

'k Ben gewis, en 'k blijf gelooven,
 Valj' mij hier ook 't lijden bang,
 't Kruis gaat nooit de kracht te boven,
 't Klagen eindt in jubelzang.
 Als de winter is verdwenen,
 Bloeit de lente in nieuwe pracht;
 Na den langen, kouden nacht,
 Schijnt weêr 't zonlicht om ons henen. —
 Wat op aarde ons ook ontvliedt,
 Gods genade wankelt niet!

Al zijn straffen, al zijn slagen, —
 Schoon 't mij bitter schijnen moog, —
 Teeknen mij het welbehagen
 Van een vriend, die nooit bedroog;
 Die mijn schuld mij wil ontdekken,
 Mij, langs 't pad van moeite en kruis,
 Heen voert naar het vaderhuis,
 Van de wereld af wil trekken. —
 Wat op aarde ons ook ontvlieft,
 Gods genade wankelt niet!

Naar Paul Gerhard.

II.

Wijze : Ps. 33 H. E. L. B.

Tot U verheft zich 't hopen oog,
 Wiens Vaderhand ons van omhoog
 En smart en vreugd bereidde.
 Of 't hart van bange zorgen beeft,
 Of 't uitzigt donker voor ons zweeft,
 Wij siddren niet. — Ons leidde,
 Heer! uw liefde,
 Die ons harte vormt door smarte,
 En door 't lijden
 Voert tot reiner zielsverblijden.
 Hoe zouden wij dan onder druk,
 Die ons hier vormt tot rein geluk,
 Niet vrolijk op U hopen?
 Wij zouden, waar uw hand ons leidt
 Op 't lijdenspad, met lijdzaamheid,
 Met moed die baan niet loopen?
 Vruchtloos streven
 Vele harten, in hun smarten,
 Naar dien vrede.
 Slechts geloof deelt ons dien mede.

Heil, Vader, ons! eens stilt uw hand
 Dien dorst naar rust in 't vaderland,
 Waar vrede en vreugde ons beiden.
 Wat ons uw wil beschoren had;
 Wij gaan blijmoedig langs het pad,
 Waarop Ge ons wilt geleiden.
 Eens, o Vader!
 Als we in luister uit het duister
 Opwaarts rijzen,
 Zullen we U volmaakter prijzen.

W. A. Dwars.

III.

Wijze: (?)

O Vader! wat Gij wilt en doet,
 Zij 't voor het vleesch ook hard,
 Het is ons hier en namaals goed;
 Alleen tot loutring van 't gemoed
 Beschikt Gij kruis en smart.

Mag ik dan vragen: keer dien stroom
 Van wrange bitterheên!
 Neen, Vader! wat mij overkoom,
 Maak mij slechts voor U klein en vroom,
 't Zij willig doorgeleên.

Neen, houd mijn hart van schuld bewust,
 En geef mij bij mijn pijn,
 Terwijl mijn mond uw roede kust,
 Aan wereldzin en vleeschelust
 In 't hart gekruist te zijn.

Daarom, o Vader vol genâ!
 Wat nut is, schenk het mij.
 Trek slechts, als 't lijden hooger ga,
 Mijn ziele meer naar Golgotha,
 Opdat ik stille zij.

Bewaar mij door uw Geest den staf
 Op 't eng en doornig pad;
 'k Leg eenmaal dan in 't somber graf
 Wel 't kleed van zonde en lijden af,
 Maar niet mijn kroon en schat.

En mag ik zóó met schat en kroon
 Dan ingaan tot uw huis;
 O 'k voel 't, mijn Vader! voor uw troon
 Dankt U mijn ziel met jubeltoon,
 Maar meest, voor 't zwaarste kruis.

C. S. Adama van Scheltema.

IV.

Wijze: Gez. 165 H. E. L. B.

Heer! zou ons hart mistroostig klagen,
 Als leed of ramspoed ons beknelt? —
 Het is uw godlijk welbehagen,
 Dat alles ons tot heil bestelt.
 Schoon we uw gedachten niet verstaan,
 Al wat Gij doet is welgedaan.

Ja, ook langs ongebaande wegen
 Voert Gij ons tot een zalig oord;
 En iedre droefheid rijpt tot zegen,
 Als maar ons hart U toebehoort.
 Ofschoon ons oog geen uitkomst ziet,
 Gij, Heer! verlaat uw kindren niet.

Dies willen wij met stilheid hopen,
 Als kommer ons de ziele prangt,
 En willig in de loopbaan loopen,
 Waar lijdzaamheid de kroon ontvangt.
 Maak, Heer! ons in geloove stil,
 En steeds eenswillend met uw wil.

Hoe menigmaal is ons verborgen,
 Wat waarlijk noodig is en goed.
 Wat anders blijkt ons vaak ons zorgen
 Dan onverstand en overmoed?
 Als niet uw Geest ons leidt en raadt,
 Schijnt kwaad ons goed en 't goede kwaad.

Slaat eenmaal 't uur, dat al uw vromen,
 O Heer! verlost van angst en pijn,
 In 't vol bezit der blijdschap komen,
 Waar nacht noch donkerheid zal zijn!
 Och! hieven wij dan 't lofied aan:
 « Al wat God deed was *welgedaan!* »

J. H. Bok Jr.

V.

Wijze: (?)

God is mijn God! Wat stroom van zaligheden
 Vloeit uit dat woord, en stort zich naar beneden
 In rijke levensstroomen uit.

God is mijn God! Hij, eeuwge Levensader!
 Der sterren Heer, en Schepper is mijn Vader,
 Voor mij ook klopt zijn Vaderhart.

God is mijn God! Uit Hem ben ik geboren,
 Ja, tot zijn kind heeft Hij mij uitverkoren,
 In zijn geliefden, eengen Zoon.

God is mijn God! Nu ga ik door het leven
 Vol moed mijn pad, door woeste en donkre dreven;
 De Wachter slaapt of sluimert niet.

God is mijn God! Nu strijd ik blij te moede
 Met zonde en nood; de zege schenkt de Algoede
 Mij door zijn bijstand van omhoog.

God is mijn God! Daal, levenszon! vrij neder,
 Eens rijst gij toch in schooner glans mij weder
 Van uit den nacht der graven op.

God! Gij mijn God! nooit zal ik van U wijken!
 Mijn liefde en trouw zal U, mijn Vader, blijken,
 Tot aan mijn laatsten ademtogt.

Naar *L. C. Lentz*.

V.

Wijze: Gez. 105 Herv. B.

God leeft! hoe zou ik treurig zijn,
 Als hield Hij zich verborgen?
 Hij weegt mijn lijden, weet mijn pijn,
 En zal voor de uitkomst zorgen.
 Hij kent mijn hart,
 Hij peilt mijn smart,
 Dies zal ik niet versagen,
 Maar Hem mijn nooden klagen.

God hoort! als niemand hooren wil.
 Wie in hun wanhoop dachten:
 «De Heer zwijgt op mijn beden stil,»
 «En merkt niet op mijn klagten;»
 Hoe dwalen zij!
 God is nabij;
 Hij zendt zijn hulpe neder;
 En 't Amen galmt nu weder!

God ziet! wat mort dan 't angstig hart,
Als zag Hij niet mijn kwijnen.
Voor Hem moet diep verborgen smart
In 't helderst licht verschijnen.
Die tranen telt,
Mij trouw verzelt,
Met nimmer sluimrende oogen,
Zal eens mijn tranen droogen.

God leidt! Dan rustig voortgespoed
Op 's levens kronkelgangen!
Schoon zonde mij steeds treuren doet,
Met list mij tracht te omvangen.
Hij, die mijn voet
Op weg behoedt,
Zal, met zijne engelscharen,
Voor struiklen mij bewaren.

God geeft! schoon mij hier de armoê drukt,
'k Zal toch geen nooddruft derven.
Waarom dan 't hoofd ter neêr gebukt?
'k Zal niet van honger sterven.
Hij heeft nog brood,
En als de nood
Op 't allerhoogst gaat rijzen,
Zal mij mijn Vader spijzen.

God lief! schoon 'k soms zijn Vaderhart
In 't lijden niet kan vinden;
Hij wil door rampspoed, angst en smart,
Me op 't naauwst aan zich verbinden.

Hij is nabij,
 Blijft Vader mij,
 En toonde juist zijn liefde
 In 't kruis, dat 't meest mij griefde.

God leeft! wat om mij zinke of vall';
 God hoort! ik durf Hem klagen;
 God ziet, en telt mijn tranental!
 God leidt! zijn hulp zal dagen.
 Wat mij begeeft,
 God liefst en leeft,
 Zal me uit genade geven,
 Ook eens met Hem te leven.

W. A. Dwars.

VII.

Wijze: (?)

God is bij mij, God de Heere!
 Hij geleidt mij als zijn kind.
 Waar ik mij ook wende of keere,
 'k Weet, dat ik mijn God er vind.
 't Zij ik zitte, ligge of sta,
 Steeds slaat mij mijn Vader gâ.

God is vóór mij! o daar binnen
 Zegt dat luid een dankbre stem;
 Worstlend tegen vleesch en zinnen,
 Vindt mijn zwakheid kracht in Hem.
 Jezus Christus staat mij bij,
 God, mijn Heiland, is vóór mij.

God is met mij! 't eeuwig leven,
 Ginds der zaalgen roem en kroon,
 Werd tot erfnis mij gegeven,
 Door 't geloof in zijnen Zoon.
 Dit maakt mij van zorgen vrij;
 'k Roem: de Vader is met mij!

VIII.

Wijze: Gez. 390 E. L. B.

Het is Gods eindelooze liefde,
 Nooit door 't verstand genoeg geschat,
 Die, hoe de zonde haar ook griede,
 Den zondaar liefdevol omvat;
 Die liefde wil ons gadeslaan,
 Het zij wij volgen of weêrstaan.

Die liefde kan vertroosting geven,
 En aan mijn bange ziele rust.
 Doet zondenschuld mij 't harte beven,
 Van Gods meêdoogenheid bewust,
 Ziet zich mijn ziele steeds bereid
 Onëindige barmhartigheid.

Wordt me alles op deze aarde ontnomen,
 Wat blijdschap en genoegen schenkt,
 Mag zelfs geen enkele troostbron stroomen,
 Wier lavend vocht mijn ziele drenkt;
 Schijnt hoop op redding mij ontzeid;
 Toch rest mij Gods barmhartigheid.

Als van den avond tot den morgen
 Des levens leed mij kommer baart;
 Wanneer mijn ziel, door de ijde zorgen
 Van 't ondermaansche, wordt bezwaard,

Verward wordt in der dingen loop;
Is Gods barmhartigheid mijn hoop.

Moet ik in mijne beste werken, —
Hoe dwaas! dat ik die deugden noem, —
Veel onvolkomenheid bemerken,
Ja, dan ontzinkt mij alle roem;
Maar dan is me ook tot troost bereid
De hoop op Gods barmhartigheid.

't Ga mij dan naar den wil des Heeren!
Hij zelf, wiens naam Ontfermer heet,
Zal nood en zielangst van mij weren.
God schenkt, — dat ik dit nooit vergeet!
Schoon vreugde of smarte mij verbeid,
Vergeving en barmhartigheid.

Op dezen grond slechts wil ik bouwen,
Zoo lang ik op deze aarde woon;
Blijft dit de zuil van mijn vertrouwen,
Dan juich ik eens voor 's Hoogsten troon
Om 't heil, door Christus mij bereid:
« O! diepte van barmhartigheid! »

J. H. Bok Jr.

IX.

Wijze: Gez. 70 H. E. L. B.

Eindloos houdt Gods liefde stand!
's Levens last valt zwaar te dragen,
Maar der liefde zachte hand
Houdt niet op met ons te schragen;
Ons nabij, bij dag en nacht,
Houdt de liefde trouwe wacht.

Eindloos houdt de liefde stand!
 In ons stormt het snood begeeren,
 Maar der liefde zachte hand
 Is vol kracht, dien storm te keeren.
 Van de liefde Gods bewust,
 Komt het menschlijk hart tot rust.

Eindloos houdt de liefde stand!
 Ach, wij struiklen, ach, wij vallen!
 Maar der liefde zachte hand
 Biedt genade en vrede aan allen,
 Kwijt de schuld, schenkt nieuwen moed,
 Hemelkracht en levensgloed.

Eindloos houdt de liefde stand!
 Is de pelgrimstogt ten ende,
 Dan voert ons der liefde hand,
 Wat ook keere, wat ook wende,
 Vrij van aardschen last en kruis,
 In des Heeren eenwig huis.

Prijst dan, prijst der liefde magt,
 Band die aarde en hemel kluistert!
 Pelgrims! in des aardrijks nacht,
 Zij uw loopbaan ook verduisterd,
 Liefde voert naar 't vaderland;
 Eindloos houdt de liefde stand!

Naar *L. C. Lentz*.

X.

Wijze: Ps. 130 Herv. B.

Geen lijden doe u buigen;
 O Christen, 't hart omhoog!
 Een wolke van getuigen
 Slaat op uw strijden 't oog;

Welaan, met vaste schreden,
 In 't kwade niet verward,
 Uw loopbaan ingetreden,
 En tot aan 't eind volhard!

Op Christus 't oog geheven,
 Uw Leidsman en uw Hoofd;
 Hij gaat u vóór ten leven,
 Gij allen, die gelooft!
 Eens heeft Hij 't kruis gedragen,
 Veracht heeft Hij de schand;
 Nu plaatst Gods welbehagen,
 Hem aan zijn regterhand!

Al was 't een kelk van smarten,
 Dien Hem de zondaar gaf,
 Ten troost van menschenharten
 Wees Hij dien nimmer af.
 Nog hebt gij niet, bij 't kampen,
 Ten bloede toe gestreên;
 Wie onzer droeg de rampen,
 Die Jezus heeft geleên?

O wie vergeet hier immer
 Gods woord aan 't dierbaar kroost:
 «Veracht Gods tuchtroê nimmer,
 «Noch buig u zonder troost!
 «'t Zijn kindren die Hij griefde,
 «En weldaad is hun rouw,
 «Een borg van 's Vaders liefde,
 «Een kenmerk van zijn 'trouw!»

Wie klaagt dan om zijn lijden?
 Bleef ooit een zoon hier vrij
 Van vaderlijk kastijden?
 En — kindren Gods zijt gij!
 Ja, zegen zijn Gods slagen:
 Die Vader maakt ons vrij,
 Dat wij zijn beeldtnis dragen,
 En heilig zijn als Hij.

Wel schokt het leed ons 't harte,
 Geen blijdschap geeft de tucht:
 Het heden brengt ons smarte,
 Maar vreedzaam is de vrucht!
 Op dan de trage handen,
 Op, op de slappe kniën!
 In 's hemels lustwaranden,
 Zult gij de vruchten zien.

R. Bennink Janssonius.

XI.

Wijze: Gez. 21 Herv. B.

Blijft bij Hem, die voor uw zonden
 Eens op aarde nederkwam;
 Die, met doornen 't hoofd omwonden,
 Duizend smarten op zich nam;
 Blijft bij Hem, die nooit zal wijken,
 Schoon ook alles ondergaat;
 Die, als de aarde eens zal bezwijken,
 Boven 't stof der eeuwen staat.

Alles sterft, keert weêr tot aarde,
 Al de wereldvreugd vergaat;
 Niets blijft voor het hart van waarde,
 Waar dat harte niet meer slaat.

Al, wat aardsch is, zal verdwijnen;
 Aardsche gloed wordt eens gedoofd;
 Aardsche bloemen, zij verkwijnen,
 Vallen af, van glans beroofd.

Hoort! dáár ruischt een stem van boven:
 «Ziet, Ik leve!» spreekt de Heer;
 «Steunt op Mij met vast gelooven,
 «Bidt en hoopt, en vreest niet meer!»
 Blijft dien Heer dan toebehooren,
 Die u schenkt wat eeuwig blijft;
 Die u, als zijn uitverkoren,
 In het boek des levens schrijft!

W. A. Dwars.

XII.

Wijze: (?)

Zij onze ziel ook door 't leed als bedolven,
 Jezus! wij kennen uw magtige hand;
 Midden door stormen en stijgende golven,
 Voert Ge eens de kiel des geloofs aan het strand.
 Moge ons de nacht met verschrikking omringen,
 Kracht schenkt Gij, Heer! ons tot bidden en zingen.

Sombre bezorgdheid venedert de vromen:
 Hoop en geloof geven vrede bij God.
 Moeden! verlangt gij tot ruste te komen?
 Hoopt en gelooft, hoe u twijfel bespot.
 Bant uit uw hart het angstvallige zorgen:
 Kindren des Vaders zijn altijd geborgen.

Heer! wiens ontferming de hemelen prijzen,
 Leen den vermoeiden van krachten uw kracht!
 Kom aan de zwakken uwe almacht bewijzen;
 Zoo wordt de wil van uw Vader volbragt!
 Heiland! leer ons op zijn goedheid vertrouwen,
 Waar we in ons donker zijn hulp niet aanschouwen.

W. A. Dwars.

XIII.

Wijze: (?)

« Mijn genade is u genoeg! »
 Heer! dit troostwoord woudt Gij spreken,
 Toen uw dienaar redding vroeg.
 Dat ik op dat woord ook reken,
 Als mij 't harte dreigt te breken;
 Uw genade is mij genoeg.

Uw genade is mij genoeg!
 Als ik, onder zielsbezwaren,
 Met de wereld worstlend zwoeg;
 Hoe ook rampen en gevaren,
 Wanhoop dreigend om mij waren;
 Uw genade is mij genoeg.

Uw genade is mij genoeg!
 Ook bij 't prangen van mijn zonden,
 Die ik eertijds zorgloos droeg.
 Jezus! o wat diepe wonden
 Heb ik in mijn hart gevonden!
 Uw genade is mij genoeg.

Uw genade is mij genoeg
Mij, die, ach! zoo vele vlekken
Nog bij vroegre smetten voeg.
Wanhoop zou mijn schuld mij wekken;
Maar uw liefde blijft mij trekken.
Uw genade is mij genoeg.

Uw genade is mij genoeg!
Heeft mij niet een Heer verkoren,
Die voor mij het kruis verdroeg?
In uw dood word ik herboren;
Eeuwig zal ik U behooren.
Uw genade is mij genoeg.

Uw genade is mij genoeg!
Ze is mijn vrede en vreugd in 't leven,
Ze is tot sterven mij genoeg;
Wie voor 't jongst vaarwel moog beven,
'k Juich, ook scheidend uit dit leven,
Uw genade is mij genoeg!

J. F. Schimsheimer.

XVI.

L O F Z A N G E N.

I.

Wijze: Gez. 21 Herv. B.

Boven jublen hemellingen,
Vrij van dood en zonde en kruis;
Maar ook wij, wij mogen zingen,
Op de reis naar 't vaderhuis.
Niets dat zoo het harte roeren,
En, verheven boven 't stof,
Als met englenvlugt kan voeren
Naar het zalig hemelhof.

Stijgt dan zangen, stijgt naar boven
Uit een onbeklemd gemoed!
Laat ons zamen zingend loven,
Want de Vader is zoo goed.
Hebben nimmer menschentongen,
In het Hem geheiligd lied,
Naar waardij, zijn lof gezongen,
't Staamlen ook versmaadt Hij niet.

Christnen! gaan wij soms gebogen
Onder 's werlds drukkend wigt,
Heffen wij de weenende oogen
Zingend op naar 't eeuwig licht.

Voelen we onzen boezem prangen,
 Vol van zonde en naberouw,
 Storten wij dien uit in zangen
 Van Gods liefde en vadertrouw.

Lieve Vader! stem ons harte
 Voor den U gewijden zang;
 Zingen we onder vreugd en smarte,
 Zingen wij ons leven lang,
 Tot we eens, boven 't stof verheven,
 Op geheiligde englentoen,
 In het zalig hemelleven,
 Hallels zingen voor uw troon.

P. Parson.

II.

Wijze: Ps. 2 H. E. L. E.

De Heer is God, een eenig Heer!
 De Heer is God, en niemand meer!
 Erkent het, alle volken!
 Van waar de zon in 't oosten blinkt,
 Tot waar ze in 't westen nederzinkt,
 In 't rood der avondwolken.
 De Heer is God, de Heer regeert!
 Jehova, die het licht formeert,
 En 't donker op doet komen.
 Door Hem is alles wat bestaat,
 Hij maakt den vrede en scheidt het kwaad,
 Verheerlijkt Hem, gij vromen!

Zoo maar de Heer zijn stemme gaf:
«Gij heemlen, druipt van boven af!
Gij wolken, vloeit van zegen!
Gij aarde, ontsluit uw zwangren schoot,
Schiets uit in overvloed van brood!»
Wie houdt den wasdom tegen?
Maar als zijn hand het vruchtbaar veld
Tot dorre en zoute landen stelt,
Wie zal één halm doen groeijen?
Bij U alleen is alle magt.
Gij gordt de koningen met kracht,
Gij doet de volken bloeijen!

Wee hem, wiens hart den ootmoed mist,
Wiens ziel met zijn Formeerder twist,
En rekenschap durft vragen;
Het broze werk van leem en zand
Berispe zijns boetseerders hand,
Noch onderneem te klagen.
Heer! wij bedekken 't aangezigt,
Wij sluiten onze lippen dicht,
Wij moeten nederknielen:
Verhoog, verneder, naar uw wil,
Wij zwijgen onderworpen stil,
Wij offren onze zielen.

Rampzalig hij, die U weêrstaat,
Dien Gij te schande worden laat,
En ver van U doet zwerven,
Met d' afgod, daar zijn ziel aan kleeft,
Die hem geen troost in 't leven geeft,
En hooploos weg doet sterven.

Maar zalig 't volk, dat U erkent,
 Dat Gij verlost hebt uit de ellend,
 En op uw pad doet treden;
 Zij wandlen, Heer! in 't vrolijk licht,
 Geen schaamte dekt hun aangezigt,
 Tot in alle eeuwicheden.

De heemlen schiept Gij door uw woord,
 Hun heir heeft uw bevel gehoord;
 Uw hand vervulde de aarde.
 O God! het was dezelfde magt,
 Die uit dit zondige geslacht
 Uw dankbaar volk vergaarde.
 Het volk, dat uw genâ verkoor,
 Het geeft, o Heer! uw stem gehoor,
 Gij houdt U niet verborgen.
 Uw woord vervult hun ziel met vreugd,
 Uw Geest schenkt hun vernieuwde jeugd,
 Één blik verdrijft hun zorgen.

Treedt toe en spreekt, gij dwaas geslacht!
 Dat al uw heil van de aarde wacht,
 En aan dit slijk blijft kleven;
 Dat u van 's werelds vloek beklaagt,
 Maar godheên in uw boezem draagt,
 Die geen verlossing geven.
 Treedt toe, spreekt uit, beraadslaagt zaam,
 Is daar op aarde een andre naam,
 Waaruit ge uw troost kunt lezen?
 «Ik ben een Heiland,» spreekt de Heer,
 «Ik ben het, Ik, en niemand meer,
 «Ik ben en zal het wezen.»

Vloeit tot Hem zamen, Adams kroost!
 Daar is één God, één Heil, één Troost,
     Wien allen zoeken zouden.
 Buig, buig u neder, alle knie!
 Dat elke tong Hem hulde biê!
     Aanbidt en wordt behouden!
 Treedt toe, spreekt uit, betuigt en zegt:
 In Hem is sterkte, in Hem is regt,
     Tot Hem zal alles komen!
 Den God, die 't zondenjuk verbreekt,
 Den God, die van genade spreekt
     In 't hart van alle vromen.

N. Beets.

III.

Wijze: (?)

Waar mijn gedachten dwalen,
     Door 't maatloos scheppingsveld,
 Staat ook in heldre stralen,
     Mijn God! uw naam vermeld.
 Omhoog, waar engelen troonen,
     Lees ik uw majesteit,
 En hier, waar schepslen wonen,
     Uw goedertierenheid.
 Bij zonnelicht en duister,
     In levensvreugde en rouw,
 'k Ontmoet altijd uw luister
     In magt, in liefde en trouw.

Uw alziende oogen schouwen
     Op alles wat bestaat,
 En wekken tot vertrouwen
     Op U, als toeverlaat.

Gij hoort de jonge raven,
 En geeft hun spijs en kleet,
 Deelt ook aan 't wormpje uw gaven,
 Dat onze voet vertreedt;
 'k Werp dies op U mijn zorgen,
 Uw liefde is mij bewust,
 Ik wacht den bangsten morgen,
 In uwe trouw gerust.

Zie, Heer! ons kinderharte
 Is U geheel gewijd;
 Blijf trooster ons in smarte,
 En helper in den strijd.
 Wij willen niet versagen,
 Hoe hoog het lijden ga,
 Maar kruis en weêrstand dragen,
 Gesterkt in uw genâ.
 Ga Gij slechts met ons mede,
 En in 't geloove pal,
 Juicht onze ziel vol vrede:
 De Heer is overal!

IV.

Wijze: (?)

U, God! zij eer, U looft ons lied!
 De grenzenlooze heemlen
 Beperken uwe grootheid niet!
 De sterren die daar weemlen
 En, vonkelend in reine pracht,
 Daar zweven door het duister,
 Verkondigen uw trouw en magt,
 Uw Vaderliefde en wonderkracht,
 Uw ondoordringbren luister.

Gij woont en heerscht in de eeuwigheid,
Gij scheidt den vrede en 't kwade,
En waar uw oog zijn glansen spreidt,
Roemt alles uw genade!
Uw stem galmt al 't geschapen door,
En roept het licht en 't leven;
De stormwind gaat uw treden voor,
De heemlen daavren op uw spoor,
En de aarde aanbidt met beven.

De cherub dekt het aangezicht
Voor 't vlammen van uw blikken;
Maar de ootmoed baadt zich in het licht,
Waarvoor de boozen schrikken.
Gij hebt aan Adams zwak geslacht,
In schuld en wee verloren,
Met teedre Vaderzorg gedacht,
Afvalligen terug gebracht,
Tot kindren weêrgeboren.

Gij leidt uw kindren bij de hand,
Langs doorn- en distelpaden,
Om hen in 't hemelsch vaderland
Met vreugde te verzaden;
En laat Ge uw vriendlijk aanschijn weêr
Met nieuwe glansen blinken;
Dan stort Ge uw vrede en blijdschap neêr,
Dan stijgt hun lofzang U ter eer,
Waarvan hun tenten klinken.

Leer Gij ons goede kindren zijn,
Die op uw trouwe leven,
In zwarten nacht of zonnenschijn;
Gij zult ons nooit begeben.

Zoo make ons hart die goedheid groot,
 Die al ons heil bewerkte;
 Zoo zij in vreugd of bangen nood,
 En bij het grimmen van den dood,
 Uw blijdschap onze sterkte!

Van Groningen.

V.

Wijze: (?)

Wij loven, Heer! uw heilgen naam
 Met psalmen, in uw tempelgangen!
 U zingen uw verlost en zaam,
 U, waard alleen dien lof te ontvangen;
 Die al wat groot en heerlijk is,
 Die al wat ademt riept in 't leven,
 Wiens almacht niets kan wederstreven,
 Die 't licht schept en de duisternis.

Voor U, den Koning van 't heelal,
 Verdwijnt der vorsten groot vermogen.

Gij spreekt: nu luistren berg en dal,
 Aanbiddend voor uw troon gebogen.

Gij, magtig God! maakt arm en rijk,
 Doet leven, of ten grave dalen;
 Verneêrt, of doet in hoogheid pralen.

Wie, Heer! wie is aan U gelijk?

Heer, onze God, zoo hoog in eer!
 Voor zondaars wilt Ge een Vader wezen;

Uw Eengeboorne zondt Gij neêr,
 Tot heil van allen die U vreezen.

Uw liefde is als uw majesteit,
 Zij deed voor ons uw Eenge sterven,
 Opdat wij eeuwig mogten erven
 Het leven en de onsterfelijkheid!

O God! die ons dat heil bereidt,
Laat al wat leeft U eere geven!

Uw trouw, uw goedertierenheid,
Is boven zon en maan verheven!

Gij, die in 't hooge en heilige woont!
Gij, Heer der englen, magten, troonen!
Wilt ook in 't nedrig harte wonen,
Dat dankbaar U zijn liefde toont.

Heer! op uw magt, die almagt is,
Steunt ons vertrouwen. — Gij blijft waken!

Gij zult in alle droefenis
Uw woorden Ja en Amen maken!
Uw trouw staat vast; uw heerschersstaf
Zal, wat verkeere, uw kroost beschermen! —
Verlosten! steunt op Gods ontfermen,
En wischt uw bange tranen af!

W. A. Dwars.

VI.

Wijze: Gez. 16. Herv. B.

God is mijn lied,
Zijn liefde kent geen perken!
Uw VADERNAAM, o God! prijkt in uw werken,
Waarheen 't geloovig hart ook ziet.

Gij wilt en spreekt,
En scheppingswondren worden;
En buiten U geen magtwoord, dat hun orden,
Hun kracht of samenwerking breekt.

Licht is uw kleed,
 En liefde zijn uw daden.
 Gij heerscht met magt, maar goedheid zijn de paden,
 Die Gij van eeuwigheid betreedt.

Oneindig rijk,
 En bron van 't hoogst verblijden,
 Een schild in nood, een trooster onder 't lijden;
 Wie is in liefde aan U gelijk?

Gij gaaft uw Zoon,
 Uw heilig welbehagen;
 Hij heeft het kruis voor mijne schuld gedragen;
 Zoo trok uw hand mij tot uw troon.

Waarheen ik ga,
 Uw trouw zal mij omgeven;
 En wat mij dreig, geen vijand doet mij beven,
 Ik ken mijn God en zijn genâ.

Dies zing ik God!
 Hij, oorsprong van mijn leven,
 Wil hier mij troost en kracht en blijdschap geven,
 En eens bij Hem 't volzaligst lot.

Naar Gellert.

VII.

Wijze: Ps. 66 Herv. B.

Laat, Christnen! laat uw lofzang rijzen!
 Mijn ziel, verhef u boven 't stof!
 Wie zou des Heeren naam niet prijzen,
 Niet medestemmen in zijn lof?

O God! U wijden we onze zangen;
Want U is heel ons hart gewijd;
En Gij, Gij wilt den lof ontvangen
Van 't volk, dat uwen naam belijdt.

Wij zullen U ter eere zingen,
Voor wien geheel ons harte blaakt,
Van U, door U zijn alle dingen,
En U tot heerlijkheid gemaakt.
Één lofied stijgt uit duizend monden;
En aarde en hemel stemmen zaam,
Om in hun jubel te verkonden,
De grootheid van uw ééngen naam.

Begin en eind van alle dingen!
Niets is voor uw gezigt bedekt;
Geen engelen, die uw troon omringen,
Zijn in uwe oogen onbevekt.
Gij, Heer van aarde en stargewelven!
Uw almagt voert alom 't gebied;
Gij zijt volzalig in U zelve,
Gij, eindloos God! verandert niet.

Wat voorregt, nooit naar eisch te roemen!
Ver boven 's werelds glans en schijn,
Dat wij U Vader mogen noemen,
En weten dat we uw kindren zijn.
Wij vallen in aanbidding neder;
Ons lied rijst staamlend tot uw troon:
Heer, in ontferming naamloos teeder!
Gij gaaft aan de aarde uw eengen Zoon!

Aan U, o doel van ons verlangen!
Zij onze hulde toegebracht.
Gij slechts zijt waardig onze zangen,
Aanbidding, heerlijkheid en kracht.
Ons hart zal zich in U verblijden,
Altijd ontgloeijen tot uw lof,
En eens U reiner lofzang wijden,
Voor uw en troon in 't hemelhof.

J. H. Bok Jr.

VOLGREEKS

DER

BEDE-, BOET-, KLAAG-, TROOST- EN LOFZANGEN, IN HET GEZANGBOEK.

BEDEZANGEN.

Gez.

290. Gez. 79 Herv. B., gewijzigd en aangevuld naar den Remonstr. 1sten B, Gez. 78 en Haarlemmer Doopsgez. B. Gez. 74, van Mevr. *E. J. van de Velde*, geb. *Helmcke*.
291. Gez. 5 H. E. L. B., van *N. S. van Winter*, veranderd naar het berijmde Gebed des Heeren, achter den Herv. Psalm B.
292. I.
293. II, het dagelijksche gebed van Prins *Eugenius van Savoye*, (zie Navors. 1852, blz. 253) een der grootste veldheeren zijner eeuw en even voortreffelijk staatsman als burger en mensch, geb. 1665 te Parijs, overl. te Weenen 1736.
294. Gez. 19 Herv. B., door *B. van Weemen*, met verandering.
295. Ps. 143 Herv. B., naar *Laus Deo*, met weglating van vers 3, 4, 7, 9 en 12.
296. III.
297. Ps. 119, vs. 3, 5, 6, 9, 17, 18, 19 en 67, naar den Herv. B. en *Laus Deo*.
298. IV, naar het Zweedsche Psalmboek N°. 201,
299. Ps. 139 H. E. L. B., met weglating van vs. 5—8 en vers 9 veranderd.
300. Gez. 128 H. E. L. B., van *N. S. van Winter*, met verandering.
301. Gez. 127 H. E. L. B., van *Lukas Pater*, met verandering.
302. Gez. 129 H. E. L. B., van *Lublink de Jonge*, met kleine verandering.
303. Gez. 130 H. E. L. B., met kleine verandering, van *Lukas Pater*, waarschijnlijk naar een lied van *P. Speratus*. Zie Wurtemb. Gez. N°. 320.
304. Gez. 137 H. E. L. B., met eenige verandering. Naar het Wurtemb. Gez. N°. 346 van *Martin Schalling*, geb. 1532 en overl. als leeraar te Neurenberg in 1608.

BEDE-, BOET-, KLAAG-, TROOST- EN LOFZANGEN.

Gez.

305. V, naar een lied van *C. Wesley*, het hoofd der Methodisten, geb. 1702 en overl. 1791.
 306. VI, naar een lied van *Newton*, de beroemdste natuurkundige van zijnen tijd, geb. 1642 en overl. 1727.
 307. Gez. 87 Herv. B., van *H. van Alphen*.

BOETGEZANGEN.

308. I, naar Ps. 15.
 309. Ps. 32, vs. 1, 3, 5 H. E. L. B., van *N. S. van Winter*, met kleine verandering.
 310. Ps. 38 vs. 1, 18, 21, 22 met verandering uit den Herv. B.
 311. Ps. 51 Herv. B., met verandering en weglating van vs. 9^b.
 312. Gez. 147 H. E. L. B., met kleine verandering en weglating van vs. 7, naar het Hoogduitsch van *M. Rutilius*, overl. 1618, en *Johannes Major*, overl. 1654. Zie Dantz. Gez. N°. 528.
 313. II, met weglating, naar een lied van *Louize Henriëtte van Oranje*.
 314. Gez. 151 H. E. L. B., met kleine verandering, naar het Hoogduitsch van *J. Flittner*, overl. 1678. Zie Dantz. Gez. 953. Dit lied werd bij de laatste godsdienstoefening der Evangelischen te Munster gezongen.
 315. III, naar het Hoogduitsch van *Joach. Neander*, de vriend van *Spener*.
 316. Gez. 148 H. E. L. B., met kleine verandering. Oorspronkelijk is het lied van *Barth. Ringwald*. Zie Wurtemb. Gez. N°. 294.
 317. Gez. 149 H. E. L. B., met verandering en verkorting in vs. 3 en 4 en weglating van vs. 6.
 318. Gez. 150 H. E. L. B., met weglating van vs. 7 en kleine verandering.
 319. Ps. 25 Herv. B., vs. 2—7, met verandering.
 320. IV, uit de *Olney Hymns*, naar Joh. VI: 67—69.
 321. Gez. 146 H. E. L. B., met verandering.
 322. Gez. 83 Herv. B., van *Ahas. van den Berg*, naar *Schubart*.
 323. V.
 324. VI.
 325. VII, naar het Hoogduitsch van *Lavater*. Zie Wurtemb. Gez. N°. 390.

BEDE-, BOET-, KLAAG-, TROOST- EN LOFZANGEN.

KLAAGGEZANGEN.

Gez.

326. I, naar Ps. 6.
327. Ps. 7, vs. 1, 6 en 9, met verandering, uit den H. E. L. B.
328. Ps. 86 Herv. B., vs. 1—6, vs. 1 en 6 met kleine verandering.
329. II, naar Ps. 102.
330. Gez. 91 H. E. L. B., met kleine verandering van *B. de Bosch*, naar *P. Gerhard*.
331. Ps. 28 H. E. L. B., met weglating van vs. 1^b, 2^a, 3 en 4.
332. Ps. 42 Herv. B., vs. 1, 2, 3, 5 en 7, met verandering.
333. Gez. 295 E. L. B., van *Lublink de Jonge*.
334. Gez. 201 E. L. B., met weglating van vs. 2—4, van Mevr. *P. Elter*, geb. *Woesthoven*.
335. III, naar Koloss. III: 2.
336. Gez. 159 H. E. L. B., met weglating van vs. 5, 9, 11, 12 en verandering.
337. Ps. 31 H. E. L. B., vs. 1, 8, 13, 5, 16, 20, 21 en verandering.
338. IV, naar het Zweedsche Psalmboek Gez. 245.
339. V.
340. Ps. 130 H. E. L. B., van *P. Meijer*, met kleine verandering in vers 5.

TROOSTGEZANGEN.

341. Ps. 27 Herv. B., vs. 1, 2 en 7.
342. Ps. 121 H. E. L. B., met verandering.
343. Ps. 115 Herv. B. vs. 6, 7 en 8.
344. Ps. 73 Herv. B., vs. 1, 7, 12, 13 en 14, vs. 7 met verandering.
345. Ps. 62 H. E. L. B., vs. 1 met verandering en vs. 4 en 5, van *J. Lublink de Jonge*.
346. Ps. 40 H. E. L. B., vs. 2 en 5 met verandering.
347. Gez. 89 H. E. L. B., met weglating van vs. 4 en 13 en verandering, van *B. de Bosch*, naar *Gellert*.
348. Gez. 90 H. E. L. B., van *Lublink de Jonge*, naar *Gellert*, met verandering.
349. Gez. 160 H. E. L. B., met weglating van vs. 4, door *N. S. van Winter*.
350. Gez. 162 H. E. L. B., van *Lublink de Jonge*.
351. I, door *W. A. Duars*.
352. II.

BEDE-, BOET-, KLAAG-, TROOST- EN LOFZANGEN.

Gez.

353. Gez. 163 H. E. L. B., met verkorting, door *van Winter*, naar *P. Gerhard*.
354. Gez. 165 H. E. L. B., met kleine verandering, door *Lublink de Jonge*, naar een lied van *G. Neumark*, geb. 1621 en overl. 1681. Bibliothecaris te Weimar, geraakte hij in groote armoede en moest in Hamburg zijn instrument, de *viola di gamba* (knie-viool), verpanden. Tegen zijne verwachting nam de Zweedsche Resident, Heer *von Rosenkranz*, hem tot geheimschrijver aan. Nu loste *Neumark* zijne viola weder in, en het eerste lied, dat hij onder het storten van vele tranen daarop speelde, was juist dit lied.
355. Gez. 20 Herv. B., van *H. van Alphen*.
356. Gez. 22 Herv. B., van *P. L. van de Kasteele*.
357. Gez. 27 Herv. B., van *H. van Alphen* naar *Kamphuijzen*.
358. Gez. 141 E. L. B., van *Petronella Moens*, naar een lied van *S. Rodigast* (Wurtemb. Gez. N°. 461), Rector te Berlijn, geb. 1649 en overl. 1706.
359. III.
360. IV, met verkorting en verandering.
361. Gez. 64 Remonstr. 1sten B., met weglating van vs. 3 en 5, van *B. de Bosch*.
362. Gez. 53 Herv. B., van *R. Feith*, met verandering.
363. V.
364. VI, naar het Hoogduitsch van *Benj. Schmolck*, (Wurtemb. Gez. 467), geb. 1672, Leeraar te Schweidnitz in Silesië. Zeven jaren vóór zijnen dood (1737) werd hij door eene beroerte verlamd en later geheel blind.
365. VII.
366. VIII, met verandering, naar het Hoogduitsch van *J. A. Rothe* (Wurtemb. Gez. N°. 332), die lang met *Zinzendorf* in betrekking stond, geb. 1688 en overl. 1758.
367. IX.
368. Gez. 155 H. E. L. B., door *B. de Bosch*, met verandering.
369. Gez. 51 Herv. B., met weglating van vs. 2, door *H. van Alphen*.
370. X, naar Hebr. XII: 1—12.
371. XI, naar het Hoogduitsch van *K. J. P. Spitta* (Wurtemb. Gez. N°. 82), geboren in 1801 te Hannover, Leeraar te Hameln.

BEDE-, BOET-, KLAAG-, TROOST- EN LOFZANGEN.

Gez.

372. XII, naar het Hoogduitsch van *C. L. Edeling* (Wurtemb. Gez. N°. 343), hofmeester van den Graaf *von Zinzendorf*, overleden 1742.

373. XIII.

LOFGEZANGEN.

374. I.

375. Ps. 150 H. E. L. B., door *N. S. van Winter*, met kleine verandering.

376. Ps. 95 H. E. L. B., door *N. S. van Winter*, met weglating van vs. 5—7 en kleine verandering.

377. Ps. 117 H. E. L. B., met weglating van vs. 1 en kleine verandering.

378. Gez. 88 H. E. L. B., met verandering, van *B. de Bosch*, naar het Hoogduitsch. Zie Dantz. Gez. N°. 318.

379. Ps. 8 Herv. B., met weglating van vs. 2, 7, 8 en kleine verandering.

380. Ps. 104, vs. 1, 3, 5, 7, 13, 14^a, 16^a, 17^b, 18^b H. E. L. B., van *L. Pater*, met verandering.

381. Gez. 74 E. L. B., van *Uijlenbroek*, met weglating van vs. 2, 4, 5 en verandering.

382. II, naar Jes. XLV.

383. Ps. 146 Herv. B., met kleine verandering en weglating van vs. 6 en 7.

384. Ps. 33 H. E. L. B., door *N. S. van Winter*.

385. Ps. 33 Herv. B., vs. 1^a, 2^b, 6, 7, 10 en 11.

386. Ps. 113 H. E. L. B., met verandering.

387. Gez. 4 Herv. B., van *Zubli*, naar *J. A. Cramer*. Zie Wurtemb. Gez. N°. 38.

388. Gez. 5 Herv. B., van *J. Scharp*, met weglating van vs. 2 en kleine verandering.

389. Gez. 49 E. L. B., vs. 1, 3, 5^a, 4^b, van *J. L. Nierstrasz Jr.*

390. III, naar *Sturm*.

391. Gez. 8 Herv. B., met weglating van vs. 3 en 4, van *W. Bilderdijk*.

392. Gez. 9 Herv. B., met weglating van vs. 1 en 2, door *Ahas. van den Berg*, naar *B. Munter*.

393. Ps. 99 Herv. B., vs. 1, 2, 3 en 8, met verandering.

394. Ps. 111 H. E. L. B., met weglating van vs. 3—5, van *P. Meijer*.

BEDE-, BOET-, KLAAG-, TROOST- EN LOFZANGEN.

Gez.

395. Ps. 136 Herv. B., vs. 1—5, 25 en 26, met kleine verandering.
396. Ps. 36 H. E. L. B., vs. 3—5, met kleine verandering.
397. Gez. 12 Herv. B., door *Ahas. van den Berg*, naar *Gellert*, met kleine verandering.
398. Gez. 62 Remonstr. 1sten B., vs. 1 en 2, van *Kasteleyn*, met kleine verandering.
399. Ps. 145 Herv. of H. E. L. B.
400. IV.
401. Ps. 23 H. E. L. B., met weglating van vs. 3.
402. Ps. 138 Herv. B. en naar *Laus Deo*.
403. Ps. 105 H. E. L. B., vs. 1, 2 en 3, met verandering.
404. Ps. 103 Herv. B., met verandering in vs. 3, 4 en 5.
405. Gez. 143 H. E. L. B., van *Lublink de Jonge*, naar een lied van *Nic. Selnecker*, geboren te Neurenberg in 1532, *Melanchtons* leerling en vriend en Hoogleraar te Leipzig. Hij overleed in 1592.
406. V, naar het Fransch van *C. Malan*, leeraar te Genève.
407. VI, *Gellert* gevolgd.
408. VII.
409. Gez. 72 Remonstr. 1sten B., van Mevr. *van de Velde*, geb. *Helmcke*.
410. Gez. 38 Herv. B., van *J. Scharp*, met weglating van vs. 2, 4 en 5.

XVII.

BIJ BIJZONDERE GELEGENHEDEN.

BIJ INZEGENING EN INTREDE VAN LEERAARS OF OPZIENERS.

I.

Wijze: Gez. 13 H. E. L. B.

Looft, looft nu aller heeren Heer,
Gij, zijne knechten, geeft Hem eer;
O wachters van zijn heilig koor!
Uw lied dring tot zijn hemel door!

Genadig God! sla van omhoog
Op uwen dienaar gunstig 't oog!
Hij knielt eerbiedig voor U neêr,
En wacht uw zegen, liefdrijk Heer!

Dat 's Heeren zegen op u daal!
Zijn gunst in Christus u bestraal;
Zijn Geest, door heilig pinkstervuur,
Uw hart regeer, uw woord bestuur.

II.

Wijze: Gez. 165 H. E. L. B.

De leeraar heeft U trouw gezworen,
O Jezus, eeuwig Hoofd der Kerk!
Wij mogten uit zijn mond het hooren:
«Ik wijd mijn ziel aan 's Heeren werk!»
Heer! in ontferming naamloos groot,
Leer hem getrouw zijn tot den dood.

O God, zie op gelofte en bede
 Van uwen hemel gunstrijk neêr;
 Geef aan uw dienaar kracht en vrede,
 Zijn arbeid zij tot Christus eer;
 Zijn geest en invloed leev' zelfs voort,
 Als reeds zijn stof aan 't graf behoort.

Doe zoo hem tal van zielen winnen
 Voor 't rijk, hier boven ons bereid;
 Leid daar uw tempelkoor hem binnen,
 Bekleed met eeuwge heerlijkheid;
 Dat wij, zijn trouwe zorg tot loon,
 Zijn vreugde eens zijn en eerekroon.

III.

Wijze: Ps. 95 H. E. L. B.

Genadig Vader! neig uw oor,
 Leen aan ons smeekgebed gehoor,
 Wij bidden uwen zegen
 Voor hem, die aan uw dienst verpand,
 Ons leidsman is naar 't vaderland;
 Geef voorspoed op zijn wegen.

Zoo moge 't zaad, door zijne hand
 Gestrooid in 't U bereide land,
 Eens rijpe vruchten dragen;
 Een oogst, die zestig-, honderdvoud,
 Hem rijker loont dan eer en goud,
 In Jezus welbehagen.

Op U, o Vader, is ons oog,
 Gemeente en leeraars zien omhoog,
 Och, laat uw Geest ons leiden!
 Blijft uw genade, uw vrede ons bij,
 Dan zal geen storm of noodgetij
 Van uwe liefde ons scheiden.

IV.

Wijze: Gez. 68 Herv. B.

Broeders! zusters! 't hart naar boven!
 Laat ons, met vereend gemoed,
 Onzen trouwen Herder loven,
 Die zoo magtig is, als goed;
 Die aan zijne schapen denkt,
 En, na droefheid, vreugde schenkt!

Roept Gij die uw kudde weiden,
 Heer! van hunnen werkring af,
 Zelf blijft Gij de schapen leiden
 Met uw opperherdersstaf;
 Heiland! Gij vergeet hen niet,
 Voor wie Gij uw leven liet.

Hoor ons thans uw roem verkonden!
 In den nieuwen heilgeant
 Zien wij, in dees blijde stonden,
 Van uw liefde 't onderpand.
 Leg in zijnen mond uw woord,
 Spreek, en uw gemeente hoort.

Breng door hem tot ons dien vrede,
 Die gegrond is in uw bloed;
 Deel hem al uw gaven mede,
 Wijsheid, vroomheid, kracht en moed,
 Maar de liefde 't allermeest,
 't Reinste kenmerk van uw Geest!

Zóó de liefdeband gesloten!
 Zóó, in God en Christus één,
 Voortgereisd, als bondgenooten,
 Christnen! naar den hemel heen!
 Dat de vrucht dáár eeuwig duur,
 Heiland! van dit feestlijk uur!

A. Francken.

V.

Wijze: Gez. 68 Herv. B.

Ja en Amen, God der waarheid!
 Ja en Amen blijv' het woord,
 Uit den mond van uwen dienaar,
 In dit plechtig uur gehoord.
 Bron van wijsheid! God van magt!
 't Blijve een woord van licht en kracht.

Zie, o God! met liefde neder
 Op den arbeid, thans aanvaard;
 Laat door leering en vermaning,
 Hier uw heilwoord zijn verklaard!
 't Kruis van Christus, onzen Heer,
 Blijv' de ziel van 's dienaars leer.

Vader! schenk hem moed tot strijden,
 In des Heilgen Geestes kracht;
 Doe aan schuldige Adams zonen,
 Door hem tot uw Zoon gebragt,
 Uw genade in Christus zien,
 U hun hart ten offer biên.

Hoor die bede, liefdriek Vader!
 Wees met dienaar en gemeent'!
 Maak hen zaam door hoop en liefde,
 Door 't geloove naauw vereend;
 Maak hen, God! door daad en leer,
 Eens volkomen in den Heer!

G. H. Sesbrugger.

BIJ DE BEVESTIGING VAN NIEUWE LEDEN.

I.

Wijze: (?)

DE NIEUWE LEDEN.

Daar staan wij, Heer! de door uw doop
 Als kindren U gewijden,
 Gereed om U, als onze Hoop,
 Met eerbied te belijden.

DE GEMEENTE.

Wie voor de menschen Hem belijdt,
 Met hart en mond te gader,
 Belijdt Hij eens, te zijner tijd,
 Voor de englen en zijn Vader.

DE NIEUWE LEDEN.

Geheel het hart, dat U behoort,
En U alleen wil dienen,
Zegt Amen op uw dierbaar woord,
O Zoon des Ongezienen!

DE GEMEENTE.

Dat leert men niet van vleesch en bloed.
Heb dank, o God daar boven!
Die hen 'en ons hebt opgevoed
Tot kinderlijk gelooven.

DE NIEUWE LEDEN.

Zoo doen wij nu den heilgen eed,
(Och! dat uw Geest ons schrage!)
Om tegen al, wat zonde heet,
Te strijden te allen dage.

DE GEMEENTE.

Die houdt, wat hij bezworen heeft,
Verkrijgt de kroon des levens.
O Vader! die het willen geeft,
Geef hun 't volbrengen tevens.

DE NIEUWE LEDEN.

Wij willen wandlen langs het pad,
Door Jezus eens betreden,
En zoo als Hij heeft liefgehad,
Ons hechten aan zijn leden.

DE GEMEENTE.

Wij reiken u de broederhand,
 Als onze medestrijders.
 Versterk, o God! den liefdeband,
 En zegen uw belijders.

ALLEN TE ZAMEN.

Ons lied rijz', Vader! tot uw troon,
 Waarvoor we aanbeddend knielen,
 Lofzingerde U en uw Zoon,
 Den Redder onzer zielen!

Molster.

II.

Wijze: Ps. 106 H. E. L. B.

Laat ons trouw zijn tot het ende!
 Dat geen twijfling, angst of nood
 Ons van 's Heeren voetspoor wende!
 Laat ons trouw zijn tot den dood!
 't Lijden ons op aard' bereid,
 Haalt niet bij de heerlijkheid,
 Die de Heiland ons zal geven,
 In 't volzalig hemelleven.

Laat ons trouw zijn in 't gelooven
 Tot den jongsten levensstond;
 Laat geen wereld 't heil ons rooven
 Van het eeuwig vreêverbond:
 Streele ons blijdschap, drukke ons leed,
 Heilig stave ons hart zijn eed;
 Hoe ook 't ongelooft ons smade,
 Houden we ons aan Gods genade!

Zijn wij trouw in onze liefde
 Hem, die ons heeft lief gehad;
 Die, wat smart aan 't kruis Hem griefde,
 Stervend voor zijn beulen bad!
 In die liefde aan Hem gelijk,
 Erven we eens zijn koningrijk.
 Voor de schulden liet Hij 't leven;
 Laat ons iedre schuld vergeven!

Zijn wij trouw in onze hope
 Tot den laatsten avondstond.
 Wat op aard' de tijd ook sloope,
 Onze hoop is vast gegrond.
 Moog' heel de aarde in puin vergaan,
 't Woord des Heeren blijft bestaan!
 Zou de mond der Waarheid liegen;
 Zou, wat Hij belooft, bedriegen?

Toonen we ons geloof en hopen,
 Maar de liefde 't allermeest!
 Laat ons zaam den heilweg loopen,
 Tot de rust op 't eeuwig feest!
 Liefde, oneindig groot en vrij,
 Voert dáár eeuwig heerschappij.
 Ons geloof wordt dáár aanschouwen
 Van den God van ons vertrouwen!

W. A. Dwars.

III.

Wijze (?)

O, mijn Heiland! laat mij nooit vergeten
 Uw genade en mijne schuld,
 Hoe Gij mij, in nacht des doods gezeten,
 Heer! verdroegt met kalm geduld!

Moge uw Geest 't mij telkens weder malen,
 Hoe Gij 't schaap, dat van U af ging dwalen,
 Trouwe Herder! hebt gezocht,
 En hoe duur wij zijn gekocht!

Ik ben de Uwe! — spreek Gij daarop: 't Amen!
 'k Noem me uw dienaar tot aan 't graf.
 'k Vind geen naam, die, onder alle namen,
 Mij ooit rijker eerkroon gaf.
 'k Leef met U, en 'k wil ook met U sterven,
 Met U strijden, met U 't loon verwerven.
 Dit zij, tot mijn jongsten stond,
 Dierbre Heiland! ons verbond!

W. A. Dwars.

BIJ DE WISSELING DES JAARS EN DER
 JAARGETIJDEN.

I.

Wijze: (?)

Zie ons, ô God, voor U in 't stof gebogen!
 Weêr is voor ons een jaarkring heengevlogen.
 Hij bragt ons vreugd en onspoed uit den hoogen.
 Heer! wat Gij deedt, in liefdrijk alvermogen,
 't Wordt in uw huis thans diep door ons gevoeld,
 O! 't heeft alleen ons waar geluk bedoeld.

Ach! wie zijn wij na uw weldadigheden?
 Hoe wankel zijn in 't heilspoor onze treden,
 Hoe koud en traag kent Ge onze smeekgebeden,
 Hoe morrend is door ons uw tucht geleden!
 Ach! waar wij zien op 't afgelegde pad,
 Aan allen kant houdt ons de schuld omvat.

Doe, Vader! doe ons niet naar onze daden;
 Wij staan voor U met schaamte en smart beladen!
 Gij deedt ons wel en wij, wij overtraden!
 Vergeef ons, wil ons smeeken niet versmaden;
     Hoor, hoe ons hart met tranen bij U pleit;
     Toon ons genâ naar uw goedgunstigheid!

Vergeef ons, God! en leer aan 't vlugtig leven
 Ons, wijs van zin, een heilger rigting geven!
 Geef ons, vernieuwd en door uw Geest gedreven,
 In vast geloof uw Eengen na te streven;
     En maak in Hem ons, armen, deelgenoot
     Van 't goed, dat blijft in spijt van graf en dood.

Zoo moge uw schicht, ô dood, geen vorsten sparen,
 Geen jeugd ontzien of mannelijke jaren,
 En spotten met de kroon van grijze haren;
 Wij zullen kalm op al dat woeden staren,
     En juichen, als 't ons aarde en leven rooft,
     In 't eeuwig heil, dat Jezus kruis belooft,

Neem, God! ons aan, leid verder onze schreden,
 Opdat door ons, steeds werkzaam in gebeden,
 De goede strijd ten eind toe zij gestreden;
 Zoo wordt met U 't vernieuwde pad betreden,
     Getroost, gerust, gesterkt in uwe kracht,
     En is in U eens ons ontslapen zacht.

C. S. Adama van Scheltema.

II.

Wijze: Gez. 13 Herv. B.

Voorbij is, Christnen! weêr een jaar,
     Met al zijn hoop en schijn,
 En voor hoevelen moest dat jaar
     Een laatste proeftijd zijn.

Het vloog gelijk een pijl daar heen;
 Ach! wien 't geen winste gaf,
 Erkenne 't nog met rouwgeween,
 En vrees voor 's Hoogsten straf.

Och, dat der jaren snelle vlugt
 Ons eindelijk wijzer maak!
 En 't hart, dat nu in droefheid zucht,
 Van heilgen ijver blaak!

Zie, Vader! zie ontfermend neêr,
 Vergeef ons onze schuld;
 Blijf ons, uw grooten naam ter eer,
 Nog dragen in geduld.

Aan U behoore, aan U alleen,
 Ons huis en hart voortaan;
 Leer zelf, ô God! met vaste schreên
 Den engen weg ons gaan.

En is weêr 't nadrend jaar voorbij,
 Dat, met vernieuwden zin,
 Geheel ons leven Christus zij,
 En 't sterven ons gewin.

III.

Wijze: Gez. 96 Herv. B.

Halleluja! prijst den Onbegonnen,
 Die bij jaar noch eeuwen telt;
 Die den loop der wentelende zonnen
 Onverwrikt heeft vastgesteld;

Die, wat immer wisslen mogt of keeren,
't Groot heelal bleef door zijn wenk regeren!
 Geeft Hem, aller schepslen Heer,
 Eeuwig, eeuwig roem en eer!

Halleluja! dankt den milden Vader,
 Die het weldoen nooit vergeet;
 Dankt Hem, die de rijkste zegen-ader
 Dag aan dag ontspringen deed!
 Hoe de wereldzee ook bruisend woedde,
 In zijn Vaderarm was rust en hoede:
 't Hart, in zulk een God verblijd,
 Eeuwig, eeuwig Hem gewijd!

Halleluja! hulde en eer geboden
 Den Beheerscher van het graf,
 Die de sleutels van het rijk der dooden
 Zijnen Zoon in handen gaf!
 Wat ook dierbaars tijd en dood ons roofden,
 Zalig zijn de ontslaapnen, die geloofden:
 Met hen Gods genade en magt
 Eeuwig, eeuwig lof gebragt!

Vader! zie ons met gewonde zielen,
 Nogmaals vol van zondenrouw,
 Maar ook vol geloove voor U knielen,
 Steunend enkel op uw trouw:
 Met dien staf geklemd in onze handen,
 Doet Ge, aan 't eind der reis, ons veilig landen,
 Dáár, waar U, op englenwijs,
 Ook *ons* eeuwig Hallel prijz'!

A. Francken.

IV.

Wijze: Gez. 30 of 13 H. E. L. B.

Komt, Christnen! eer wij verder treên,
 Smelte aller hart en stem ineen;
 Klimm' tot Gods heerlijk hemelhof
 Een laatste lied van dank en lof.

Hier zien wij ligt elkaâr niet meer,
 Maar beter oord vereent ons weêr,
 Verlost van zonde, zorg en pijn;
 Hoe zalig zal dat weêrzien zijn!

Hoor, Vader! hoor ons lofgeklank;
 U brengen wij in Christus dank!
 De tijd snelt voort, — Gij blijft en waakt,
 Gij, die uw kindren zalig maakt.

V.

Wijze: (?)

Onze aard' volbrengt gestaâg haar wisselingen,
 En dag en maand en jaar verdwijnt in 't niet;
 De stroom des tijds drijft in zijn wentelkringen
 Ons leven voort als golven van een vliet:
 En elke zon voert ons uw toekomst tegén,
 O Heiland! die ons vrijkocht door uw bloed:
 Haast komt Gij, op uw wolkenkoets gestegen;
 Maar eerst, ô Heer! kom, woon in mijn gemoed!

Haast neemt de grond, thans door mijn voet betreden,
 Mijn beendren op in zijn ontsloten schoot:
 Dan zoekt het oog vergeefs mijn jongste schreden,
 En 't vindt een graf, dat mij zijn schuilplaats bood;

Maar zal ik eens tot nieuw bestaan ontwaken,
 Zal eens uw oog met meer dan zonnengloed,
 Uw rigtend oog, ô Heer! mij tegenblaken:
 Kom eerst, mijn Vorst! en woon in mijn gemoed.

Gij hebt mijn ziel gered van 't eeuwig sterven,
 Gij die U zelf ten offer gaaft voor mij:
 'k Ben de uwe, Heer! maar ach, hoe menigwerven
 Ontsteelt mijn hart zich aan uw heerschappij!
 O! kom welhaast uw rijk op aarde stichten,
 Door 't schepslendom met lofgejuich begroet;
 Maar eer die dag, die heildag, aan zal lichten,
 Mijn Goël kom, en woon in mijn gemoed!

Uw engel zweeft door alle hemelstreken,
 En draagt alom uw evangeliewoord,
 In elke taal, die stervelingen spreken,
 Van volk tot volk, van wereldoord tot oord.
 O! zweev' hij voort, en ademe om hem henen
 Een lentelucht, een liefde- en levensgloed,
 Tot om uw troon de volken zich vereenen,
 En de eeuwge vreugd zich veste in mijn gemoed!

Mr. H. J. Koenen.

VI.

Wijze: Ps. 2 H. E. L. B.

Wat zijt Gij groot, wat zijt Gij goed!
 — Zoo heffen we aan met blij gemoed, —
 Mildzeegnend Opperwezen!
 Het feestgroen, dat weêr 't aardrijk siert,
 De schepping, die haar hoogtijd viert,
 Looft U, den Nooitvolprezen!
 Uw zonne, die Gij op laat gaan,
 Lacht dankbren en ondankbren aan;

Gij strooit uw lenterozen
 Ook op het pad der zondaars, Heer!
 En uit uw wolk drupt zegen neêr
 Op goeden en op boozen.

Wat zijn uw giften veel en rijk! —
 O! maak ons meer uw beeld gelijk,
 In zegenend erbarmen!
 Laat van die heilige liefdevlam
 Één sprank, die uit uw hemel kwam,
 Ook ons de borst verwarmen;
 Dan roepen wij, als Gij, ô Heer!
 Den diepstgevallen zondaar weêr,
 Hoe ver hij af mogt dwalen;
 En 't schijnsel van dien liefdegloed,
 Die 't ijs tot tranen smelten doet,
 Zal in zijn harte stralen.

Een handvol zaad, met zorg vergaard,
 Zonk, met een vromen wensch, in de aard',
 Gods adem hield het wakker.
 En 't zaad is welig opgegaan:
 Blik om u — 't langzaam rijpend graan
 Drijft golvend langs den akker.
 En ging ook menig kiem te loor,
 Te vroeg verstikkend in de voor:
 Wij blijven planten, zaaijen,
 In hoop, dat ligt één korrel vall',
 Welks vrucht, bij jublend oogstgeschal,
 Gods englen zullen maaijen.

Dies heffen we aan met blij gemoed:
 Wat zijt Gij groot, wat zijt Gij goed,

En rijk in 't weldoen, Heere!
 Uw magt, die 't al tot aanzijn wenkt,
 Die wasdom op ons pogen schenkt,
 Niet ons, niet ons zij de eere!
 Voleindig, wat uw hand begon!
 Geef 't pas ontgonnen veld uw zon,
 Aan 't kiemend zaad uw regen;
 En ons bij 't werk, dat weêr ons beidt,
 Dat aan uw englen vreugd bereidt,
 Een nog verhoogden zegen!

B. ter Haar.

BIJ DE WISSELING VAN DAG EN NACHT.

I.

Wijze: (?)

Op dezen dag verdreef de Heer
 Den nacht van hel en zonden:
 En zou ik dan dit morgenuur,
 Almagtig Schepper der natuur!
 Uw weldaân niet verkonden?

 Gij, Heer! hebt onze schuld voldaan;
 Voor ons gaaft Gij uw leven;
 Herdenke ik steeds uw smart en pijn,
 Om nooit meer zondenslaaf te zijn,
 En steeds U na te streven.

 Op heden is uw Kerk vergaârd,
 Om U, ô God, te aanbidden!
 Ik spoed er heen met dankbre ziel;
 Ach, als ik met mijn broedren kniel,
 Wees, Jezus, in ons midden!

Dáár hoor ik uw gezegend woord,
 Dáár uwe trouw verkonden;
 ô Zij dees dag me een dierbaar feest,
 En ik, in waarheid en in geest,
 Op nieuw aan U verbonden!

Op heden vlied ik de ijde zorg;
 't Is 't feest van uw verrijzen!
 Geef, Schepper! dat uw rustdag mij
 De liefste van de zeven zij,
 En leer me U waardig prijzen.

Vrouwe K. W. Bilderdijk.

II.

Wijze: Gez. 147 H. E. L. B. of Gez. 83 Herv. B.

Het duister zwicht,
 Het morgenlicht
 Verspreidt zijn gulden stralen.
 Ik zie het weêr
 En wil U, Heer!
 Mijn dank er voor betalen.

Ik sluimerde in,
 Met mijn gezin,
 En mogt verkwikt ontwaken.
 Daar 'k wachters had,
 Die, nimmer mat,
 Naar slaap noch sluimring haken.

Hoe velen sloot
 Dees nacht de dood
 De moêgekretene oogen;
 En mij verkondt
 Dees ochtendstond
 Uw trouw en alvermogen.

Mogt ik nu maar,
 Alzegenaar!
 Door dankbaarheid gedreven,
 Van nu voortaan,
 De wegen gaan,
 Door U mij voorgeschreven.

Waar ambt en stand,
 En vaderland
 En Kerk mij toe verplichten,
 Laat mij die taak,
 Als mijn vermaak
 Beschouwen en verrigten.

Zie ik bezwaar,
 Dreigt mij gevaar,
 't Zal mij geen schrik verwekken;
 Als Gij gebiedt,
 Ontbreekt het niet
 Aan vleuglen, die bedekken.

Moet ik de baan
 Des lijdens gaan,
 En mijne lampe kwijnen;
 Ik voeg mij stil,
 Naar uwen wil,
 En offer U den mijnen.

En als de dood
 Mijne oogen sloot,
 Eer deze dag zal dalen;
 Mogt schooner dag,
 Dan 'k immer zag,
 Mij dan omhoog bestralen.

Molster.

III.

Wijze: Ps. 2 H. E. I. B.

Heb dank, genadig God! Gij wilt
 Mij, zwakke, dekken met uw schild,
     Mij troosten in mijn treuren.
 Wat tegenstand mijn ziele drukk',
 Gij wilt mijn hoofd in ongeluk
     Tot U naar boven beuren.
 Ik riep tot U, Gij gaaft mij rust;
 Mijn slaap was zacht, en nieuwe lust
     Verzelde mijn ontwaken;
 Dies roem ik luid in uw genâ,
 Die eens, hoe hoog de jammer gâ,
     Ook alles wel zult maken.

IV.

Wijze: (?)

't Hosanna stijge uw naam ter eer,
     O God en Heer!
     Voor al dien zegen,
 Dien wij, om niet, en daaglijks meer,
     Van U verkregen.

Uw liefde werpt het daaglijksch brood
     Ons in den schoot,
     Op 't needrig knielen,
 En spijst den tienmaal grooter nood
     Van onze zielen.

O God, als zooveel dankensstof
 Ons hart niet trof,
 Indien wij zwegen, —
 De steenen riepen haast uw lof
 Der wereld tegen.

N. Beets.

V.

Wijze: Gez. 24 H. E. L. B.

God wil ons op nieuw verblijden!
 Komt, laat ons een dankbaar lied
 Aan den Hemelvader wijden;
 Dat ons hart Hem hulde bied'!
 't Hart, dat blij herdenken mag,
 Hoe in d' afgeloopen dag
 Gods genade ons was beschoren;
 Doe Gods liefde een lofzang hooren.

Alles noopt ons U te prijzen,
 Vader der barmhartigheid!
 Die door uwe gunstbewijzen
 Vrede en heil ons hebt bereid.
 Door geen leed of ramp ontroerd,
 Hebben wij ons werk volvoerd,
 En, bij 't weêrstaan aan de zonden,
 In uw Geest de kracht gevonden.

Schoon de zon haar heldren luister
 Aan het sterflijk oog onttrekt,
 En de nacht met somber duister
 't Sluimrend aardrijk overdekt;
 Vader! laat het lieflijk licht
 Van uw vriendlijk aangezigt
 Ons in donkerheid bestralen!
 Laat voor ons dat licht nooit dalen!

Ach! ondanks ons ernstig pogen,
 Bleven wij niet vrij van schuld.
 Toon, ô God! uw mededoogen,
 Heb met ons gebrek geduld!
 Neen, niet naar 't ontvangen licht,
 Deden we onzen kinderpligt,
 Zien wij op uw heilge wetten,
 God! hoeveel zijn onze smetten.

Zie Gij in genade, ô Vader!
 Op ons neder van uw troon;
 Stil geloovend treên we U nader,
 In den naam van uwen Zoon:
 Geef ons, door zijn dierbaar bloed,
 Vrede voor 't ontrust gemoed;
 Laat het onze zonden dekken,
 En tot reiner leven wekken.

Vader! veilig in uw hoede,
 Leggen wij het hoofd ter rust.
 Geef op morgen, wel te moede,
 Kracht tot pligt, tot strijden lust.
 Sla, beschermend Opperheer!
 Gunstig de oogen op ons neêr;
 Blijf Gij onze vrienden sparen,
 Onze vijand zelfs bewaren.

Heilge bron van zielsverblijden,
 Neem ons dankbaar lofied aan!
 U ons zelve toe te wijden
 Zij ons vreugd en lust voortaan.

Vader! wat ons deel ook zij,
 Blijf in Christus ons nabij;
 Laat uw Geest nooit van ons wijken,
 En uw liefde ons eeuwig blijken.

Naar *Joh. Rist.*

VI.

Wijze: (?)

Bij des avonds vreedzaam zwijgen,
 Hoort Gij 't stille lofied stijgen,
 Roept het dankbaar hart U aan,
 Heer! wiens goedertierenheden,
 Zelfs ons talloos overtreden,
 In getal te boven gaan.

Hoe veel goeds zondt Gij weêr neder!
 Hoe zorgvuldig, trouw en teeder
 Sloeg uw vaderoog ons gâ!
 Schoon wij U zoo vaak vergaten,
 Gij hebt ons geen uur verlaten,
 Maar beveiligd in genâ.

Dank zij U ook vóór het lijden,
 Dat met vaderlijk kastijden
 Ons deez' dag werd toegedeeld;
 O! uw roede is zoo weldadig,
 En uw hand is zoo genadig,
 Als Gij elke wond weêr heelt!

Heer! heel ook de hartewonde,
 Geef de rust weêr, door de zonde
 Dezen dag in ons verstoord!
 Delg in vaderlijk vergeven
 Alles uit, wat wij misdreven
 Met gedachte, daad of woord.

Langzaam daalt de schaduw neder,
 Spoedig sluit het oog zich weder,
 Maar uw oog slaapt nimmermeer!
 Wil ons allen dan behoeden,
 Schenk verkwikking aan de moeden,
 En den lijder rust, o Heer!

De Liefde.

VII.

Wijze: Gez. 187 Herv. B.

Hoe lieflijk straalt, in 't donker,
 Het schittrend stargeflonker,
 De zachte glans der maan;
 Als bosch en beemden zwijgen,
 En uit de donkre twijgen
 De witte neveln opwaarts gaan.

Wat vrede heerscht in 't ronde!
 Zelfs op de hardste sponde
 Dauwt rust voor d'armen man,
 Die, afgesloofd van 't zorgen,
 Zijn leed tot aan den morgen
 Verslapen en vergeten kan.

Voor wie op aarde wonen
 Moog half de maan zich toonen:
 Toch is zij vol en schoon.
 Zoo zijn er vele zaken,
 Die ons oneenig maken,
 Misleid door ijdel schijnvertoon.

Wij die, met dwaas vermeten,
 Ons zelve wijzen heeten,
 En arme zondaars zijn,

Wij bouwen luchtkasteelen,
 Wij beuzlen en krakeelen,
 En grijpen voor de waarheid schijn.

Doe ons uw heil aanschouwen,
 O God! en nooit vertrouwen
 Op wereldsch onverstand;
 Leer ons als kindren wezen,
 En, met ootmoedig vreezen,
 In eenvoud wandlen aan uw hand.

Doe, Heer! ons, zonder schromen,
 Ons doodsuur nader komen,
 Maak ons het sterfbed zacht;
 En wenkt Gij ons tot scheiden,
 Wil ons dan, Vader! leiden
 Naar 't huis, waar Ge al uw kindren wacht.

Komt, leggen wij nu weder
 Het hoofd in Godsnaam neder,
 En sluimren wij in vreê:
 Bewaak ons, Albehoeder!
 En geef den kranken broeder
 Met ons een kalme legersteê.

VIII.

Wijze: Ps. 66 Herv. B.

Weêr wijkt de dag voor 't nevlig donker,
 De zon zinkt aan de kimmen neêr,
 En onder lieflijk stargeflonker
 Verheft de zilvren maan zich weêr.

Komt, laat ook nu den danktoon rijzen,
 O Christnen! in 't geheiligd lied!
 Schoon de avond valt, Gods gunstbewijzen
 Verdwijnen met het zonlicht niet.

Heft op uwe oogen naar den hemel,
 Zoo rijk met vonken overspat!
 Gij duizelt bij het stargewemel,
 Weërkaatst in 't onbewogen nat.
 Wie kan ze noemen bij haar namen,
 Wie spreekt haar duizendtallen uit;
 Wie kent haar doel, wie zal beramen
 Den kring, die haren loop besluit?

Gij, Heer! wiens hand dat al omvâmen;
 Wiens wenk dat al regeren kan,
 Gij noemt de starren bij haar namen,
 Gij meet den hemel met een span.
 O God! hoe klein zijn we in' onze oogen,
 Bij zooveel magt en majesteit,
 En Gij, Gij hebt dáár in den hoogen
 Ons, als uw kindren, plaats bereid.

In Christus hebt Ge ons uitverkoren,
 Gekocht, geheiligd door zijn kruis,
 Om U, tot priestren weêrgeboren,
 Uw lof te zingen in uw huis.
 Dies zien wij vrolijk op naar boven,
 En stemmen U een dankbaar lied;
 Gij gaaft ons moed uw naam te loven,
 Al is 't in taal van englen niet.

Die taal zal eenmaal de onze ook wezen,
 Als spraak van 't eenig vaderland,

Waar wij geen zonde of sterven vreezen,
 En Jezus alle smart verbant.
 Zou zich dan niet ons hart verblijden,
 Als 't opziet naar uw troon, ô Heer!
 Dáár staan de grenzen van het lijden,
 De starbewoner weent niet meer.

Gij, reine geesten, die daar boven
 Met Jezus luister zijt bekleed!
 En, onvermoeid in Hem te loven,
 Met Hem dáár op de starren treedt!
 Uw Heer is ook op aarde Koning,
 Hij overwon den dood en 't graf;
 Haast zijn wij in uw blijde woning,
 En wisschen onze tranen af.

Juich, hemel! dank en jubel, aarde!
 In Christus zijt ge op 't naauwst vereend.
 Gods schepping heeft in Hem haar waarde,
 Hij is haar keur- en hoekgesteent'.
 Zingt met Gods engelen, stervelingen!
 Al loopt hier 't pad door een woestijn,
 Eens zult ge in blijder oorden zingen;
 Zal God in allen alles zijn.

C. S. Adama van Scheltema.

IX.

Wijze: (?)

Glans van 's hemels heiligen luister,
 Christus, die in 's aardrijks duister,
 Als het vrolijkst zonlicht straalt!
 Van den Vader, die onsterflijk,
 Zalig is en onverderflijk,
 Tot ons heil eens neêrgedaald!

Nu de dag verbergt zijn glansen,
 De avondstar, aan 's hemels transen,
 Ons haar flikkrend schijnsel biedt;
 Brengt ons hart den Vader psalmen,
 Moet, ô Zoon! uw lof weêrgalmen,
 Prijst den Geest ons dankbaar lied.

Gij, Gods Zoon! zijt waard te ontvangen
 Aller eeuwen lofgezangen,
 Aller schepslen jubeltoon!
 't Zaligst heil hebt Ge ons gegeven,
 Daarom rijst, ô Bron van leven!
 't Lied der wereld tot uw troon.

W. A. Dwars.

X.

Wijze: Ps. 106 H. E. L. B.

Laat mij slapend op U wachten;
 O dan slaap ik zoo gerust!
 Geef mij heilige gedachten,
 En wees in mijn droom mijn lust.
 't Ligchaam slaapt; maar 't harte waakt,
 Daar 't zich steeds in U vermaakt.
 Mag ik digt bij Jezus wezen,
 Dan dan slaap ik zonder vreezen.
 'k Heb, mijn Jezus! U van nooden,
 't Zij ik slaap, of wakend ben.
 Geef, dat ik, om 't kwaad te dooden,
 Slapend, wakend me aan U wen.
 'k Maak ook, lieve Heiland! staat
 Op uw trouw, die nooit vergaat:
 Ja, die zal mij nooit begeven,
 Zoo min hier als na dit leven.

VOOR LAND EN OVERHEID.

I.

Wijze: (?)

De koning kniel' voor U, ô Heer!
 Verheug' zich in uw kracht!
 Zij sterk in U, die nimmer meer
 Beschaamt, wie U verwacht.

Hebt Gij hem over Christnen, Heer!
 Tot vorst gesteld op aard';
 Die naam van Christen blijv' hem meer
 Dan kroon en rijksstaf waard.

Dat waarheid, dat gerechtigheid
 Zich om zijn zetel schaar';
 Als 's vijands magt zijn val bereidt,
 Bescherm hem in 't gevaar.

Hebt Gij een perk gesteld, o Heer!
 Aan zijner jarental,
 Daal' dan op hem uw vrede neêr,
 Als hij 't bereiken zal.

W. A. Dwaars.

IN PERSOONLIJKE OMSTANDIGHEDEN.

I.

Wijze: Ps. 106 H. E. L. B.

Welkom, welkom op den drempel,
Jeugdig echtpaar, wees gegroet!
Van de trouwzaal naar den tempel!
Nergens is 't voor u zoo goed!
Zwijge thans het feestgedruisch;
Stilte wone in 's Heeren huis;
Wij, wij zoeken al te gader
Hier met u ons aller Vader.

Rijzen thans de vreugdeklanken;
Is dees dag ons rijk en schoon:
't Is een dag dan om te danken,
God behoort de hoogste toon!
Schept de liefde een rein genot,
Alle liefde vloeit uit God;
Waar zij woont, daar woont de Heere;
Vader, Vader! U zij de eere!

Op des levens sombre wegen,
Plant Gij bloemen, rijk in glans,
Stort Gij hemelweelde en zegen,
En dien zegen brengt Gij thans!
Gij, Gij voerdet ook dit paar,
Liefdrijk Vader! tot elkaâr;
Daarom, — met deze echtelingen,
Willen wij Gods liefde zingen.

Wijze: (?)

Voor den troon van 't Alvermogen
 Stijgt uw jawoord naar den hoogen!
 Houdt hem beiden trouw, dien eed!
 Tot Hij naar dat woord zal vragen,
 Als gij op den dag der dagen
 Voor zijn heilig aanschijn treedt.

Zoo, zoo zien we u, echtgenooten!
 Hand in hand te zaâmgeloten;
 Plegtig, heilig is dees stond!
 Wat u immer moog verbeiden,
 Nimmer mag deze aarde scheiden,
 Wat God zelf te zaam verbond.

Komt, dat thans uw knie zich buige!
 Dat uw hart voor God betuige,
 Dat ge uw heil nu wacht van Hem!
 Knielt nu neêr! Wij bidden mede;
 Hoort! ons aller broederbede,
 Mengt zich met uw hart en stem.

R. Bennink Janssonius.

II. •

Wijze: Ps. 2 H. E. L. B.

«Ik en mijn huis, wij zijn bereid,
 «Om, Heiland! U in heiligheid,
 «Met liefde en trouw te dienen!»
 Spreek, Heer! uw «Amen» op dat woord!
 Dan leven we in uw vrede voort,
 Voor U en d' Ongezien.

Uw goede Geest keer' bij ons in,
 En vorme ons tot een huisgezin,
 Dat U zijn trouw bewaarde;
 Dat in uw liefde zalig is;
 Dat licht spreidt in de duisternis,
 En 't zout is van deze aarde.

Het eeuwig, onvergankelijk woord,
 Eens, Jezus! uit uw mond gehoord,
 Blijve in ons huis weêrgalmen;
 Uw lof stroom' dáár ten boezem uit,
 En smelte in 't lieflijk maatgeluid,
 Van jubelzang en psalmen!
 Dat huis zij 't oord, waar de ootmoed bidt,
 Maria aan uw voeten zit,
 En 't beste deel komt kiezen;
 Dat goed, dat eenig noodig is,
 Dat, zelfs bij 't allerwreedst gemis,
 Het hart nooit kan verliezen.

Ik bid U, Heer! om rijkdom niet,
 Dien de aarde hare aanbidders biedt,
 Die 't hart van U doet keeren;
 Maar 'k smEEK U om dien beetren schat,
 Die onuitspreeklijk heil bevat,
 En eeuwig zal vermeêren:
 Die rijkdom zonder wedergâ
 Is 't vast geloof aan uw genâ,
 In blijde en donkre dagen;
 Is liefde, die met andren lijdt,
 Die zich in 's broeders heil verblijdt,
 En zóó uw beeld mag dragen.

Als 't onweêr dreigt en 't buiten woedt,
 Dan blijv' het mij daar binnen zoet; —
     Als 't onheil mij doet duchten,
 Daal Gij dan in ons midden neêr,
 Dan zal 'k in uw nabijheid, Heer!
     Al 't leed der aarde ontvlugten.
 Hoor, eeuwge Ontfermer! hoor mijn beê!
 Deel aan mijn huis dien vrede meê,
     Dien niets me ooit kan ontrooven!
 Zoo wordt mijn leemen hut in 't stof
 Mij 't voorportaal van 't hemelhof,
     Van 't Vaderhuis daarboven!

W. A. Dwars.

III.

Wijze: (?)

O, zalig 't huis, waar Gij zijt opgenomen,
     Heer Jezus Christus, echte Zielenvriend!
 Waar Gij, van al de gasten die er komen,
     Het meest gevierd, het ijvrigst wordt gediend.
 Waar groot en klein U in het harte dragen,
     Waar elk op U blijmoedig de oogen slaat,
 Waar aller lippen uw bevelen vragen,
     En ieder op uw wenk dienstvaardig staat!

Welzalig, waar uw liefde, Heer! de band is,
     Die 't hart van man en vrouw omstrengeld houdt;
 Waar beider ziel op 't innigste verwant is,
     Wijl beider hope is op één grond gebouwd;
 Waar beider hart getrouw U aan blijft hangen
     In vreugde en leed, in blijdschap en in pijn;
 Waar 't beider lust is, beider zielverlangen,
     In eeuwigheid uw eigendom te zijn.

Welzalg 't huis, waar men de huwlijkspannen
 Met biddend hart U, Heer! in de armen draagt,
 En van uw milde en zegenende handen
 Een zegen voor hun blonde hoofden vraagt!
 Waar zij zich graag rondom uw schoot verzaamlen,
 En luistren wat uw liefdestem verkondt;
 Waar zij reeds vroeg het lofied leeren staamlen,
 Dat U verheerlijkt uit hun kindermund.

Welzalg 't huis, waar U de dienstbren eeren,
 En, wetend dat uw oog hen gadeslaat,
 Uw arbeid doen in d' arbeid hunner heeren,
 Uw naam ter eer en met een blij gelaat.
 Waar ze, als uw dienaars en uw huisgenooten,
 Tot elke dienst vrijwillig zijn bereid,
 Hun pligt vervullen, ijvrig, onverdroten,
 En trouw tot in de minste kleinigheid.

Welzalg 't huis, waar iedre vreugd gedeeld wordt
 Door U, wiens bijzijn elke vreugde wijdt;
 Welzalg 't huis, waar iedre wond geheeld wordt
 Door U, Heer! die er Arts en Trooster zijt!
 Is eindlijk dan het dagwerk afgeloopen,
 Verlaat dan elk de kleine vreemdlingskluis,
 Dan sluit uw hand de poorte voor hen open
 Van 't groot en heerlijk, blinkend Vaderhuis

A. Kehrer.

IV.

Wijze: Ps. 106 H. E. L. B.

Leid, ô Vader! leid mijn kindren
 Op hun pad, in vreugde of pijn!
 Zou 't uw trouwe zorg verminderen,
 Dat mijn telgen zondaars zijn?

Zijn zij in den doop weleer
 U gewijd, U, onzen Heer!
 Blijf hun treden dan verzellen,
 De englen tot hun wachters stellen.

Mogt uw Vaderzorg hen sparen,
 Bij zoo menig ongeval;
 Blijve uw oog dan op hen staren,
 Onverpoosd en overal!
 Als 't gevaar hun voet omringt,
 't Onheil telkens nader dringt,
 Hoor, Ontfermer! dan hun smeeken,
 Laat uw hulp hun nooit ontbreken.

En als 't kwaad hun dreigt te naken,
 Als verleiding strikken spant,
 Blijf dan, Vader! voor hen waken,
 Sterk hen door uw regterhand!
 Als de lust hun dringt in 't hart,
 Heer! wie uw bevelen tart',
 Laat hen moedig, dapper strijden,
 In de zege zich verblijden.

God! uw wil zij hun verlangen,
 Koom tot hen uw heerlijk rijk;
 Doe hen aan uw wetten hangen,
 Daaglijks meer uw Zoon gelijk!
 Bij hun werk blijv' Gij 't begin,
 Stort hun liefde tot U in,
 Die hen in uw vrees leert handlen,
 En in 't licht uws aanschijns wandlen.

Schenk mijn hart dat hoogst verblijden,
 Dat ik, op den jongsten dag,
 Na al 't zorgen, na al 't lijden,
 Dankend tot U staamen mag:
 «Zie, ô Vader! zie mij aan,
 «Zie mijn kindren voor U staan,
 «Tot uw dienaars uitverkoren;
 «Geen van hen ging, Heer! verloren.

W. A. Dwars.

V.

Wijze: Ps. 106 H. E. L. B.

'k Mis, ô wereld! wat u waarde,
 Schoonheid geeft en zingenot;
 Maar wat steun ik derve op aarde,
 In den hemel leeft mijn God!
 Hij ziet op mij van omhoog,
 Met beschermend Vaderoog,
 En wat ooit mij mogt begeven,
 Steeds is Hij mij bijgebleven.

Zou ik niet uw goedheid prijzen,
 Vader! die mijn pad bewaakt,
 En met duizend gunstbewijzen
 Mij ook rijk en blijde maakt.
 't Blaauw des hemels, 't licht der zon,
 't Lied der vooglen, 't nat der bron,
 't Zoet des broods, met zweet verkregen,
 Alles roept me uw liefde tegen.

Vader! blijf mijn krachten sterken,
 Schenk mij lust tot elken pligt,
 Leer mij toonen in mijn werken,
 Dat tot U mijn hart zich rigt.

'k Weet, Gij mint een trouw gemoed,
 Dat geloof en hope voedt;
 Vader! wat U kan mishagen,
 'k Wil het vlieden al mijn dagen.

Onder bange zorg gebogen,
 Dwaalt men ligt van 't regte spoor;
 Geef voor uw gebod mij oogen,
 Voor uw raad mij hart en oor.
 Dankend melde steeds mijn mond,
 Hoe ik bij U hulpe vond,
 Telkens als benaauwde dagen
 Troost en licht mij leerden vragen.

Kort slechts zal mijn proeftijd duren,
 Haast wordt met gejuich gemaaid,
 En verzameld in de schuren,
 Wat met tranen werd gezaaid.
 Heer! 'k geloof dat op uw woord,
 'k Treed met U blijmoedig voort,
 Tot uw engel zal genaken,
 En mijn laatste banden slaken.

Naar E. G. Geijer.

VI.

Wijze: (?)

Vader, God en Heer van allen!
 'k. Eer uw heilig welgevallen,
 'k Volg U, waar uw wenk 't gebiedt;
 Heeft uw wil mij voorgeschreven
 Anderen ter dienst te leven,
 Danken wil ik, morren niet.

Zal 'k gehoorzaam andren dienen,
 'k Dien dan U, den Ongezienen;
 'k Volg dan 't voorbeeld van mijn Heer;
 Hij, wiens naam we eerbiedig vreezen,
 Kwam om dienstknecht hier te wezen;
 't Kruis te dragen was zijne eer.

Leer mij dan ook, zonder klagen,
 's Levens lasten willig dragen,
 Met het oog naar U gewend.
 Ondersteun Gij 't nedrig pogen,
 Door uw Godlijk alvermogen,
 Gij, die kracht den zwakken zendt!

Bij mijn zwijgen, spreken, handlen,
 Vader! als uw kind te wandlen,
 Blijv' me op aarde 't hoogst genot!
 'k Wil met vreugd mijn meerdren eeren,
 Naar uw wil, ô Heer der heeren,
 Aller Vader, aller God!

Doet uw liefdriek welbehagen
 Mij hier zware lasten dragen,
 Leef ik hier in lagen stand;
 Eeuwig zij uw naam geprezen:
 O! wie 't minst op aard' wil wezen,
 Plaatst Ge eens aan uw regterhand.

W. A. Dwars.

VII.

Wijze: (?)

Zie ons, Vader! neêrgebogen
 Voor uw vriendlijk aangezigt,
 Diep gevoel van onvermogen
 Heeft, met biddend hart, onze oogen
 Naar uw liefdetroon gerigt.

Uw beschikking nam ons panden
 Van den teedren boezem af;
 Nu bezitten verre stranden,
 Woeste zeeën, vreemde landen
 Dierbren, die uw liefde ons gaf.

Ga steeds helpend met hen mede,
 Heer, die aller Vader zijt!
 Stuur Gij 't roer van hart en rede,
 Schenk hun in 't geloof dien vrede,
 Die bestand maakt tot den strijd.

Rigt hun oog naar Christus henen,
 En van aardsche schatten af,
 Blijf hun hart met Hem vereenen,
 Die ons rijkdom wil verleenen,
 Duurzaam over dood en graf.

Brengt Gij eenmaal nog op aarde
 Dan aan de eigen plek ons zaâm;
 't Weêrzien hebbe ons hooger waarde,
 Door de stof, die 't hart vergaarde,
 Tot verheffing van uw naam.

Maar schoon ons die hoop ontvliede,
 Leer ook dan ons stille zijn;
 Welk een kelk uw hand ons biede,
 't «Vader! dat uw wil geschiede!»
 Lenig elk gevoel van pijn.

Wat hier aarde en zeeën scheiden;
 Harten, in uw naam vereend,
 Mogen 't zalig weêrzien beiden,
 Als hen englen binnenleiden
 't Huis, waar Jezus plaats verleent.

C. S. Adama van Schellema.

VIII.

Wijze: (?)

Wij zwerven, ver van land en huis,
 Op 't breede watervlak;
 Maar onder 's hemels tempeldak
 Ziet toch ons oog uw kruis,
 O Jezus! die ons hebt geleerd,
 Hoe 't hart, dat licht en troost begeert,
 Zijn God in geest en waarheid eert.

Op 't schip, dat stroom en winden tart,
 En streeft naar vreemd gebied;
 Als 't oog slechts lucht en water ziet,
 Voelt zich 't geloovig hart,
 Met dieper ernst, hier vreemdeling,
 En smeekt, meer los van 's werelds kring,
 Dat, Heer! uw Geest ons gansch doordring'.

Één wenk van U, almachtig God!
 Wij weten 't, is genoeg,
 En 't water, dat ons veilig droeg,
 Beslist ons hachlijk lot.

Één wenk van U, en onze kracht
 En wijsheid heeft haar loop volbragt,
 En zinkt, verplet, in 's afgronds nacht.

Één wenk van U: «keer, stervling, weêr!»
 En 't water is ons graf.
 O Vader! die ons 't leven gaf,
 Behoed het, U tot eer;
 Maar houd van broosheid ons bewust,
 Opdat ons hart, in heilgen lust,
 U zoeke en 's hemels eeuwge kust.

Stel ons, op 't wisslend watervlak,
 Het blijvend goed, omhoog
 In heldren lichtglans, steeds voor 't oog,
 En Hem, die troostend sprak:
 «Met schuld belasten, komt tot mij!
 «Hoe zwaar het juk uws levens zij,
 «Ik maak van schande en vrees u vrij!»

Wij vlugten, Jezus! tot uw kruis;
 Gewasschen in uw bloed,
 Draagt ons de onzekre levensvloed
 Naar 't veilig Vaderhuis,
 Waar dan Gij zelf het harte leert,
 Dat hier uw hemel heeft begeert,
 Hoe 't God in geest en waarheid eert!

C. S. Adama van Schellema.

IX.

Wijze (?)

God lof! daar blaauwt van ver de kust,
 Daar rijst van ver het strand!
 Hoe klopt het hart met nieuwen lust,
 Bij 't zien van 't vaderland.
 Haast knielen we op zijn dierbren grond,
 Met vriend en broeder neêr,
 En brengen God, in heilger stond,
 Voor al zijn goedheid eer.

Hoe juicht ons hart, maar beeft met een!
 Onzeker blijft ons lot,
 En in de haven brengt alleen
 Uw hand, ô magtig God!

Grijp, Vader! grijp voor ons het roer,
 En hoe, der kust nabij,
 Ons heimlijk nog 't gevaar beloer',
 Sta helpend ons ter zij!

Breng, God! ons weêr tot maag en vrind,
 En och, of 't wezen mogt,
 Dat niemand, wie ons harte mint,
 Vergeefs daar zij gezocht!
 Wij smeeken, Heer! wij eischen niet,
 En moest het anders zijn,
 O Vader, dat uw wil geschied!
 Al baart uw raad ons pijn!

Geef ons in al uw wegen rust,
 O oppermagtig God!
 En, blaauwt voor ons eens hooger kust,
 Verzeekring van ons lot.
 Dan sta voor 't oog ons Jezus kruis,
 Uw engel ons ter zij,
 En wachte ons in uw Vaderhuis
 Een zaalge vriendenrij.

C. S. Adama van Schellema.

X.

Wijze: Gez. 19 H. E. L. B.

Mijn ligchaam buigt ter aarde neêr,
 Mijn dag geeft licht noch warmte meer.
 Hoe kwijnt mijn levensbloei en kracht!
 Mijn zon gaat onder, en 't wordt nacht.

Men biedt mij rust in 't vreedzaam oord,
 Waar zorg noch leed mijn slaap verstoort;
 Waar 's drijvers stem mij niet meer beidt.
 Geen tijd is meer. — 't Is eeuwigheid!

Gij heiligt 't leven en ons graf
 Door 't heil, dat, Heer! uw dood ons gaf;
 Gij droegt de schuld, Gij maakt ons vrij; —
 Blijf me in het uur des doods nabij!

Ontvang den geest, mij eens bedeed;
 Vernieuw hem naar uw heerlijk beeld;
 Laat hem zóó rein eens voor U staan,
 Als hij van God is uitgegaan!

Mijn boei springt los! Ja, 'k zal Hem zien,
 Mijn Schuldverzoener hulde biên,
 Die heerscht, als de ééngelboren Zoon. —
 Ik ij!, Verlosser! tot uw troon!

W. A. Dwars.

XI.

Wijze: Ps. 106 H. E. L. B.

Als ik eenmaal, na 't ontslapen,
 Uit het graf ben opgestaan,
 En, naar 's Heilands beeld herschappen,
 D' eeuwgen dag mag tegengaan.
 O hoe zalig zal 't mij zijn! —
 Dan, niet meer misleid door schijn,
 Zijn me, ô wereld! al uw zorgen
 Droomen, op dien eeuwgen morgen.

Help mij, dat niet één der dagen,
 Heer! hier van mijn levenstijd,
 Voor uw troon mij aan moog klagen,
 Als Ge eens aller Regter zijt. —
 't Starend oog, naar U gewend,
 Wacht op 't geen uw wijsheid zendt;
 Zijn het rampen, zijn het plagen,
 Leer mij die in ootmoed dragen.

Doe mij vrolijk opwaarts blikken,
 Als de lamp mijns levens kwijnt;
 Als de dood, met al zijn schrikken,
 Voor mijn brekend oog verschijnt.
 Weenen dierbren dan om mij,
 Dat mijn hoop hen weêr verblijt;
 Doe mij hen ten hemel wijzen,
 En U in mijn dood nog prijzen!

W. A. Dwars.

XII.

Wijze: (?)

Het is volbragt! — Ja, Amen, 't is volbragt!
 Mijn Heiland voert mij t' huis.
 Wijk, wereld, wijk! — Mijn vrienden, goeden nacht!
 'k Voleind mijn loop; zijn kruis
 Zal mij den Hemel binnenleiden.
 Hoe smacht ik, om van de aard' te scheiden! —
 Het is volbragt!

Het is volbragt! — Mijn goede en trouwe Heer
 Heeft al mijn schuld geboet.
 Zijn dood gaf mij het regt op 't leven weêr;
 Wat onuitspreeklijk goed!

Wat zaligheid! 'k Heb voor mijn zonden
 Verzoening in zijn bloed gevonden! —
 Het is volbragt!

Het is volbragt! — Wijk, krankheid, smart en pijn!
 Wijk, zorg, uit mijn gemoed!
 Zijn Golgotha zal nu mijn Thabor zijn! —
 'k Zal mijn vermoelden voet
 Dáár, op die zaalge hoogte stellen,
 En, los van de aard', ten hemel snellen. —
 Het is volbragt!

Het is volbragt! — Dáár ben ik vrij van nood;
 Verlost van moeite en kruis!
 Dáár spijst de Heer mij met zijn hemelbrood,
 En toont mij 't Vaderhuis:
 Mijn oor mag reeds bij de englenkoren
 Het zegelied der zaalgen hooren! —
 Het is volbragt!

Het is volbragt! — Verteer' mijn ligchaam vrij;
 't Verga tot asch en stof!
 Mijn vrije geest, ontboeid van slavernij,
 Stijgt op naar 't hemelhof!
 Mijn Heer zal zacht mijn stof bedekken,
 En me, als Hij komt, ten leven wekken. —
 Het is volbragt!

Het is volbragt! — Ja, Amen! 't is volbragt!
 Voleind mijn strijd en kruis!
 Wijk, wereld, wijk! — Mijn dierbren, goeden nacht!
 Mijn Heiland voert mij t' huis!

Mijn baan is hier ten eind gelooopen;
Ik zie Gods hemel voor mij open! —
Het is volbragt!

W. A. Dwars.

XIII.

Wijze: (?)

Gunt den dood zijn kostbren roof,
't Wormenheer zijn gaven!
Zielen leven door 't geloof,
Sluimren in geen graven.
Hier is 't goed te zijn; laat vrij
Aard' den grafkuil vullen;
Hoort, wij danken, jublen blij,
Dat wij sterven zullen!

Broeders! ziet, hij rust nu uit;
Laat geen traan meer vallen!
Doet uw heil-triomfgeluid
Door het doodslid schallen!
Strijder Gods! lig kalm en zacht
Op uw leger neder!
O wij keeren uit uw nacht,
Vol van hope weder!

Stemt nu hooge psalmen aan
Van het blij verrijzen;
Van des Midlaars gloriebaan:
Komt zijn zoendood prijzen!
Hoe Hij gaf en wedernam
't Onverderflijk leven. —
Nu de Trooster tot ons kwam,
Mag geen Christen beven!

Oogstveld! in uw kostbren schoot
Rusten al die scharen,
Die hier streden, kalm en groot,
En verwinnaars waren;
Veilig, door Gods hand bewaard,
Sluimren zij in vrede. —
Ja, dezelfde moederaard'
Bergt ons stof eens mede!

Zaad, dat, als uw halm zich kromt,
Rijpe tarw zult schenken!
Als voor ons die ure komt,
Zal ook 't graf ons wenken.
Wenk' het vrij, — wij zijn bereid!
Wie met 's levens gaven
Woekert hier voor de eeuwigheid,
Beeft niet voor de graven.

W. A. Dwars.

VOLGREEKS

DER

GEZANGEN, BIJ BIJZONDERE GELEGENHEDEN,

IN HET GEZANGBOEK.

BLI INZEGENING EN INTREDE VAN LEERAARS OF OPZIENERS.

Gez.

411. I, naar Ps. 134 Herv. B.
412. II.
413. III, naar Gez. 97 van het Engelsche Gezangboek, bij de Presbyterianen te Amsterdam in gebruik.
414. Gez. 343 E. L. B., met verandering in vs. 2, 3 en 4. Het is ontleend uit de feestliederen, in de Luthersche kerk te Arnhem 27 April 1823 gezongen, bij de 25jarige ambtsbediening van Ds. *Rabe*.
415. IV.
416. V, bij de intrede van Ds. *Helwig* te Zwolle gemaakt, naar aanleiding van Col. I, vs. 28 en 29.
417. Gez. 91, vs. 2 en 3 Herv. B., van *A. H. Bruining*.
418. Gez. 98 H. E. L. B., veranderd naar Gez. 347 E. L. B., van *Lublink de Jonge*.

BLI DE BEVESTIGING VAN NIEUWE LEDEN.

419. Gez. 113 H. E. L. B., van *Lublink de Jonge*, met kleine verandering in vs. 6.
420. Gez. 31 uit den Remonstr. 1sten B., van *Lugt*.
421. Gez. 99 Herv. B., van *A. Rutgers*.
422. Gez. 355 E. L. B., van *W. H. Warnsinck Bz.*, met kleine verandering in vs. 1 en 5 en weglating van vs. 2 en 4.
423. Gez. 439 E. L. B., met verandering.
424. I.
425. II, naar het Wurtemb. Gez. N°. 40, waarschijnlijk van *Theod. Crusius*.
426. III, naar een lied van *Albert Knapp*, geb. 1798. (Zie Wurtemb. Gez. N°. 361.)

GEZANGEN BIJ BIJZONDERE GELEGENHEDEN.

BIJ DE WISSELING DES JAARS.

- Gez.
427. Ps. 39, vs. 3 en 4 H. E. L. B., van *Lublinc de Jonge*.
428. Gez. 160 Herv. B., van *R. Feith*, met kleine verandering.
429. Gez. 41 H. E. L. B., van *N. S. van Winter*, naar het Hoogduitsch van *Paul Eber*, (Zie Dantz. Gez. N°. 88) geb. te Kitzingen in 1511. Hij was een leerling en vriend van *Melancton*; eerst Hoogleeraar en daarna Superintendent te Wittenberg, overleed hij in 1569.
430. Gez. 121 H. E. L. B., van *N. S. van Winter*, met verandering, naar het Hoogduitsch. Zie Dantz. Gez. N°. 745.
431. Naar Ps. 90 Herv. B.
432. I.
433. II, naar Gez. 15 uit het Engelsche Gezangboek, van *S. Browne*.
434. III.
435. IV, naar Gez. 14 uit het Engelsche Gezangboek.
436. V.
437. Gez. 45 H. E. L. B., van *Lublinc de Jonge*, naar *Gellert*, met kleine verandering naar Gez. 159 Herv. B.
438. Gez. 208 E. L. B., van *T. J. Kerkhoven*, met kleine verandering in vs. 4 en 6 en weglating van vs. 2 en 7.

BIJ DE WISSELING DER JAARGETIJDEN.

439. Ps. 147 Herv. B., met verandering en weglating.
440. Gez. 163, vs. 1, 5 en 8 Herv. B., door *Ahas. van den Berg* en *J. Scharp*, naar het Luth. Brem. Gez.
441. VI, gezongen bij de viering van het 25jarig bestaan van het Genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen; 10 Mei 1849, des avonds vóór de inhuldiging van Koning Willem III.
442. Ps. 29 Herv. B., met weglating van vs. 3 en 4.
443. Ps. 65 Herv. B.
444. Gez. 319 E. L. B., vs. 1, 7 en 8, van *Petronella Moens*.
445. Gez. 168 Herv. B., van *J. C. Boot*, Predikant te Arnhem, met weglating van vs. 1.
446. Gez. 166 Herv. B., vs. 3, 4 en 5, van *R. Feith*, naar *Munter*.

BIJ DE WISSELING VAN DAG EN NACHT.

447. I, uit het Engelsch, met weglating.
448. Ps. 5 H. E. L. B., met verandering in vs. 1, 2 en 4, onveranderd vs. 7 en 8.

GEZANGEN BIJ BIJZONDERE GELEGENHEDEN.

Gez.

449. Gez. 115 H. E. L. B., met kleine verandering, van *de Bosch*, waarbij het lied van *Joh. Kohlrosz*, met weglating van de twee laatste verzen, ten grondslag ligt. Dit lied komt reeds in een Gezangboek van 1540 voor. De dichter was Godgeleerde en stierf in 1585.
450. Gez. 116 H. E. L. B., van *N. S. van Winter*, naar het Hoogduitsch van *Joh. Matthesius*, overleden als leeraar te Joachimsthal in 1565.
451. Gez. 179 Herv. B., van *R. Feith*, met kleine verandering.
452. II, naar een lied van *C. Erter*.
453. III, naar Ps. 3 Herv. B.
454. Gez. 117 H. E. L. B., met kleine verandering, van *N. S. van Winter*.
455. IV, gezongen bij het examen der kinderen van de diakoniescholen der Hervormde gemeente te Amsterdam, in de Zuiderkerk.
456. Gez. 123 H. E. L. B., van *N. S. van Winter*.
457. Gez. 124 H. E. L. B.
458. V, naar *Joh. Rist*, overleden als Predikant te Wedel in 1667. In Gez. 122 H. E. L. B. is de vertaling van *de Bosch*.
459. Gez. 180 Herv. B., naar *Gellert*, door *Ahas. van den Berg*, met verandering.
460. VI.
461. VII, naar *Matth. Claudius*, geb. 1740 en overl. 1815.
462. VIII, naar de Cantate: de Sterrenhemel, van *H. van Alphen*.
463. IX, naar een Grieksch avondlied uit de III eeuw.
464. X, een lied van de Broedergemeente.

VOOR LAND EN OVERHEID.

465. Ps. 66 Herv. B., vs. 1^a, 2^b, 4, 5, 6 en 10, met verandering in de beide laatste verzen.
466. Gez. 178 vs. 1 en 4 Herv. B., van *A. Rutgers*.
467. Ps. 61, vs. 5 en 6 met kleine verandering, uit den Herv. B.
468. I, naar het Hoogduitsch van *J. A. Cramer*.
469. Gez. 133 H. E. L. B., door *N. S. van Winter*.

IN ALGEMEENE NOODEN.

470. Gez. 145 H. E. L. B., met verandering en weglating.
471. Gez. 171 Herv. B., met weglating van vs. 4, 5, 6, 7 en 9, van *R. Feith*.

GEZANGEN BIJ BIJZONDERE GELEGENHEDEN.

Gez.

472. Ps. 76, vs. 1, 5, 6, 8 en 9 H. E. L. B., met verandering.
473. Ps. 93 Herv. B., met kleine verandering.

IN PERSOONLIJKE OMSTANDIGHEDEN.

474. I.
475. II, naar het Hoogduitsch van *Spitta*.
476. III, naar *Spitta*, uit de gedichten van *Albertine Kehler*, geb. 19 October 1826, overl. 19 December 1852, ons door de uitgevers afgestaan.
477. IV, naar *J. L. Schlosser*, Leeraar te Hamburg, geboren 1702 en overleden 1754.
478. V, naar het Zweedsch, door *C. S. Adama van Scheltema*.
479. VI, naar het Hoogduitsch van *Lavater*.
480. VII.
481. Ps. 107 Herv. B., vs. 1^a, 8^a, 12, 13, 15 en 22 met verandering.
482. VIII.
483. Gez. 175 Herv. B., met weglating van vs. 4, van Mevr. *van de Velde*, geb. *Helmcke*.
484. IX.
485. Gez. 161 Herv. B., door *P. L. van de Kasteele*.
486. Ps. 30 Herv. B., vs. 1—4, met verandering.
487. Ps. 118 Herv. B., vs. 3, 9^a, 10^b en 14.
488. Ps. 63 Herv. B., vs. 1^a, 2^b, 3 en 4, met verandering.
489. Ps. 34 Herv. B., vs. 1, 2^a, 3^b, 4, 6, 7 en 9.
490. Ps. 91 H. E. L. B., vs. 1, 2, 3, 4 met kleine verandering; uit den Herv. B. is vs. 5^a en 10^b.
491. Ps. 116 Herv. B., met weglating van vs. 5, 6, 9 en 10.
492. X, naar het Zweedsch, van *E. G. Geijer*.
493. XI, naar *Klopstock*.
494. Gez. 104 H. E. L. B., met weglating van vs. 4 en 5, van *Lublink de Jonge*, naar een lied van *Christoph. Knollius*, (Dantz. Gez. N°. 1057) overleden 1599.
495. XII, naar het Hoogduitsch van *Andreas Gryphius*, geb. 1616, Landdrost van het Silesische vorstendom Glogau, in 1637 door Keizer *Ferdinand III* verheven tot gelauwerd dichter, overleden 1664.
496. XIII, naar het Hoogduitsch van *L. F. Eijlert*, Hofprediker van den Koning *Frederik Wilhelm III*, van Pruisen, overleden 1850.

